

Република Србија
ВЛАДА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ДУАЛНО ОБРАЗОВАЊЕ
И НАЦИОНАЛНИ ОКВИР КВАЛИФИКАЦИЈА

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Analiza ponude i potražnje za znanjima i veštinama na nivou 5 NOKS-a

Sadržaj

Uvod	2
Zaposlenost.....	4
Kretanje zaposlenosti prema vrsti kvalifikacija	6
Struktura zaposlenosti prema grupama zanimanja.....	10
Zaposlenost prema zanimanjima	21
Zaposlenost prema različitim nivoima obrazovanja	27
Zaposlenost prema grupama delatnosti	30
Zaposlenost u relevantnim zanimanjima sa različitim nivoima obrazovanja i iskustvom	36
Zastupljenost rada u struci	44
Nezaposlenost i zapošljavanje	52
Priliv iz obrazovanja	60
Zaključna razmatranja i preporuke	62
Skraćenice	68
Prilozi	69

Uvod

Programi specijalističkog ili majstorskog obrazovanja imaju u osnovi dve ključne uloge: pružanje veština specifičnih za posao ili pružanje mogućnosti za usavršavanje veština. Stoga mogu pružiti veštine specifične pojedincima kojima nedostaju relevantna stručna znanja i veštine za rad na odgovarajućem poslu, ili onima koji već imaju relevantno radno iskustvo i veštine, ali žele da ih dodatno unaprede. Prva kategorija obuhvata prevashodno mlade ljude koji još nisu ušli na tržište rada, a druga odrasle koji su već na tržištu rada i žele da naprave promenu u svojoj karijeri.

Potražnja za određenom vrstom obrazovanja i obuke se ogleda u odlukama poslodavaca o zapošljavanju i nivou plata radnika sa tom specifičnom vrstom obrazovanja i obuke u poređenju sa radnicima sa drugim kvalifikacijama. Obrazovanje je važno za poslodavce jer utiče na produktivnost radnika, što znači da će dva identična radnika, ali sa različitim obrazovnim iskustvima, koji obavljaju identične zadatke proizvesti različite rezultate. Pored toga, neki poslovi zahtevaju viši nivo obrazovanja i obuke, dok je u drugima komparativna prednost dobro obrazovane radne snage niska. Kao rezultat toga, promene u ekonomiji i na tržištu rada koje favorizuju rast obrazovno intenzivnih poslova povećaće potražnju za višim nivoom obrazovanja. Drugi faktori koji utiču na potražnju za određenom vrstom obrazova i obuka uključuju institucije tržišta rada, migracije, poslovne cikluse i demografiju. Potražnja za obrazovanjem od strane poslodavaca je takođe usko povezana sa ukupnim brojem obrazovane radne snage koja je već na tržištu rada – u principu, višak kvalifikacija u datoj oblasti će smanjiti i nivo zarade kod te kvalifikacije.

Relativna potražnja za obrazovanjem ogleda se u indikatorima kao što su relativne stope zaposlenosti/nezaposlenosti/neaktivnosti ili zarade prema nivoima obrazovanja.

Da bi se osiguralo da ponuda na strani obrazovanja zadovoljava potražnju, broj učenika ili studenata koji završe određeni program treba da odgovara broju raspoloživih radnih mesta u sektoru. Broj raspoloživih radnih mesta zavisi od troškova rada, ukupnog broja radne snage sa relevantnim obrazovanjem i obukom koja je već na tržištu rada, fluktuacije zaposlenih i drugih faktora, kao što je tehnologija, koji utiču na potražnju za ljudima sa određenim kvalifikacijama.

Polazeći od navedenog a u cilju što celovitijeg sagledavanja položaja na tržištu rada za lica za nivo 5 NOKS-a i mogućnostima za obrazovne intervencije u skladu sa nalazima istraživanja uključujući i razvoj ili reviziju standarda kvalifikacija analitički okvir je uključivao dostupne podatke o kretanjima nezaposlenosti i zaposlenosti u periodu 2021-2024 godina kao i o broju lica koja su završila programe specijalizacije u referentnom periodu.

U delu koji se odnosi na zaposlenost analizirana je struktura zaposlenosti i njeno kretanje prema zanimanjima i kvalifikacijama i to na različitim nivoima složenosti. Pored opšteg pregleda broja zaposlenih za koje je prema dostupnim podacima od strane poslodavaca zahtevan V nivo kvalifikovanosti urađena je i analiza učestalosti rada zaposlenih sa V nivoom obrazovanja na poslovima za koje je zahtevan niži ili viši stepen obrazovanja.

Takođe, imajući u vidu specifičnosti poslesrednjeg netercijarnog obrazovanja odnosno specijalističkog i majstorskog obrazovanja posebno je analizirana učestalost rada zaposlenih sa III i IV nivoom obrazovanja i dvogodišnjim radnim iskustvom na poslovima u okviru zanimanja odgovarajuće kategorije složenosti za nivo 5 NOKS-a. U svrhu dubljeg sagledavanja navedenih aspekata usklađenosti nivoa obrazovanja i složenosti poslova analizirano je 15 najfrekventijih kvalifikacija za svako od oko 500 izabranih zanimanja u kojima bi prema kategoriji složenosti poslova trebalo da bude više zaposlenih sa kvalifikacijama na nivou 5 NOKSa.

U cilju što preciznijeg sagledavanja sektorske zastupljenosti kvalifikacija na nivou 5 NOKS-a urađena je analiza zaposlenosti prema delatnostima i to na najnižem nivou agregacije u klasifikaciji delatnosti.

Sa stanovišta iskorišćenosti ljudskog kapitala poseban segment analize je predstavljala segmentacija zanimanja u kojima rade zaposleni sa određenim kvalifikacijama i u vezi sa navedenim učestalost rada u struci posebno za svaku od kvalifikacija koje su bile predmet analize. Za potrebe analize zastupljenosti rada u struci su pored zvaničnih podataka o vezama između kvalifikacija i zanimanja, uključujući i Odluke o utvrđivanju obrazovnih profila od I-V stepena stručne sprema iz 1990 godine i ranije, korišćena i iskustva sa projekata o povezivanju kvalifikacija i zanimanja.

Dalji tok analize se odnosio na kretanje nezaposlenosti i zapošljavanja sa evidencije NSZ. Kao dodatni izvor informacija tražnje za kvalifikacijama ali i posebnim znanjima i veštinama korišćene su i Prijave potreba za zapošljavanjem. U tu svrhu, analizirane su prijave potreba za zapošljavanjem (2021-2024) u kojima su poslodavci tražili usluge posredovanja za zapošljavanje nezaposlenih sa odgovarajućim kvalifikacijama na V -om nivou obrazovanja. U svrhu boljeg sagledavanja odnosa nezaposlenosti i zapošljavanja korišćena je stopa zapošljavanja kao odnos broja zaposlenih sa evidencije i broja nezaposlenih kao i odnos broja zaposlenih i zbira nezaposlenih i novoprijavljenih lica na evidenciju NSZ.

Poslednji segment analize se odnosio na broj polaznika programa specijalizacije prema kvalifikacijama koji su završili 2022/2023 i 2023/2024.

Na osnovu kombinovanja podataka o kretanju i frekvenciji zaposlenosti, učešća rada u struci i stopi zapošljavanja sa evidencije NSZ došlo se do liste 40-ak kvalifikacija za koje se na osnovu empirijskih nalaza može zaključiti da imaju bolju perspektivu na tržištu rada.

Poseban metodološki izazov u ovom je predstavljala neujednačenost korišćenja važećih lista kvalifikacija i zanimanja od strane poslodavaca.

Kod analize zaposlenosti prema konkretnim kvalifikacijama i zanimanjima u kojima lica rade učešće korišćenja Šifarnika zanimanja i stručnih sprema (JNZ) u odnosu na važeću Listu kvalifikacija je značajno čak i nadpolovično za dobar deo serije podataka. Ovaj tip neusaglašenosti je u manjoj meri prisutan kod zanimanja u odnosu na kvalifikacije uz značajna odstupanja u zavisnosti od godine posmatranja i konkretnih zanimanja. Da bi se obezbedila jednoobraznost pristupa i povećala pouzdanost podataka, u meri u kojoj je to bilo moguće, izvršeno je izdvajanje stručnih sprema prema Šifarniku zanimanja i stručnih sprema i upareno je sa odgovarajućom kvalifikacijom prema važećoj Listi kvalifikacija.

U vezi sa navedenim je i dosta zastupljen neodgovarajući unos podataka u delu koji se odnosi na zanimanja i kvalifikacije u smislu nedostajanja nekih podataka poput slučajeva u kojima je dat samo broj lica koja rade sa određenom kvalifikacijom ali ne i u kojim zanimanjima. U NSZ je u operativnom radu do skoro korišćen samo Šifarnik zanimanja i stručnih sprema za kvalifikacije lica što je imalo negativne implikacije na kvalitet vođenja evidencije o nezaposlenosti i zapošljavanju sa evidencije NSZ .

Zaposlenost

U poređenju sa opštim trendom zaposlenosti, za sve nivoe obrazovanja u periodu 2021-2024 godina, kod zaposlenosti lica za nivo 5 NOKS-a je registrovan pad zaposlenosti. Suprotan trend u kretanju zaposlenosti za nivo 5 NOKS-a se može pre svega objasniti strukturom tražnje i većom ponudom poslova u oblasti usluga ili trgovine za koje se ne zahteva poslesrednje netercijarno obrazovanje, sufiticarnošću određenih zanimanja i nedovoljnim potrebama za novim zapošljavanjem u sektorima delatnosti koji imaju najveći kapacitet zbog prirode delatnosti za zapošljavanje radne snage na pomenutom nivou obrazovanja. Takođe, kod određenih kvalifikacija odnosno zanimanja je najverovatnije bio veći prirodni odliv a posebno starijih radnika, a da pri tome nije bilo dovoljno lica na strani ponude, odnosno zamenske radne snage.

Prosečan broj zaposlenih u 2024. godini iznosio je 2 368 948, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja povećanje od 0,3% a u odnosu na 2021 godinu 4,2%.

Tabela broj 1. Registrovana zaposlenost – ukupno

	Godina				Promene			Indeksi		
	2021	2022	2023	2024	2022/2021	2023/2022	2024/2021	2022/2021	2023/2022	2024/2021
Broj zaposlenih Ø	2.273.591	2.310.035	2.360.588	2.368.948	+36.444	+50.553	+ 95.357	101.6	102.2	104.2

Prosečan broj zaposlenih na nivou 5 NOKS-a u 2024. godini iznosio je 52.825 što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja smanjenje od 6.2% a u odnosu na 2021 godinu 14.4%.

Tabela broj 2. Registrovana zaposlenost – 5 nivo NOS-a

	Godina				Promene			Indeksi		
	2021	2022	2023	2024	2022/2021	2023/2022	2024/2021	2022/2021	2023/2022	2024/2021
Broj zaposlenih Ø	61.677	59.644	56.265	52.825	- 2.033	-3.379	-8.842	96.7	94.3	85.6

Međutim ako bismo posmatrali stope zaposlenosti kao racio prosečnog broja zaposlenih u posmatranom periodu i stanovništva starijeg od 15 godina prema rezultatima popisa stanovništva iz 2022 godine dolazimo do zaključka da je skoro dvostruko više zaposlenih sa 5 – im nivoom obrazovanja u odnosu na na sve nivoe obrazovanja. $57287/66255 = 86.4\%$: $2.328.291/5.691.551 = 40.9\%$. Prema anketnim izvorima stopa zaposlenosti u poslednjem kvartalu 2024 godine za populaciju uzrasta 15 i više godina je iznosila 51.4%¹.

S obzirom da anketa o radnoj snazi ne sadrži pouzdane podatke o pokazateljima kretanja na tržištu rada za nivo 5 NOKS-a za potrebe analize je izračunata stopa zaposlenosti na osnovu podataka iz administrativnih izvora. Isti princip je primenjen i kod nezaposlenosti.

Prema dostupnim podacima OECD-a za 2024 godinu prosečna stopa zaposlenosti za stanovništvo uzrasta 25-64 godine za poslesrednje netercijarno obrazovanje iznosi 83%, za EU 25 82% a za G20 70%². I pored razlika u starosnoj grupi i metodološkom pristupu može se zaključiti da je položaj lica sa 5-im nivoom NOKS-a mereno stopom zaposlenosti vrlo dobar u poređenju sa EU..

¹ RZS, Anketa o radnoj snazi -IV kvartal 2024.

² OECD (2025), Education at a Glance 2025: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1c0d9c79-en>

Međutim, u poređenju sa zemljama OECD-a ili EU manje je stanovništva sa završenim poslesrednjim netercijarnim obrazovanjem 1.2% (stanovništvo starosti 15+) u odnosu na 6% za nivo OECD-a odnosno 5% za nivo EU 25 za stanovništvo starosti 25-64 godine.

Prema poslednjem raspoloživom podatku o prosečnim neto zaradama prema delatnostima i nivoima kvalifikacija (oktobar 2024) može se kao opšti trend uočiti linearni rast zarada sa povećanjem nivoa obrazovanja uz razlike u visini zarade između različitih nivoa. U odnosu na prosek za zemlje OECD-a u istom referentnom periodu kod 5-og nivoa NOKS-a je registrovana veća razlika dok je kod VII-VIII nivoa obrnut trend³. Sistem zarada zavisi prevashodno od odnosa ponude i tražnje, politika minimalne zarade, regulacije tržišta rada i institucionalnih karakteristika poput aktivnosti sindikata, kolektivnih ugovora i uopšte kvaliteta uslova rada pa su stoga primetne i značajne razlike u okviru zemalja OECD-a.

Tabela broj 3. Razlike u visini zarada prema nivoima obrazovanja

Srbija	Srednje obrazovanje – IV nivo	V nivo	VI nivo	VII i VIII nivo
%	100	121	145	161

OECD- prosek	Više srednje obrazovanje	Poslesrednje netercijarno obrazovanje	Kratki ciklus	Bačelor	Master i doktorat
%	100	109	117	139	183

Kada je u pitanju nivo 5 NOKS-a. Samo u sektoru prerađivačke industrije neto zarade za nivo 5 NOKS-a su veće u odnosu na prosek za sve nivoe obrazovanja, dok je u sektoru rudarstva i informisanja i komunikacija registrovan najveći nivo zarada za pomenuti nivo kvalifikacija. Upravo u sektorima gde su grupisane kvalifikacije i zanimanja za nivo 5 NOKS-a, što će se videti u narednim poglavljima, gde je registrovan povoljan odnos ponude i tražnje ili visok nivo zaposlenosti.

Tabela broj 4.

		RSD						
		Nivo kvalifikacije						
	Ukupno	lica bez stečenog osnovnog obrazovanja i nivo 1	nivo 2	nivo 3	nivo 4	nivo 5	nivo 6	nivoi 7 i 8
Ukupno	96115	57666	65993	70927	85811	104051	124393	138765
A - Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	76658	53325	70215	74141	74550	75484	106185	126996
B - Rudarstvo	124770	82512	94632	104642	119540	136007	204072	179421
C - Prerađivačka industrija	84134	64489	71097	73167	78840	100532	116190	161574
D - Snabdevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	118356	68414	95294	99075	105696	112402	125659	154957
E - Snabdevanje vodom; upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	82671	65344	77145	77657	81792	93373	100295	123381
F - Građevinarstvo	83208	55160	64017	67961	74311	94446	121959	150679
G - Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	79977	52661	59685	61402	71282	93517	115185	165759
H - Saobraćaj i skladištenje	82600	58337	61788	63091	84985	92466	92442	128303

³ OECD (2025), Education at a Glance 2025: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1c0d9c79-en>

I - Usluge smještaja i ishrane	58767	45223	48673	50741	56131	66921	93855	110979
J - Informisanje i komunikacije	224247	97271	113455	123944	184760	180368	251954	265669
K - Finansijske delatnosti i delatnost osiguranja	134910	66624	87356	89581	96665	129203	144400	181642
L - Poslovanje nekretninama	87810	54795	62465	67065	71905	84159	126963	154730
M - Stručne, naučne i tehničke delatnosti	122276	55844	62807	65441	99637	106287	143371	163949
N - Administrativne i pomoćne uslužne delatnosti	86165	57841	62340	67734	85090	110998	122461	145503
O - Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	105391	64540	68475	70724	87355	101208	115587	135753
P - Obrazovanje	90453	50821	51602	56261	64596	72718	85704	102324
Q - Zdravstvena i socijalna zaštita	96909	48623	51164	58728	82552	87480	94208	151740
R - Umetnost; zabava i rekreacija	79695	46085	56015	66239	72019	74866	93029	109539
S - Ostale uslužne delatnosti	66729	48105	50096	50636	51201	80659	87167	109403
Izvor : RZS								

Kretanje zaposlenosti prema vrsti kvalifikacija

U periodu 2021-2024 godine registrovano je, prosečno na godišnjem nivou, oko 57.000 zaposlenih sa 5-im nivoom obrazovanja. Sa 218 različitih kvalifikacija prema važećoj Listi kvalifikacija je prosečno bilo zaposleno oko 37.000 lica (66% od ukupnog broja). Pored toga poslodavci su prilikom unosa podataka u Centralni registar obveznika socijalnog osiguranja koristili i stari Šifarnik zanimanja i stručnih sprema za više od 100 kvalifikacija 5-og nivoa obrazovanja i oko 19.000 lica (34% od ukupnog broja) pa je zbog konzistentnosti pristupa i veće relevantnosti na ovaj način agregiranih podataka urađeno spajanje, odnosno njihova integracija sa 217 kvalifikacija koje se nalaze u važećem registru kvalifikacija. Povezivanje starog i novog šifarnika je urađeno u meri u kojoj je to bilo moguće na osnovu istog naziva kvalifikacije ili vrlo sličnog.

Međutim, u nekim slučajevima nije bilo moguće izvršiti integraciju jer u zvaničnoj Listi kvalifikacija ne postoji takva kvalifikacija poput ekonomskog tehničara – specijaliste ili mašinskog tehničara - tehnologa specijaliste. Iako je u ovim slučajevima bilo moguće donekle povući paralelu sa kvalifikacijama sa Liste, povezivanje bi bilo metodološki diskutabilno jer poput ekonomskog tehničara- specijaliste u pitanju su najčešće širi profili koji više ne postoje u sistemu obrazovanja ili su prema metodologiji za Jedinastvenu nomenklaturu zanimanja (stari šifarnik) obuhvatali više specijalizacija u okviru stručne sprema ili jedinične grupe zanimanja. Tako na primer, turistički i ugostiteljski tehničar su obuhvatali konobara specijalistu, kuvara specijalistu, poslastičara specijalistu, barmena ili turističkog operatera a ekonomski tehničar specijalista : knjigovođu kontistu, knjigovodstvenog likvidatora, kontrolora osnovnih bankarskih poslova i carinika. Građevinski tehničar– specijalista je takođe obuhvatao širok profil specijalizacija u zanimanju poput armirača-specijaliste, zidara – specijaliste ali i procesne organizatore (poslovođe) niskogradnje ili hidrogradnje kao i građevinske laborante. Iz navedenih primera proizilazi da nije bilo moguće u svim situacijama izvršiti direktnu integraciju podataka sa konkretnom kvalifikacijom sa važeće Liste u okviru odgovarajuće oblasti obrazovanja, pa su ostavljene šifre i nazivi kvalifikacija (stručnih sprema) kako su i definisani starim Šifarnikom zanimanja i stručnih sprema. Na taj način se došlo do integralne liste kao referentnog okvira. (prilog broj 1)

Od ukupno 224 kvalifikacije na integralnoj listi kvalifikacija, sa 70-ak kvalifikacija radi preko 2/3 od ukupnog broja zaposlenih u svim kvalifikacijama.

Tabela broj 5.

Šifra	Naziv zanimanja	Prosek	%
502400	Elektroenergetičar - specijalista	4385.8	8.7
50.2.0715.0002	Bravar- specijalista	3110.8	6.2
50.2.0114.0001	Instruktor vožnje	2771.0	5.5
506700	Ekonomski tehničar - specijalista	1899.8	3.8
50.2.0716.0004	Automehaničar - specijalista	1720.8	3.4
50.2.0415.0002	Poslovni sekretar	1570.0	3.1
50.2.1013.0002	Kuvar specijalista	1457.0	2.9
50.2.0914.0001	Laboratorijski tehničar za biohemijske analize	1447.8	2.9
50.2.0723.0006	Specijalista - modelar odeće	1355.0	2.7
50.2.0715.0017	Metalostrugar-specijalista	1235.5	2.5
502600	Elektroničar - specijalista	1131.8	2.3
50.2.1041.0020	Tehničar drumskog saobraćaja - specijalista	1002.8	2.0
50.2.0714.0009	Elektrotehničar za telekomunikacijske uređaje specijalista	967.3	1.9
50.2.1012.0009	Frizer stilista - kreator frizure	965.3	1.9
50.2.0713.0006	Elektroenergetičar za mreže i postrojenja	934.8	1.9
50.2.0715.0019	Mehaničar alatnih mašina-specijalista	930.0	1.9
50.2.1032.0004	Carinik	920.5	1.8
50.2.1041.0003	Vozač autobusa i teretnog motornog vozila specijalista	885.8	1.8
502500	Elektromehaničar - specijalista	854.0	1.7
50.2.0732.0001	Armirač majstor	817.5	1.6
50.2.0411.0001	Knjigovođa kontista	770.8	1.5
50.2.1013.0001	Konobar specijalista	761.5	1.5
50.2.1041.0021	Tehničar ptt saobraćaja - specijalista	737.0	1.5
50.2.0416.0004	Trgovački menadžer	705.0	1.4
506400	Prodavac - specijalista	689.8	1.4
502100	Mašinski tehničar - tehnolog - specijalista	630.0	1.3
50.2.0913.0014	Medicinski tehničar za transfuziju krvi	743.8	1.0
501500	Rudar i oplemenjivač ruda - specijalista	382.3	0.8
50.2.0715.0005	Zavarivač-specijalista	373.0	0.7
50.2.0715.0016	Metaloglodač-specijalista	368.0	0.7
50.2.1012.0004	Kozmetički tehničar-estetičar	320.8	0.6
50.2.0731.0009	Tehničar za pejzažnu arhitekturu - specijalista	312.8	0.6
50.2.0722.0002	Operater neorganske hemijske tehnologije	299.0	0.6
505200	Građevinski tehničar - specijalista	286.3	0.6
50.2.0715.0023	Precizni mehaničar-specijalista	258.8	0.5
50.2.0715.0001	Alatničar-specijalista	254.7	0.5
50.2.0416.0005	Trgovački putnik	248.7	0.5
50.2.0732.0019	Majstor za kućne vodovodne i kanalizacione instalacije	240.7	0.5
50.2.0714.0009	Elektrotehničar za telekomunikacijske uređaje specijalista	238.3	0.5
50.2.0713.0015	Mehaničar termoeenergetskih postrojenja-specijalista	228.5	0.4
50.2.0713.0003	Elektroenergetičar za električne instalacije	215.5	0.4
50.2.0723.0018	Tekstilni radnik - specijalista	209.0	0.4
50.2.1015.0001	Turistički organizator	208.3	0.4

50.2.0713.0013	Instalater grejanja i klimatizacije-specijalista	198.8	0.4
50.2.1041.0006	Vozač motornog vozila - specijalista	192.8	0.4
50.2.0914.0006	Medicinski tehničar za rad u radiologiji	188.8	0.4
50.2.0414.0001	Aranžer - dekorater u trgovini	188.5	0.4
50.2.0732.0004	Građevinski keramičar majstor	186.0	0.4
50.2.0732.0003	Građevinski gipsar majstor	185.5	0.4
506500	Turistički i ugostiteljski tehničar - specijalista	183.3	0.4
50.2.0722.0013	Stolar-specijalista	178.3	0.4
50.2.0416.0002	Organizator robnog prometa	162.8	0.3
50.2.0913.0002	Medicinska sestra - tehničar za medicinu rada	162.0	0.3
50.2.0716.0003	Autolimar - specijalista	155.0	0.3
50.2.0716.0009	Vazduhoplovni mehaničar-specijalista	149.3	0.3
50.2.0913.0001	Medicinska sestra - tehničar za instrumentiranje - instrumentarka	139.0	0.3
50.2.0723.0003	Specijalista - modelar galanterije	135.5	0.3
50.2.0114.0003	Vozač motornih vozila - instruktor	134.0	0.3
50.2.1013.0004	Poslastičar specijalista	132.8	0.3
50.2.0812.0001	Zaštitar bilja	130.5	0.3
50.2.0723.0005	Specijalista - modelar obuće	125.3	0.2
50.2.0732.0016	Izolater majstor	118.3	0.2
50.2.0724.0007	Rukovalac bagera i buldožera - specijalista	116.3	0.2
501600	Tehničar-rukovalac metalurških postrojenja - specijalista	115.3	0.2
50.2.0413.0001	Kadrovski operater	114.3	0.2
50.2.0732.0020	Moler - farbar majstor	114.0	0.2
50.2.0715.0014	Metalobrusač - specijalista	113.3	0.2
504000	Krojač i konfektionar - specijalista	110.5	0.2
50.2.0114.0002	Vozač instruktor	107.0	0.2
50.2.0732.0014	Zidar majstor	98.0	0.2
50.2.0211.0002	Grafički montažer - specijalista	95.8	0.2

U 2024 godini je kod 1/3 kvalifikacija iz gore navedene liste registrovan rast zaposlenosti u odnosu na 2021 godinu.

Tabela broj 6.

Šifra	Naziv kvalifikacije
50.2.0732.0001	Armirač majstor
50.2.0731.0009	Tehničar za pejzažnu arhitekturu - specijalista
50.2.0114.0002	Vozač instruktor
50.2.0732.0003	Građevinski gipsar majstor
50.2.0114.0003	Vozač motornih vozila - instruktor
50.2.0812.0001	Zaštitar bilja
50.2.0732.0016	Izolater majstor
50.2.0714.0009	Elektrotehničar za telekomunikacijske uređaje specijalista
50.2.0416.0004	Trgovački menadžer
50.2.0914.0006	Medicinski tehničar za rad u radiologiji
50.2.0411.0001	Knjigovođa kontista

50.2.0724.0007	Rukovalac bagera i buldožera - specijalista
50.2.0416.0002	Organizator robnog prometa
50.2.1041.0006	Vozač motornog vozila - specijalista
50.2.0913.0002	Medicinska sestra - tehničar za medicinu rada
50.2.0913.0014	Medicinski tehničar za transfuziju krvi
50.2.0732.0004	Građevinski keramičar majstor
50.2.0714.0009	Elektrotehničar za telekomunikacijske uređaje specijalista
50.2.1013.0004	Poslastičar specijalista

Istovremeno, kod 1/5 kvalifikacija sa gore navedene liste je registrovan pad zaposlenosti za više od 50%. Međutim, treba imati u vidu da sam podatak o smanjenju prosečnog broja zaposlenih u 2024 godini u odnosu na 2021 godinu ne mora nužno da znači da je došlo do smanjenja tražnje za radnicima sa određenim kvalifikacijama. Uz dosta izražen stepen verovatnoće moguće je pretpostaviti da u određenim situacijama nije bilo moguće popuniti upražnjena radna mesta usled prirodnih fluktuacija radne snage jer na strani ponude nije bilo lica sa odgovarajućim profilom stručnosti. Pored navedenog, opreznost u interpretaciji ovakvog trenda nameće i sam kvalitet raspoloživih podataka na koji nije bilo moguće uticati.

Tabela broj 7.

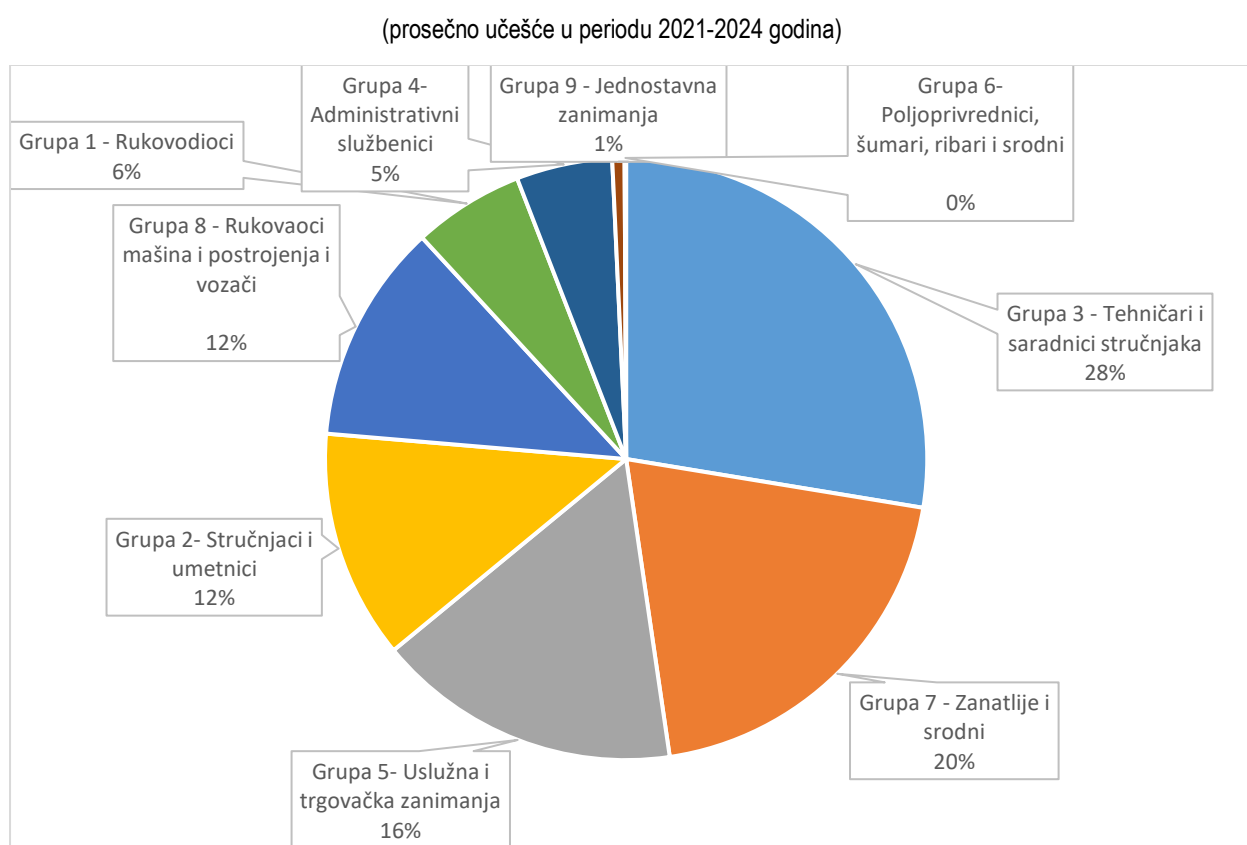
Šifra	Naziv kvalifikacije
50.2.0722.0013	Stolar-specijalista
50.2.1041.0020	Tehničar drumskog saobraćaja - specijalista
50.2.0713.0015	Mehaničar termoenergetskih postrojenja-specijalista
50.2.0723.0006	Specijalista - modelar odeće
50.2.0723.0003	Specijalista - modelar galanterije
50.2.1015.0001	Turistički organizator
50.2.0723.0005	Specijalista - modelar obuće
50.2.0715.0019	Mehaničar alatnih mašina-specijalista
50.2.0716.0003	Autolimar - specijalista
50.2.0716.0009	Vazduhoplovni mehaničar-specijalista

Struktura zaposlenosti prema grupama zanimanja

Analiza strukture tražnje za radnicima za nivo 5 NOKS-a pokazuje da je u posmatranom periodu dominantno učešće zanimanja iz grupe 3. Tehničari i saradnici stručnjaka; 7. Zanatlije i srodni; 5. Uslužna i trgovačka zanimanja; 2 Stručnjaci i umetnici, 8. Rukovaoci mašina i postrojenja i vozači; zatim iz grupa 1. Rukovodioci i 4. Administrativni službenici ; dok su zanimanja iz grupe 9. Jednostavna zanimanja i grupe 6. Poljoprivrednici, šumari, ribari i srodni značajno manje zastupljena. Razloge za ovakvu distribuciju treba tražiti u činjenici da je veći nivo tražnje za zanimanjima na nivou 5 u navedenim grupama determinisan složenošću poslova i zadataka i zahtevima standarda zanimanja na nivou grupa u pogledu potrebnog nivoa kvalifikacija. Istovremeno, definisanje potrebnog nivoa obrazovanja za rad u određenim zanimanjima od strane poslodavaca u najvećoj meri korespondira sa složenošću poslova u okviru navedenih grupa i zahtevanim nivoom kompetentnosti za obavljanje istih prema standardu zanimanja – ISCO - 08.

Prema zastupljenosti rada u grupama zanimanja izdvajaju se tri grupe sa preko 65% zaposlenih.

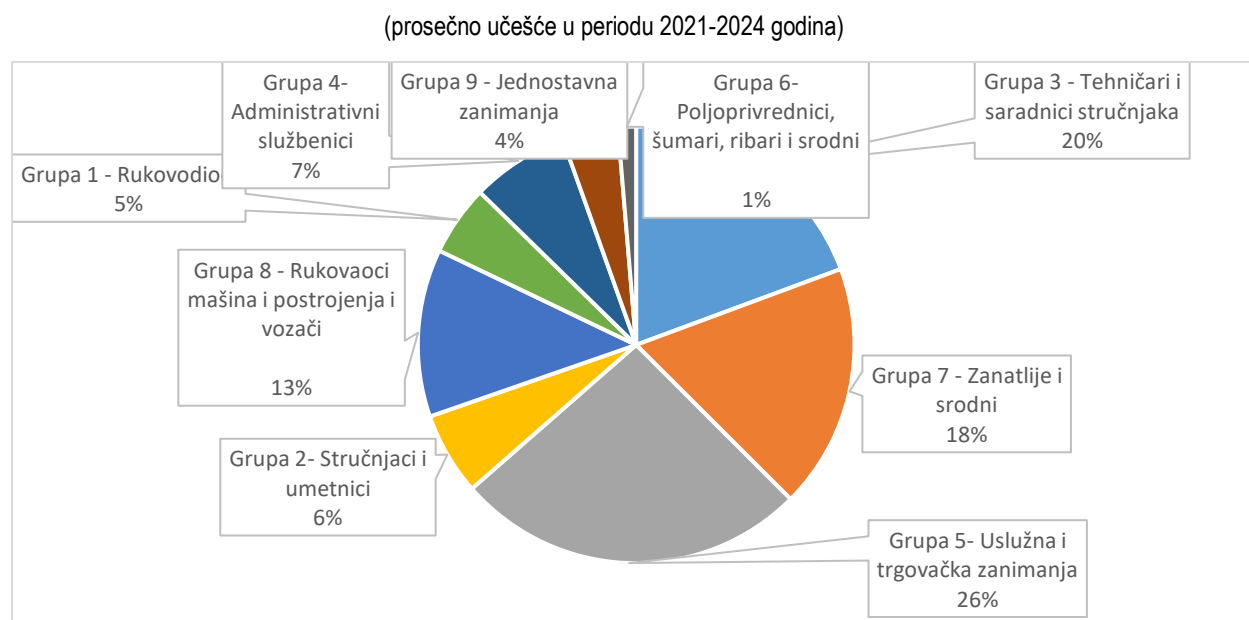
Grafikon broj 1. Distribucija zanimanja za koja su poslodavci tražili peti nivo kvalifikacija prema grupama zanimanja – ISCO – 08

Ukoliko distribuciju zanimanja posmatramo prema nivou obrazovanja zaposlenih a ne prema od strane poslodavca definisanom nivou 5 kao uslovu za obavljanje odgovarajućih poslova dobija se nešto drugačija slika; iako se kao i u prethodnom slučaju, prema zastupljenosti rada u grupama zanimanja izdvajaju tri grupe sa preko 65% zaposlenih. Naime, dominantna grupa u ovom slučaju su uslužna i trgovačka zanimanja, zatim tehničari i saradnici stručnjaka i zanatlije.

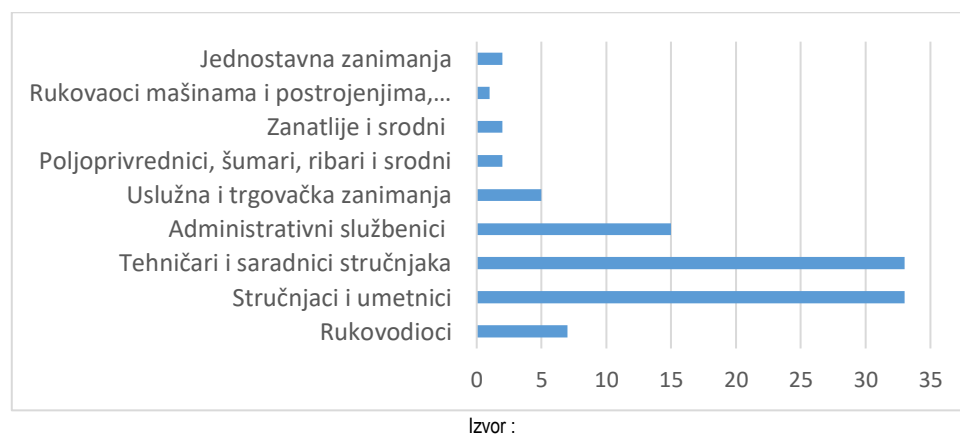
Prema dostupnim podacima o broju zaposlenih sa 5-im nivoom kvalifikacija skoro trećina radi na poslovima iz grupe 5, što imajući u vidu da zahtev ISCO-08 standarda u ovom slučaju ne podrazumeva isključivo poslesrednje obrazovanje, upućuje na zaključak da dobar deo zaposlenih sa 5-im nivoom obrazovanja radi na poslovima za koje nije uslov pomenuti nivo. U grupi uslužnih i trgovačkih zanimanja najveći broj zanimanja realno zahteva niži nivo obrazovanja dok nivo razvijenosti sektora usluga a pre svega trgovine omogućava veći nivo nivo tražnje za radnom snagom i samim tim i veće mogućnosti za zaposlenje.

Grafikon broj 2. Distribucija zanimanja koje su obavljala lica sa 5-im nivoom kvalifikacija prema grupama zanimanja – ISCO – 08

Ovakva distribucija se u izvesnoj meri razlikuje od prakse u većini zemalja EU kod kojih je dominantno učešće rada u grupi zanimanja tehničara i saradnika od preko 1/3 što je nešto ali ne značajno više u odnosu na distribuciju rada prema zahtevanom nivou obrazovanja.

Grafikon broj 3. Primer Austrije : struktura zaposlenih sa poslesrednjim obrazovanjem prema grupama zanimanja (ISCED nivo 4 i 5b)⁴

⁴ OECD (2012), Post-Secondary Vocational Education and Training: Pathways and Partnerships, Higher Education in Regional and City Development, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264097551-en>

Kod grupe Tehničara i saradnika stručnjaka, kao dominantne grupe u kojoj rade zaposleni sa 5 nivoom kvalifikacije, prema ISCO-8 standardu se po pravilu zahteva 3 klasifikacioni nivo - kratki ciklus u okviru tercijarnog obrazovanja. Pri čemu, treba istaći da su kao nacionalna specifičnost u ovu grupu razvrstana i zanimanja za koja je potrebno četvorogodišnje srednje obrazovanje, prevashodno „tehničari“, kao i majstorsko ili specijalističko obrazovanje posle srednje škole.

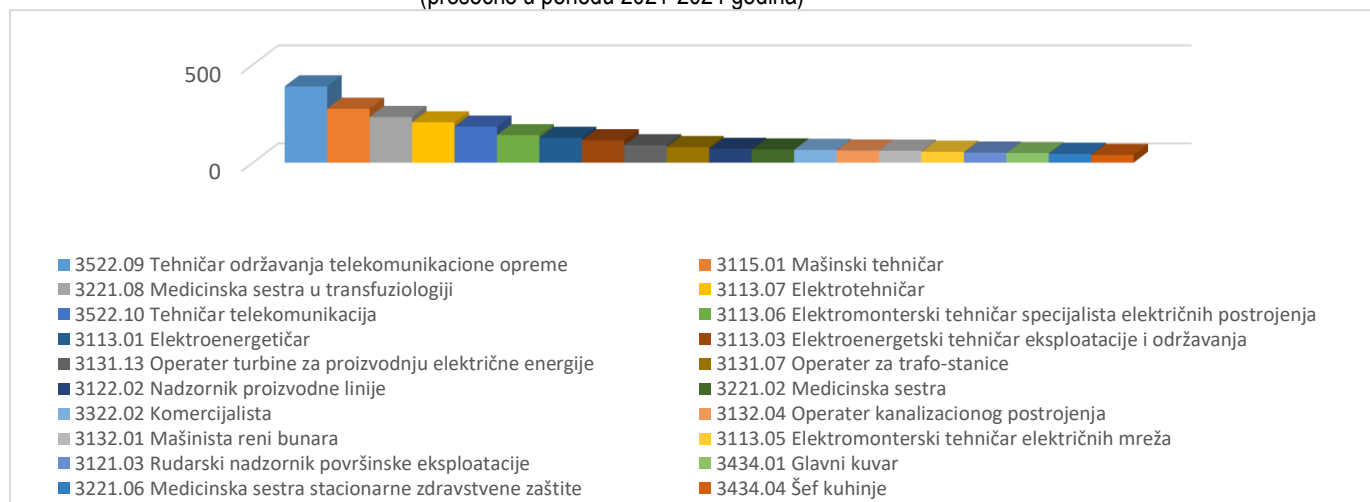
Sudeći prema distribuciji zaposlenih sa 5 nivoom obrazovanja u ovoj grupi zanimanja može se pretpostaviti da je kod određenog broja zanimanja moguće preklapanje sa kvalifikacijama stečenim u okviru kratkog ciklusa tercijarnog obrazovanja.

Poslovi u zanimanjima u ovoj grupi obično uključuju: preuzimanje i izvođenje tehničkih poslova koji su u vezi sa istraživanjem i primenom koncepata i operativnih metoda u oblasti fizičkih nauka, uključujući tehniku i tehnologiju, biološke nauke i medicinsku struku i u oblasti društvenih i humanističkih nauka; iniciranje i izvođenje različitih tehničkih usluga u vezi sa trgovinom, finansijama, administracijom, uključujući državnu administraciju i propise, kao i socijalni rad; obezbeđivanje tehničke pomoći u oblasti umetnosti i zabave; učešće u pratećim sportskim aktivnostima; izvršavanje određenih poslova u vezi s religijom. Ovamo se može biti uključiti i kontrola rada drugih radnika.

Analiza strukture zanimanja u okviru navedene grupe pokazuje da su poslodavci najčešće kao uslov za rad definisali peti nivo obrazovanja u okviru sledećih podvrsta zanimanja : saradnici u oblasti fizike, hemije i tehničkih nauka, tehničari kontrole procesa-procesni tehničari, tehničari telekomunikacija i emitovanja, medicinske sestre, farmaceutski tehničari, nadzornici u rudarstvu, prerađivačkoj industriji i građevinarstvu, saradnici u oblasti umetnosti, kulture i kuinstva i posrednici u trgovini i osiguranju.

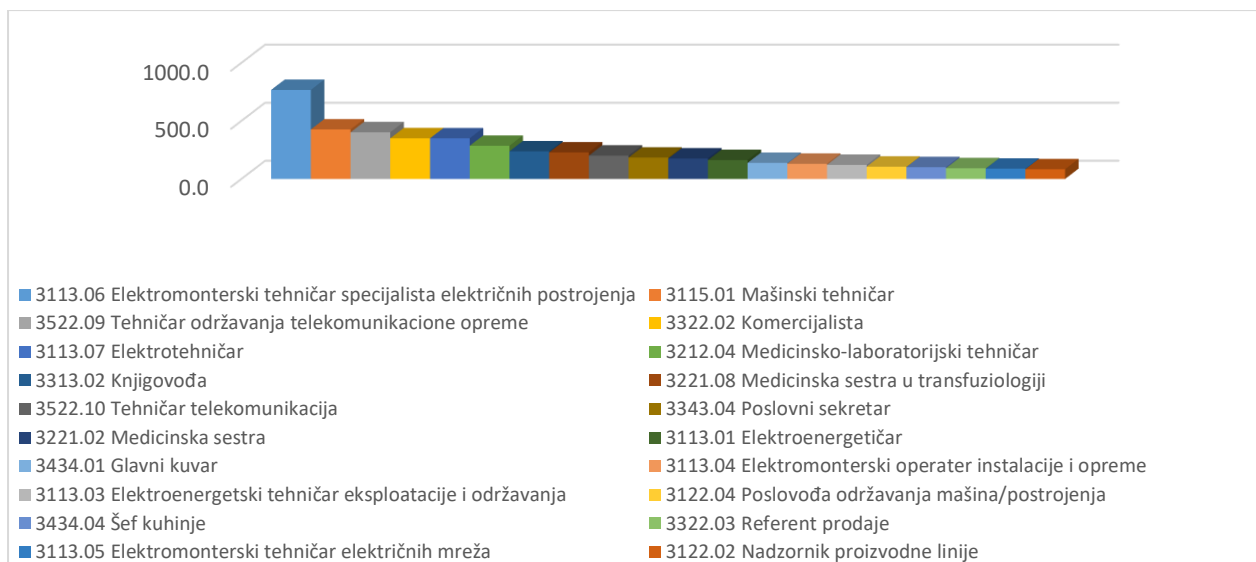
Na nivou skupina najzastupljeniji su : tehničari za telekomunikacije, saradnici i tehničari u mašinstvu, medicinske sestre, saradnici i tehničari u elektrotehnici, operateri postrojenja za proizvodnju energije, nadzornici proizvodnje u prerađivačkoj industriji i nadzornici rudnika, operateri za prerađu vode, glavni kuvari i komercijalni i trgovinski zastupnici.

Grafikon broj 4. 20 zanimanja sa najvećom frekvencijom u ISCO-08 grupi Tehničara i saradnika stručnjaka prema zahtevanom nivou obrazovanja (prosečno u periodu 2021-2024 godina)

Vrlo sličnu distribuciju dobijamo i kada se posmatra rad zaposlenih sa petim nivoom obrazovanja : preovlađuju područja energetike, telekomunikacija, mašinstva, zdravstva i ugostiteljstvo. S tom razlikom što je zastupljeniji rad u oblasti poslovne administracije.

Grafikon broj 5. 20 zanimanja sa najvećom frekvencijom u ISCO-08 grupi Tehničara i saradnika stručnjaka prema nivou obrazovanja zaposlenih (prosečno u periodu 2021-2024 godina)

Zanatlije i srodni koriste specifična znanja i veštine u oblasti izgradnje i održavanja zgrada, obrade metala, podizanja metalnih konstrukcija, izrade, održavanja i popravljanja mašina, opreme i alata, izvođenja štamparskih radova ili obrade prehrambenih, tekstilnih, drvenih, metalnih i drugih proizvoda, uključujući i ručnu izradu zanatskih proizvoda. Radovi se izvode ručno ili mašinski da bi se uštedelo na vremenu i fizičkoj snazi koji su potrebni za izvršenje određenih poslova, kao i da bi se poboljšao kvalitet proizvoda. Ovi poslovi zahtevaju razumevanje svih faza proizvodnih procesa, materijala i alata koji se koriste, kao i prirode i namene gotovog proizvoda.

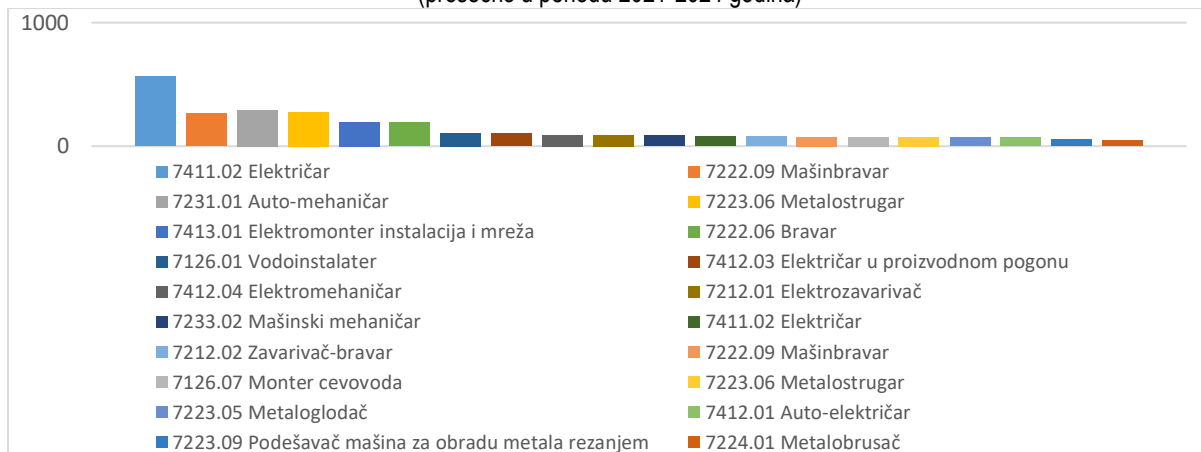
Poslovi i zadaci koje izvršavaju zanatlije i srodni radnici obično obuhvataju: izgradnju, održavanje i popravku građevina i drugih konstrukcija; livenje, zavarivanje i oblikovanje metala; instaliranje i podizanje teških metalnih proizvoda, pribora i ostale opreme; izradu mašina, oruđa, opreme i ostalih metalnih proizvoda; postavljanje, nameštanje raznih mašinskih alata; podešavanje, održavanje i opravku industrijskih mašina, uključujući motore i vozila, kao i električne i elektronske instrumente i ostalu opremu; proizvodnju preciznih instrumenata, nakita, proizvoda za domaćinstvo i drugih proizvoda od dragocenih metala, kao i grnčarskih, staklenih i srodnih proizvoda; izradu ručnih radova; izvođenje štamparskih radova; proizvodnju i obradu prehrambenih proizvoda, kao i različitih proizvoda od drveta, tekstila, kože i srodnih materijala.

Većina zanimanja u ovoj grupi (kao i u grupama 8 i 5) zahteva kompetencije drugog ISCO kvalifikacionog nivoa, odnosno, prema ISCED klasifikaciji, nivo 2, 3 i 4. Ekvivalent ovome u našem sistemu obrazovanja bilo bi: stručno osposobljavanje i obuke do godinu dana (nakon osnovnog obrazovanja), obrazovanje za rad u dvogodišnjem trajanju, srednje stručno obrazovanje u trogodišnjem i četvorogodišnjem trajanju, opšte obrazovanje u četvorogodišnjem trajanju i specijalizacija nakon trogodišnjeg i četvorogodišnjeg srednjeg stručnog obrazovanja.

Analiza strukture zanimanja u okviru navedene grupe pokazuje da je dominantan rad u okviru sledećih podvrsta zanimanja : instalateri i serviseri električne opreme; kovači, alatničari i srodni; kalupari, livci, zavarivači, limari, monter metalnih konstrukcija i srodni; mehaničari mašina i srodni i izvođači završnih građevinskih radova.

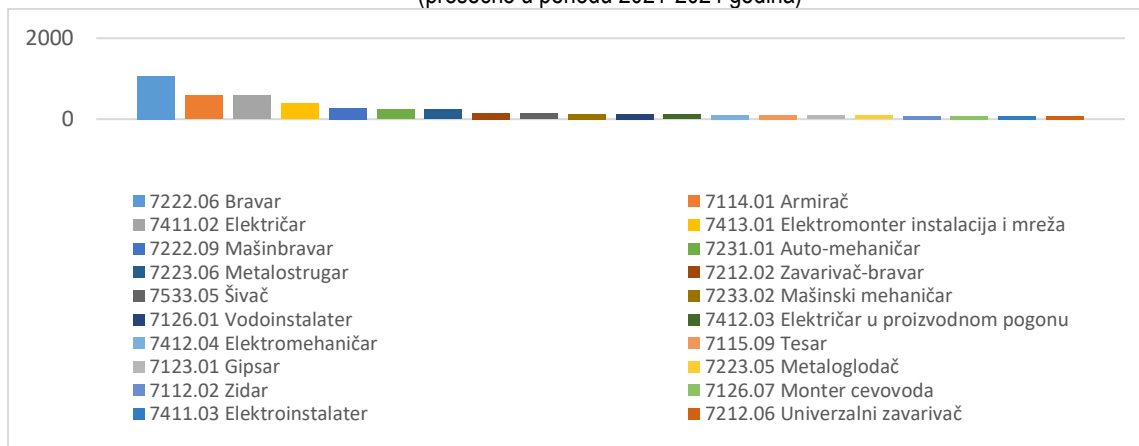
Na nivou skupina najzastupljeniji su : električari i elektroinstalateri u poslovnim objektima; elektromehaničari i elektromonteri; instalateri i serviseri električnih instalacija i mreža; alatničari i srodni; automehaničari; podešivači i upravljači alatnim mašinama; zavarivači i rezači plamenom; mehaničari poljoprivrednih i industrijskih mašina; brusači polireri i oštrači alata i vodoinstalateri i monter cevovoda.

Grafikon broj 6. 20 zanimanja sa najvećom frekvencijom u ISCO-08 grupi Zanatlija i srodnih zanimanja prema zahtevanom nivou obrazovanja
(prosečno u periodu 2021-2024 godina)

Kao i u prethodnom slučaju ne postoji značajna razlika između zahtevanog nivoa obrazovanja i „stvarnog“ iako je izraženija u odnosu na grupu tehničara i saradnika stručnjaka i to prevashodno u oblasti građevinskih poslova poput gipsara, tesara, zidara kao i kod šivača u tekstilstvu.

Grafikon broj 7. 20 zanimanja sa najvećom frekvencijom u ISCO-08 grupi Zanatlija i srodnih zanimanja prema obrazovanju zaposlenih
(prosečno u periodu 2021-2024 godina)

Za razliku od grupe tehničara i saradnika stručnjaka kod zanatskih zanimanja je prema ISCO-08 standardu postoji veći raspon u pogledu zahtevanog nivoa kvalifikacija a da pri tome ne postoje zanimanja „specijalista“ ili tome slično koja bi po svom nazivu upućivala na to da je reč o složenijim poslovima za koje je potreban i viši nivo kvalifikacija. Imajući u vidu takav metodološki pristup kod ISCO-08 klasifikacije zanimanja može se zaključiti da je sasvim izvesno da deo zaposlenih u zanimanja iz grupe zanatlija i srodnih obavljaju složenije poslove na nivou „specijalističkih“ zanimanja za koja je prema starom sistemu klasifikacije zanimanja (JNZ) peti stepen obrazovanja predstavljao zahtev standrada zanimanja.

Mala razlika u pogledu zastupljenosti zanimanja iz ove grupe od 2 p.p između zahtevanog i „stvarnog“ nivoa obrazovanja ide u prilog tome da je navedena grupa pored tehničara i saradnika stručnjaka specifična kada su u pitanju mogućnosti za rad u struci lica sa petim nivoom obrazovanja.

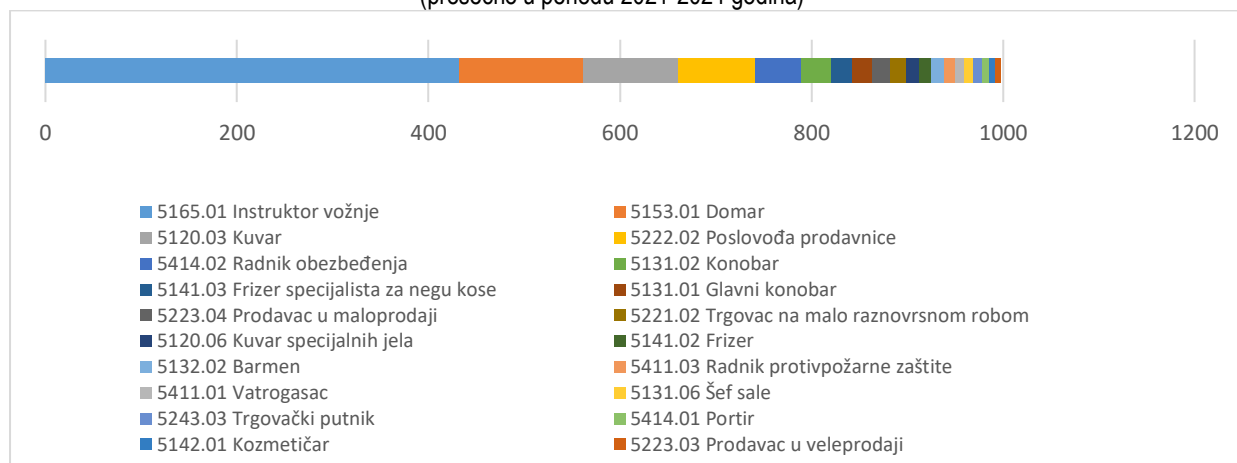
Uslužna i trgovačka zanimanja obezbeđuju lične i usluge obezbeđenja, koje se odnose na putovanja, vođenje domaćinstva, katering, ličnu negu ili zaštitu od požara i nezakonitih radnji, ili demonstriraju i prodaju robu u maloprodaji i veleprodaji i sličnim objektima kao i na štandovima i pijacama. Poslovi i zadaci obično uključuju: organizovanje i obezbeđivanje usluga tokom putovanja; vođenje domaćinstva; pripremu i serviranje hrane i pića;

čuvanje dece; obezbeđivanje lične i osnovne zdravstvene nege u kućama i ustanovama, kao i frizerske usluge, tretmane za negu lepote i pratnju; proricanje sudbine/gatanje; balsamovanje i organizovanje sahrana; obezbeđivanje mera bezbednosti i zaštitu pojedinaca i imovine od požara i nezakonitih radnji; sprovođenje zakona i reda; bavljenje manekenstvom u cilju reklamiranja, umetničkog stvaranja i prezentovanja robe; prodaju u objektima maloprodaje i veleprodaje, kao i na štandovima i pijacama; demonstraciju robe potencijalnim kupcima.

Analiza strukture zanimanja u okviru navedene grupe pokazuje da je dominantan rad u okviru sledećih podvrsta zanimanja : ostala zanimanja ličnih usluga; kuvari; konobari i barmeni; zanimanja za negu lepote; zanimanja obezbeđenja i zaštite; prodavci i trgovci u prodavicama; kućepazitelji i nadzornici i ostala trgovačka i srodna zanimanja.

Na nivou skupina najzastupljeniji su : instruktori vožnje drumskih motornih vozila; kuvari; radnici fizičko-tehničkog obezbeđenja; frizeri i srodni; prodavci i poslovođe u prodavnicama; barmeni; konobari; vatrogasci; trgovački putnici; kozmetičari i srodni i kućepazitelji u stambenim i poslovnim objektima.

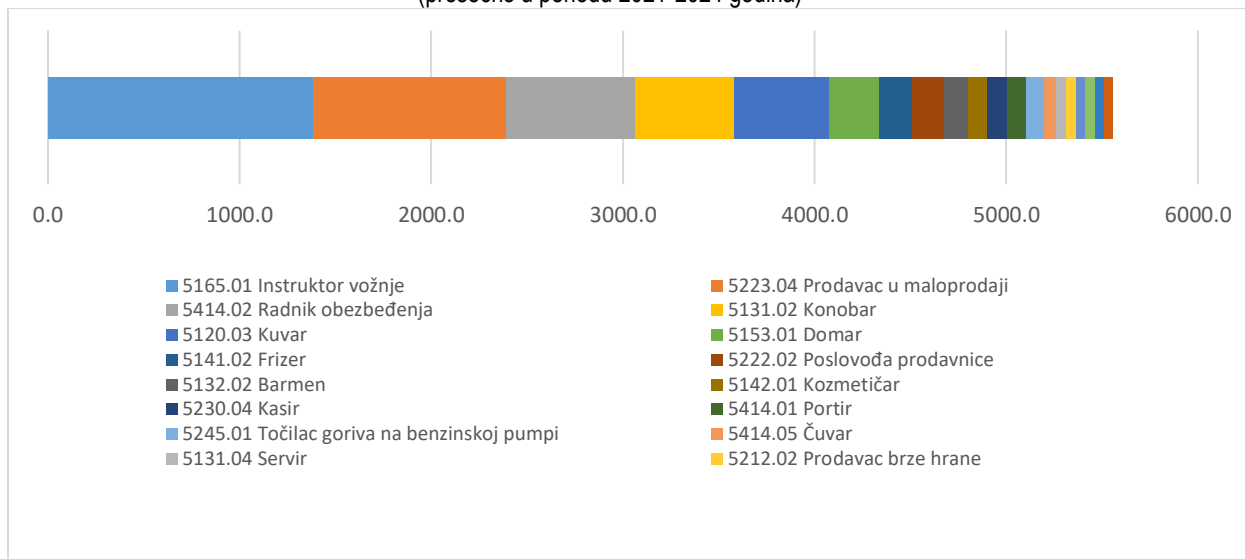
Grafikon broj 8. 20 zanimanja sa najvećom frekvencijom u ISCO-08 grupi Uslužnih i trgovačkih zanimanja prema zahtevanom nivou obrazovanja (prosečno u periodu 2021-2024 godina)

Kod grupe uslužnih i trgovačkih zanimanja i pored široko postavljenog uslova u pogledu nivoa obrazovanja koji je potreban za rad odgovarajućim poslovima moguće je u određenoj meri identifikovati zanimanja za koja se po pravilu zahteva 5 nivo poput instruktora vožnje; kuvara specijalnih jela; glavnog konobara; poslovođe prodavnice; šefa sale ili donekle domara. Sudeći prema frekvencijama pojedinih zanimanja može se ali uz dosta obazrivosti zaključiti da zaposleni sa 5-im nivoom kvalifikacija u navedenoj grupaciji zanimanja u značajnoj meri obavljaju složenije poslove koji odgovaraju stečenom nivou obrazovanja ali svakako ne u meri u kojoj je to izraženo u grupi tehničara i saradnika stručnjaka ili zanatlija. Istovremeno, očigledno je da rad na poziciji prodavca, konobara, radnika obezbeđenja ili portira ne zahteva nužno tako visok nivo obrazovanja.

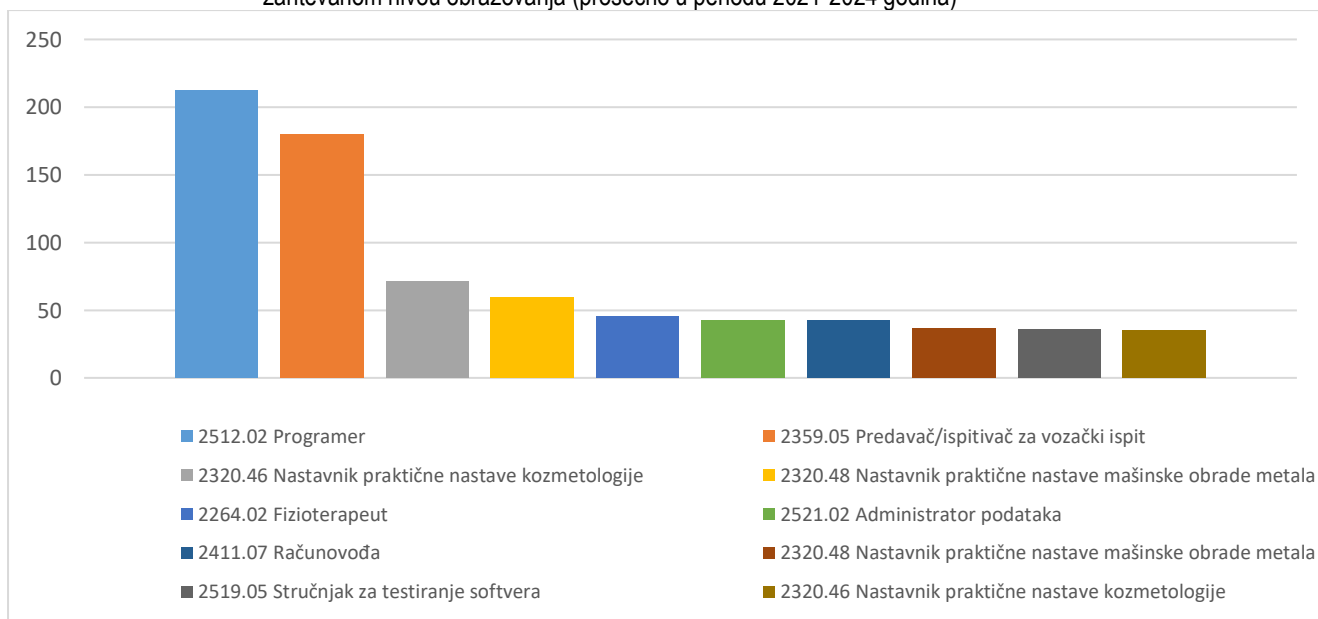
Značajno veća razlika u pogledu zastupljenosti zanimanja prema zahtevanom i stvarnom nivou obrazovanja od čak 10 p.p. ide u prilog tome.

Grafikon broj 9. 20 zanimanja sa najvećom frekvencijom u ISCO-08 grupi Uslužnih i trgovačkih zanimanja prema nivou obrazovanja zaposlenih (prosečno u periodu 2021-2024 godina)

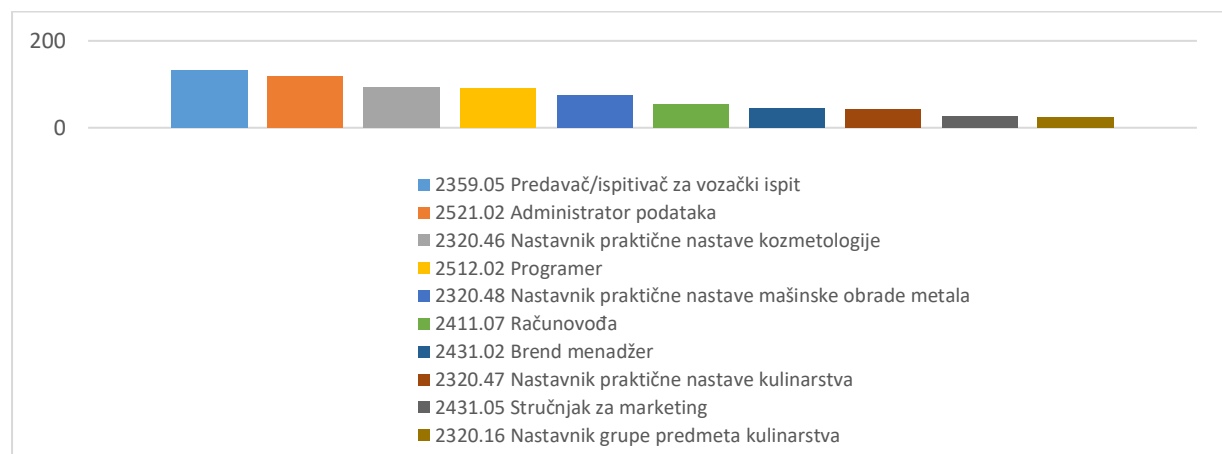
Sa stanovišta složenosti poslova najzahtevnija je grupa stručnjaka koja prema zahtevima ISCO-08 standarda zahteva visoko obrazovanje. Prema raspoloživim podacima poslodavci su u ovoj grupi u većoj meri zahtevali 5 nivo obrazovanja u odnosu na rad lica sa traženim nivoom i razlika je 6 p.p. Veću tražnju možemo objasniti najnižim zahtevanim nivoom obrazovanja za rad na određenim poslovima u ovoj grupi zanimanja na kojima su se u većoj meri zapošljavala lica sa višim nivoom obrazovanja u odnosu na peti. U pogledu strukture zanimanja nema značajnih razlika između zahtevanog i stvarnog nivoa obrazovanja osim što je prema zahtevanom nivou obrazovanja na primer, fizioterapeut među najfrekventnijim zanimanjima dok je kod zaposlenih sa petim nivoom obrazovanja brend menadžer i saradnik u oblasti marketinga.

Grafikon broj 10. 10 reprezentativnih zanimanja sa velikom frekvencijom u ISCO-08 grupi Stručnjaka i umetnika prema zahtevanom nivou obrazovanja (prosečno u periodu 2021-2024 godina)

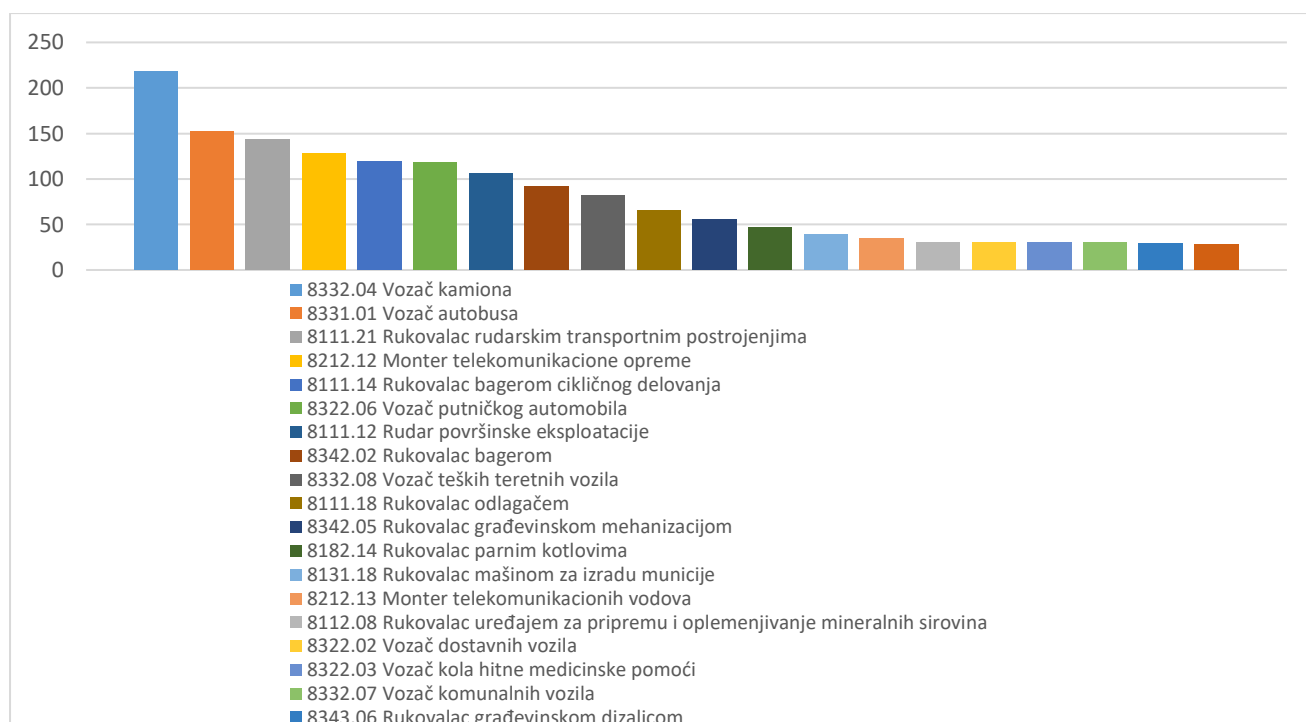
Analiza strukture zanimanja u kojima rade lica sa 5-im nivoom kvalifikacija pokazuje da su pretežno skoncentrisana u podvrsti zanimanja : analitičari i stručnjaci za razvoj softvera i aplikacija i u okviru nje na nivou skupine se izdvajaju stručnjaci za razvoj softvera i i aplikacija i analitičari nerazvrstani na drugom mestu. Zatim u podvrsti stručnjaka za baze podataka i mreže i u okviru nje na nivou skupine se izdvajaju dizajneri i administratori baza podataka. Izvan okvira IKT-a lica sa 5-nivoom kvalifikacija najčešće rade kao stručnjaci za obrazovanje i vaspitanje, odnosno kao predavači/ispitivači za vozački ispit; zatim kao nastavnici praktične nastave ili računovođe. S obzirom da je za poslove u vrsti stručnjaka za informaciono-komunikacione tehnologije prema ISCO-08 standardu potrebno visoko obrazovanje može se sa dosta sigurnosti pretpostaviti da je reč o manje složenim poslovima u IKT-u koje lica obavljaju na osnovu stečenog formalnog obrazovanja i kvalifikacije na nivou 5 ili završenih specijalističkih informatičkih programa a koje su poslodavci prilikom unosa u sistem klasifikovali kao programeri. Slično je i sa fizioterapeutima i računovođama. U svakom slučaju preciznije i pouzdanije određivanje profila poslova na koje se prilikom unosa podataka u bazu CROSO-a mislilo bi zahtevalo razgovor sa poslodavcima kod kojih lica prijavljena na osiguranje rade.

Grafikon broj 11. 10 reprezentativnih zanimanja sa velikom frekvencijom u ISCO-08 grupi Stručnjaka i umetnika prema nivou obrazovanja zaposlenih (prosečno u periodu 2021-2024 godina)

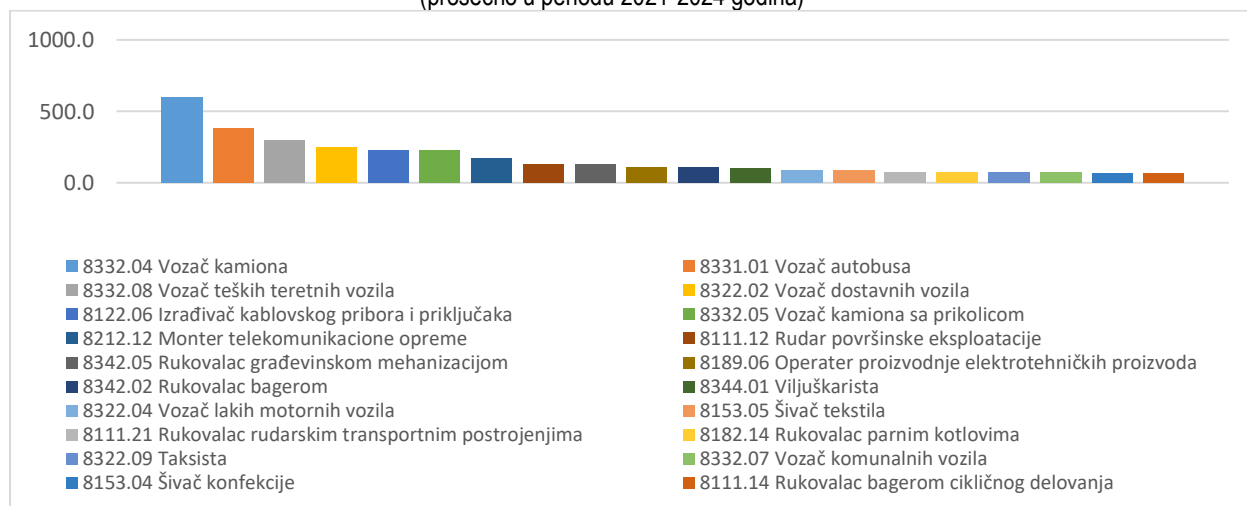

Za grupu rukovalaca mašinama i uređajima i vozača je karakteristično istovetno učešće zaposlenih sa 5-im nivoom kvalifikacija kao i prema zahtevanom nivou obrazovanja uz razliku od 1 p.p. U pogledu strukture 20 najfrekventnijih zanimanja uočavaju se razlike i to kod šivača, izrađivača kablovskog pribora i priključaka i taksista. Za zanimanja koja obavljaju lica sa petim nivoom obrazovanja dovoljni su i niži nivoi pa se može zaključiti da je za ovu grupu zanimanja karakteristično to što su zaposleni sa posmatranim nivoom obrazovanja prekvalifikovani za jedan deo poslova. Međutim, kada su u pitanju poslovi vozača kamiona ili rukovaoca rudarskom i drugom mehanizacijom nema razlika u pogledu zahtevanog i stvarnog nivoa obrazovanja.

Grafikon broj 12. 20 zanimanja sa najvećom frekvencijom u ISCO-08 grupi Rukovalaca mašinama i uređajima i vozača prema zahtevanom nivou obrazovanja (prosečno u periodu 2021-2024 godina)

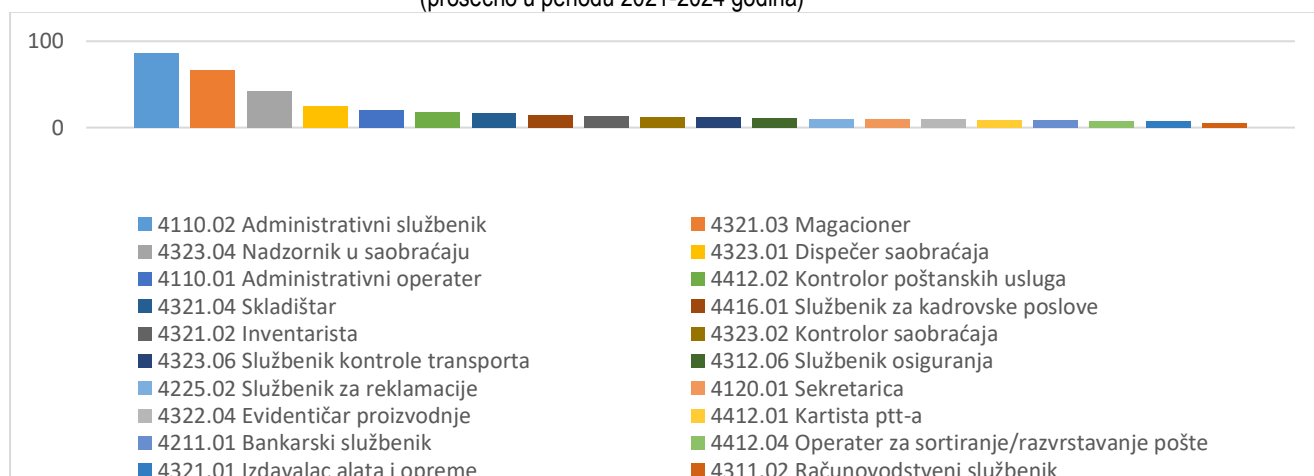

Grafikon broj 13. 20 zanimanja sa najvećom frekvencijom u ISCO-08 grupi Rukovalaca mašinama i uređajima i vozača prema nivou obrazovanja zaposlenih (prosečno u periodu 2021-2024 godina)

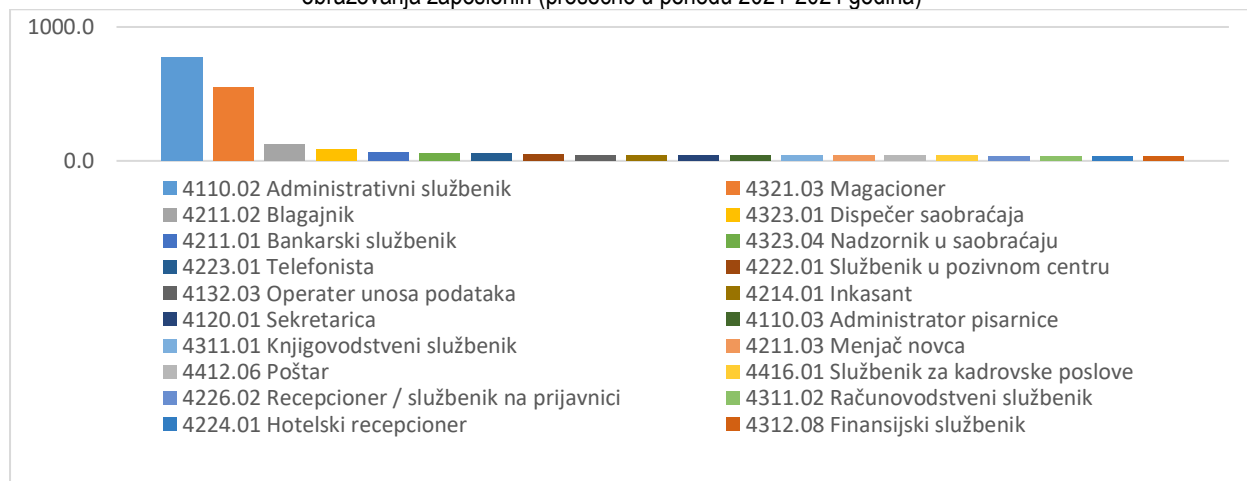

Kao i u prethodnom slučaju i ovde je registrovana mala razlika u zastupljenosti grupe a razlika između zatevanog i stvarnog nivoa obrazovanja iznosi 2 p.p uz sličnu strukturu najfrekventnijih zanimanja. Za grupu administrativnih službenika je karakteristično to što je moguće za određeni broj zanimanja pretpostaviti da bi prednost pri zapošljavanju imala lica sa 5-im nivoom obrazovanja uz prethodno radno iskustvo na srodnim pozicijama poput : nadzornika ili dispečera u saobraćaju, službenika kontrole transporta ili poštanskih usluga i računovodstvenog službenika. Međutim, kod pojedinih zanimanja poput magacionera ili administrativnog radnika koja se nalaze na obe liste najfrekventnijih zanimanja može se pretpostaviti da su poslodavci prilikom unosa podataka u CROSO definisali zahtevani nivo obrazovanja prema nivou obrazovanja zaposlenih iako realno standard zanimanja ne podrazumeva tako visok nivo. Uz manju verovatnoću da je reč o složenijim poslovima na konkretnim radnim mestima kod poslodavca. Zanimanja na listi najfrekventnijih prema zahtevanom nivou obrazovanja poput kartista -ptt-a ili operatera za razvrstavanje pošte moguće je da prema internim aktima o sistematizaciji obuhvataju i 5 nivo obrazovanja ali ih obavljaju i lica sa nižim nivoom obrazovanja pa se stoga ne nalaze među najfrekventnijih 20 na drugoj listi. Slično tome, poslove poštara mogu da obavljaju i lica sa nižim nivoom obrazovanja iako se nalaze među najfrekventnijim zanimanjima u kojima rade zaposleni sa 5-im nivoom obrazovanja.

Grafikon broj 14. 20 zanimanja sa najvećom frekvencijom u ISCO-08 grupi administrativnih službenika prema zahtevanom nivou obrazovanja
(prosečno u periodu 2021-2024 godina)

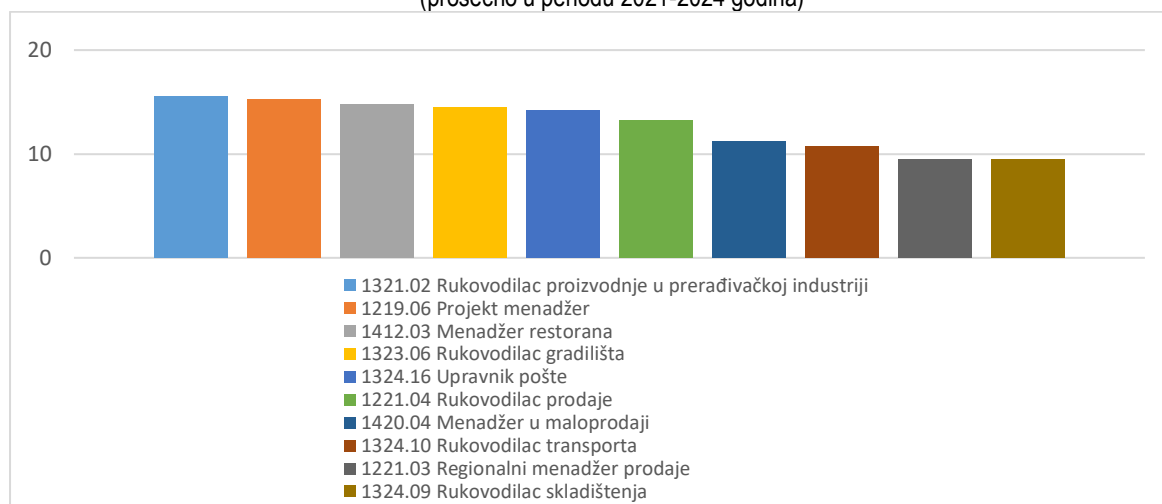
Grafikon broj 15. 20 zanimanja sa najvećom frekvencijom u ISCO-08 grupi administrativnih službenika prema nivou obrazovanja zaposlenih (prosečno u periodu 2021-2024 godina)

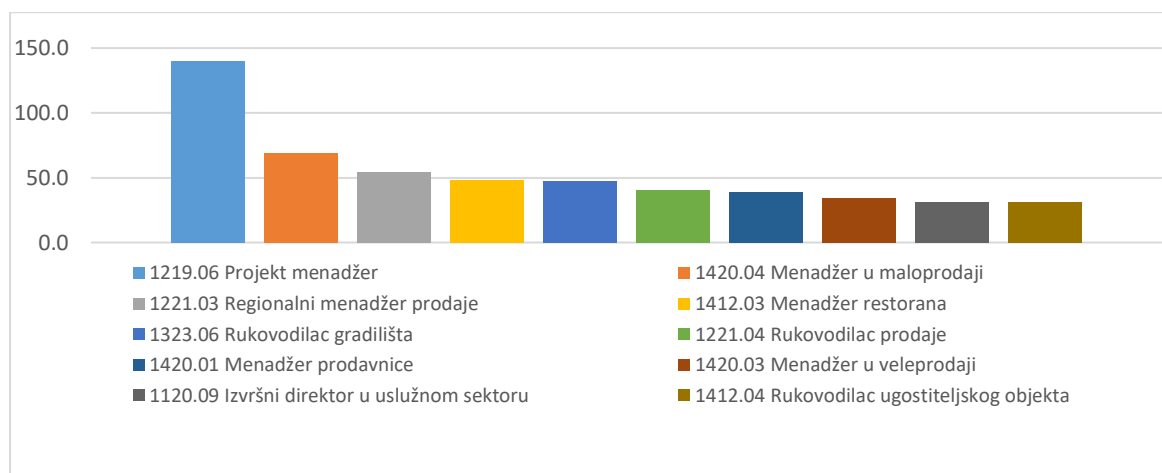
U grupi rukovodilaca kao specifična zanimanja za zaposlene sa 5-im nivoom kvalifikacija mogu se izvojiti rukovodioci u trgovini, transportu, prerađivačkoj industriji i ugostiteljstvu.

U poređenju sa strukturom zanimanja prema zahtevanom nivou obrazovanja nema značajnijih razlika osim što se kod ove liste nalazi i upravnik pošte što, kao i u prethodnom slučaju kada su u pitanju poštanske usluge, može biti najniži zahtevani nivo obrazovanja prema internom aktu o sistematizaciji. U praksi je vrlo verovatno da kao upravnici rade i zaposleni sa 5 nivoom obrazovanja pa se aktom o sistematizaciji na neki način to verifikuje kao standardan zahtev posla.

Grafikon broj 16. 10 reprezentativnih zanimanja sa velikom frekvencijom u ISCO-08 grupi Rukovodilaca prema zahtevanom nivou obrazovanja
(prosečno u periodu 2021-2024 godina)

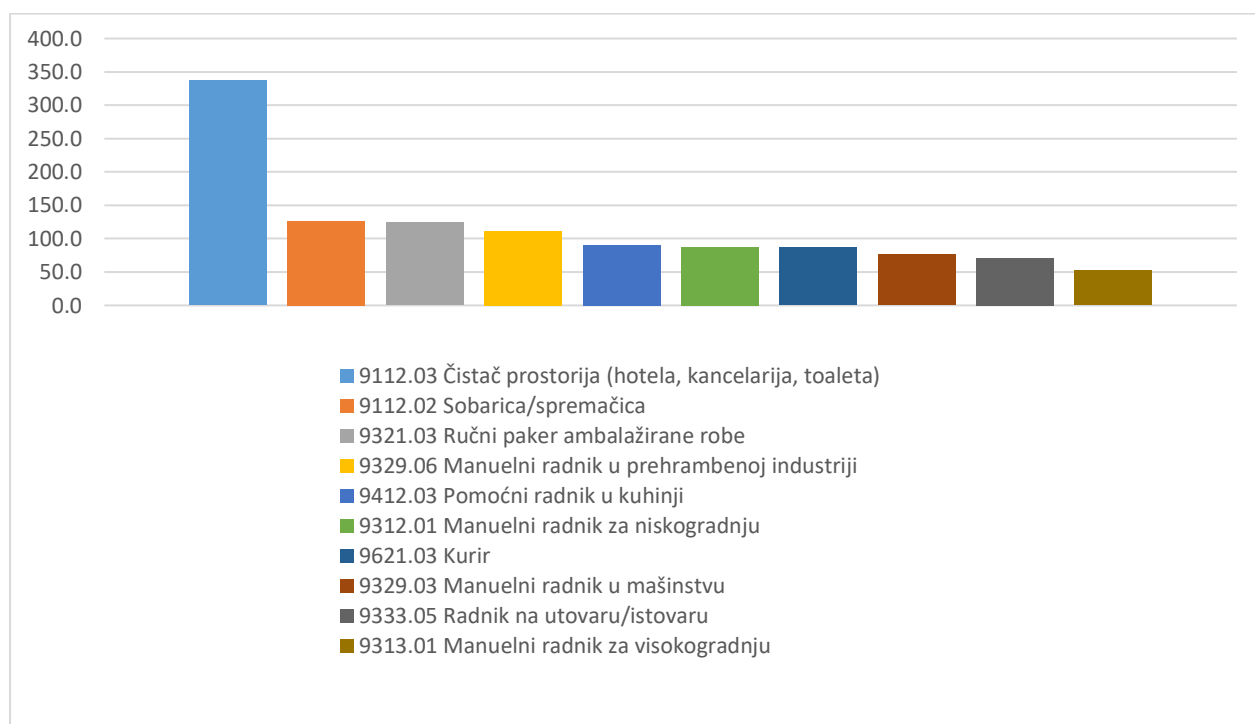

Grafikon broj 17. 10 reprezentativnih zanimanja sa velikom frekvencijom u ISCO-08 grupi Rukovodilaca prema nivou obrazovanja zaposlenih
(prosečno u periodu 2021-2024 godina)

Prema dostupnim podacima oko 4% zaposlenih radi na poslovima u grupi jednostavnih zanimanja za koja nije potrebno srednje obrazovanje dok je u grupi poljoprivrednika, šumara i ribara učešće još manje i iznosi 1%.

Grafikon broj 18. Jednostavna zanimanja u kojima najčešće rade zaposleni sa 5 nivoom obrazovanja (prosečno u periodu 2021-2024 godina)

Zaposlenost prema zanimanjima

Posmatrano prema zahtevanom nivou obrazovanja u proseku je bilo zaposleno oko 35.000 lica u preko 1.600 zanimanja (prema važećem Šifarniku zanimanja) od čega u preko 400 zanimanja je prosečan broj zaposlenih na godišnjem nivou bio manje od 1 (prilog broj 2). Pri čemu 100 najfrekventnijih zanimanja učestvuju u ukupnom broju zaposlenih u svim zanimanjima sa preko 60%.

Tabela broj 8.

Šifra	Naziv zanimanja	Zaposleni	%
5165.01	Instruktor vožnje	2292.3	7.2
7222.06	Bravar	1653.3	5.2
3113.06	Elektromonterski tehničar specijalista električnih postrojenja	886.8	2.8
7411.02	Električar	643.3	2.0
3113.01	Elektroenergetičar	580.3	1.8
7223.06	Metalostrugar	439.3	1.4
3522.09	Tehničar održavanja telekomunikacione opreme	404.0	1.3
5120.03	Kuvar	383.8	1.2
8331.01	Vozač autobusa	383.3	1.2
5223.04	Prodavac u maloprodaji	376.0	1.2
7231.01	Auto-mehaničar	358.0	1.1
3113.07	Elektrotehničar	350.0	1.1

7222.09	Mašinbravar	340.5	1.1
3115.01	Mašinski tehničar	322.5	1.0
3343.04	Poslovni sekretar	319.0	1.0
4110.02	Administrativni službenik	308.0	1.0
5153.01	Domar	305.5	1.0
3313.02	Knjigovođa	295.0	0.9
3221.08	Medicinska sestra u transfuziologiji	280.5	0.9
8332.04	Vozač kamiona	277.0	0.9
3351.04	Carinik	271.5	0.9
7413.01	Elektromonter instalacija i mreža	260.3	0.8
7412.04	Elektromehaničar	256.5	0.8
3322.02	Komercijalista	243.3	0.8
2512.02	Programer	233.8	0.7
3221.02	Medicinska sestra	216.8	0.7
3522.10	Tehničar telekomunikacija	191.3	0.6
2359.05	Predavač/ispitivač za vozački ispit	187.3	0.6
4321.03	Magacioner	186.8	0.6
5131.02	Konobar	183.3	0.6
8332.08	Vozač teških teretnih vozila	178.3	0.6
7126.01	Vodoinstalater	165.3	0.5
7212.01	Elektrozavarivač	159.5	0.5
8111.21	Rukovalac rudarskim transportnim postrojenjima	154.0	0.5
7223.05	Metaloglodač	151.0	0.5
3113.03	Elektroenergetski tehničar eksploatacije i održavanja	148.0	0.5
8111.14	Rukovalac bagerom cikličnog delovanja	138.0	0.4
5414.02	Radnik obezbeđenja	136.5	0.4
8212.12	Monter telekomunikacione opreme	133.5	0.4
3121.03	Rudarski nadzornik površinske eksploatacije	131.8	0.4
3119.06	Tehničar drumskog saobraćaja	131.5	0.4
7412.03	Električar u proizvodnom pogonu	125.8	0.4
3434.01	Glavni kuvar	123.8	0.4
3113.05	Elektromonterski tehničar električnih mreža	123.5	0.4
7231.03	Automehaničar za putnička vozila - specijalista	123.0	0.4
5222.02	Poslovođa prodavnice	121.8	0.4
7233.02	Mašinski mehaničar	118.5	0.4
3322.03	Referent prodaje	112.0	0.4
3122.05	Poslovođa proizvodnje	108.8	0.3
8111.12	Rudar površinske eksploatacije	108.8	0.3
2320.46	Nastavnik praktične nastave kozmetologije	107.5	0.3
3122.02	Nadzornik proizvodne linije	107.0	0.3
8342.02	Rukovalac bagerom	103.8	0.3
2320.48	Nastavnik praktične nastave mašinske obrade metala	103.0	0.3
7412.01	Auto-električar	101.5	0.3
7212.02	Zavarivač-bravar	101.0	0.3
8342.05	Rukovalac građevinskom mehanizacijom	98.0	0.3
3313.02	Knjigovođa	96.2	0.3

7233.03	Mehaničar za alatne mašine - specijalista	92.8	0.3
3131.13	Operater turbine za proizvodnju električne energije	92.8	0.3
7224.01	Metalobrusač	92.8	0.3
7126.07	Monter cevovoda	92.3	0.3
7223.09	Podešavač mašina za obradu metala rezanjem	92.3	0.3
3122.04	Poslovođa održavanja mašina/postrojenja	90.0	0.3
1219.06	Projekt menadžer	89.0	0.3
3434.04	Šef kuhinje	87.0	0.3
3359.14	Trgovinski kontrolor	87.0	0.3
3131.07	Operater za trafo-stanice	83.8	0.3
8182.14	Rukovalac parnim kotlovima	80.8	0.3
2264.02	Fizioterapeut	78.8	0.2
5132.02	Barmen	76.3	0.2
3323.03	Referent nabavke	76.3	0.2
5141.02	Frizer	71.3	0.2
8111.18	Rukovalac odlagačem	68.8	0.2
3114.04	Tehničar elektronike	65.8	0.2
3132.04	Operater kanalizacionog postrojenja	64.8	0.2
4323.01	Dispečer saobraćaja	64.8	0.2
8322.02	Vozač dostavnih vozila	64.0	0.2
3132.01	Mašinista reni bunara	62.5	0.2
4323.04	Nadzornik u saobraćaju	61.3	0.2
7212.06	Univerzalni zavarivač	60.1	0.2
7222.01	Alatničar	58.5	0.2
5142.01	Kozmetičar	58.3	0.2
3112.05	Građevinski tehničar	58.0	0.2
7411.03	Elektroinstalater	57.8	0.2
2411.07	Računovođa	57.8	0.2
7522.19	Stolar za montažu, opravke i održavanje	56.0	0.2
8322.04	Vozač lakih motornih vozila	56.0	0.2
2521.02	Administrator podataka	54.3	0.2
3221.06	Medicinska sestra stacionarne zdravstvene zaštite	52.3	0.2
8332.05	Vozač kamiona sa prikolicom	52.0	0.2
3113.04	Elektromonterski operater instalacije i opreme	50.8	0.2
3123.04	Poslovođa gradilišta	50.0	0.2
3119.12	Kontrolor tehničkog pregleda vozila	49.5	0.2
1323.06	Rukovodilac gradilišta	48.8	0.2
1221.03	Regionalni menadžer prodaje	48.5	0.2
2320.47	Nastavnik praktične nastave kulinarstva	47.8	0.2
7115.09	Tesar	46.5	0.1
1412.03	Menadžer restorana	46.3	0.1
3512.03	Asistent za korisničku podršku	46.0	0.1

Zaposleni sa 5-im nivoom kvalifikacija rade u više od 1600 zanimanja (prema važećem Šifarniku zanimanja) kod kojih je prosečan broj zaposlenih na godišnjem nivou bio 1+(prilog broj 3). Komparativna analiza zanimanja prema nivou kvalifikacija lica koja rade u njima i zanimanja prema zahtevanom nivou

obrazovanja pokazuje da postoji značajna razlika. Oko ¼ zanimanja koja se nalaze na listi zanimanja u kojima rade lica sa 5-im nivoom obrazovanja nisu ni u približnoj meri zastupljena ako se distribucija zanimanja posmatra prema zahtevanom nivou obrazovanja za rad u zanimanju. Reč je o zanimanjima različitih nivoa složenosti poput armirača, portira, kurira, čistača prostorija, izrađivača kablovskog pribora i priključaka itd. *S tim što je potrebno naglasiti da je razlika u pogledu broja lica koja su zaposlena u zanimanju za koje su poslodavci zahtevali 5 nivo obrazovanja i broja zaposlenih lica koja u istom zanimanju rade bez obzira na zahtevani nivo obrazovanja a imaju 5 nivo obrazovanja veća kod jednostavnih zanimanja. Na osnovu navedenog se može zaključiti da deo lica sa 5 nivoom obrazovanja radi na poslovima koji su značajno niže složenosti i za koje nije najčešće neophodno ni niže srednje obrazovanje.*

Pored toga, i kod zanimanja koja se javljaju na obe liste najfrekventnijih zanimanja postoje razlike između zahtevanog i „stvarnog“ nivoa obrazovanja. *U grupaciji najfrekventnijih zanimanja, gde je više zaposlenih sa 5 nivoom obrazovanja u odnosu na broj zaposlenih gde je kao uslov za rad zahtevan 5 nivo, najveće razlike su registrovane kod frizera, radnika obezbeđenja, vozača kamiona sa prikolicom ili dostavnih vozila i prodavca u maloprodaji dok je u obrnutom slučaju reč o zanimanjima u oblasti IKT-a poput programera, nastavnika praktične nastave mašinske obrade metala, instruktora vožnje, poslovođe u industrijskoj proizvodnji, rukovaoca rudarskim transportnim postrojenjem i carinika. Kod poslednje grupacije se može uz dosta visok stepen pouzdanosti zaključiti da je postojao veći nivo tražnje za 5 nivoom obrazovanja u odnosu na ponudu.*

Tabela broj 9.

Šifra	Naziv zanimanja	Broj zaposlenih sa 5 nivoom	Broj zaposlenih u zanimanjima za koja je tražen 5 nivo
5165.01	Instruktor vožnje	1670.5	2292.3
7222.06	Bravar	1605.0	1653.3
5223.04	Prodavac u maloprodaji	1385.8	376.0
4110.02	Administrativni službenik	774.8	308.0
3113.06	Elektromonterski tehničar specijalista električnih postrojenja	767.0	886.8
5414.02	Radnik obezbeđenja	670.3	136.5
8332.04	Vozač kamiona	602.8	277.0
7114.01	Armirač	583.7	35.5
7411.02	Električar	574.5	643.0
4321.03	Magacioner	644.0	186.8
5131.02	Konobar	587.3	183.3
5120.03	Kuvar	647.3	383.8
3115.01	Mašinski tehničar	427.0	322.5
3522.09	Tehničar održavanja telekomunikacione opreme	411.5	404.0
8331.01	Vozač autobusa	446.8	383.3
7413.01	Elektromonter instalacija i mreža	379.5	260.3
3322.02	Komercijalista	437.5	243.3
3113.07	Elektrotehničar	350.0	277.0
9112.03	Čistač prostorija (hotela, kancelarija, toaleta)	419.0	34.25

8332.08	Vozač teških teretnih vozila	299.3	178.3
3212.04	Medicinsko-laboratorijski tehničar	298.8	42.7
7222.09	Mašinbravar	277.8	340.5
5153.01	Domar	303.5	305.5
8322.02	Vozač dostavnih vozila	251.5	64
7231.01	Auto-mehaničar	323.0	358.0
3313.02	Knjigovođa	295.0	131.3
7223.06	Metalostrugar	376.5	439.3
8122.06	Izrađivač kablovskog pribora i priključaka	229.0	7
3221.08	Medicinska sestra u transfuziologiji	229.0	280.5
8332.05	Vozač kamiona sa prikolicom	226.5	52
3212.02	Biohemijsko-zdravstveni laborant	91.0	8.5
3522.10	Tehničar telekomunikacija	201.5	191.3
3343.04	Poslovni sekretar	312.5	319.0
5141.02	Frizer	352.0	71.25
3221.02	Medicinska sestra	261.5	216.8
8212.12	Monter telekomunikacione opreme	169.5	134.5
5222.02	Poslovođa prodavnice	163.3	121.8
3113.01	Elektroenergetičar	163.0	198
7212.02	Zavarivač-bravar	151.5	101
7533.05	Šivač	141.5	6.8
1219.06	Projekt menadžer	140.3	89
3434.01	Glavni kuvar	138.5	121.5
8111.12	Rudar površinske eksploatacije	140.3	108.8
2359.05	Predavač/ispitivač za vozački ispit	131.8	187.3
3113.04	Elektromonterski operater instalacije i opreme	131.0	50.8
8342.05	Rukovalac građevinskom mehanizacijom	130.3	98
9112.02	Sobarica/spremačica	127.0	9
7233.02	Mašinski mehaničar	138.0	118.5
9321.03	Ručni paker ambalažirane robe	124.5	2.3
5132.02	Barmen	141.5	76.3
7126.01	Vodoinstalater	122.0	147
3113.03	Elektroenergetski tehničar eksploatacije i održavanja	121.8	121.3
4211.02	Blagajnik	178.8	25.5
2521.02	Administrator podataka	118.5	54.3
3114.04	Tehničar elektronike	158.0	65.8
9329.06	Manuelni radnik u prehrambenoj industriji	111.8	4
7412.03	Električar u proizvodnom pogonu	109.8	125.8
8189.06	Operater proizvodnje elektrotehničkih proizvoda	109.3	5.3
8342.02	Rukovalac bagerom	108.3	103.8
3122.04	Poslovođa održavanja mašina/postrojenja	106.0	90
8344.01	Viljuškarista	105.8	22.5
5142.01	Kozmetičar	141.0	58.3
7412.04	Elektromehaničar	237.0	256.5
3434.04	Šef kuhinje	102.0	87
7115.09	Tesar	114.3	46.5

5230.04	Kasir	114.8	17.8
5414.01	Portir	203.0	25.5
5245.01	Točilac goriva na benzinskoj pumpi	94.3	16.3
2320.46	Nastavnik praktične nastave kozmetologije	94.5	107.5
3322.03	Referent prodaje	92.8	112
7123.01	Gipsar	91.8	1
9412.03	Pomoćni radnik u kuhinji	90.8	9.8
3511.04	Računarski operater	124.5	36.5
7223.05	Metaloglodač	135.0	151.0
2512.02	Programer	90.0	233.8
3113.05	Elektromonterski tehničar električnih mreža	134.5	123.5
3139.04	Operater na linijama za automatsku proizvodnju	88.3	18.3
9312.01	Manuelni radnik za niskogradnju	87.5	4
8322.04	Vozač lakih motornih vozila	104.5	56
9621.03	Kurir	86.5	15
8153.05	Šivač tekstila	195.0	7
3122.02	Nadzornik proizvodne linije	83.5	107
7231.01	Automehaničar	323.0	358
4323.01	Dispečer saobraćaja	81.3	64.8
3131.13	Operater turbine za proizvodnju električne energije	81.0	92.8
3131.07	Operater za trafo-stanice	79.0	83.8
3122.05	Poslovođa proizvodnje	78.0	108.8
506751	Carinik	118.5	271.5
7112.02	Zidar	91.8	29.0
8111.21	Rukovalac rudarskim transportnim postrojenjima	100.3	154.0
7126.07	Monter cevovoda	78.5	92.3
9329.03	Manuelni radnik u mašinstvu	76.3	5.8
7411.03	Elektroinstalater	113.8	57.8
8182.14	Rukovalac parnim kotlovima	75.5	80.8
8322.09	Taksista	75.3	13.5
2320.48	Nastavnik praktične nastave mašinske obrade metala	83.3	103.0
8332.07	Vozač komunalnih vozila	72.8	38.3
7212.06	Univerzalni zavarivač	84.0	60.1
7522.19	Stolar za montažu, opravke i održavanje	98.8	56.0
9333.05	Radnik na utovaru/istovaru	71.0	5.3

U 2024 godini je kod sledećih zanimanja iz gore navedene liste registrovan rast zaposlenosti u odnosu na 2021 godinu.

Tabela broj 10.

Šifra	Naziv zanimanja
2411.07	Računovođa
2359.05	Predavač/ispitivač za vozački ispit
1219.06	Projekt menadžer

4323.01	Dispečer saobraćaja
5223.04	Prodavac u maloprodaji
3322.03	Referent prodaje
3221.02	Medicinska sestra
2512.02	Programer
8322.02	Vozač dostavnih vozila
2264.02	Fizioterapeut
8182.14	Rukovalac parnim kotlovima
4110.02	Administrativni službenik
3313.02	Knjigovođa
2320.46	Nastavnik praktične nastave kozmetologije
2521.02	Administrator podataka

Najveći pad zaposlenosti je registrovan kod sledećih zanimanja.

Tabela broj 11.

Šifra	Naziv zanimanja
507121	Poslovni sekretar
3113.06	Elektromonterski tehničar specijalista električnih postrojenja
7212.01	Elektrozavarivač
7126.07	Monter cevovoda
5132.02	Barmen

Zaposlenost prema različitim nivoima obrazovanja

Prema raspoloživim podacima ponuda radnih mesta je, posmatrano prema broju zaposlenih na poslovima za koje su poslodavci zahtevali 5 nivo obrazovanja, za oko 50% manja u odnosu na ponudu radne snage sa traženim nivoom obrazovanja posmatrano prema ukupnom broju zaposlenih sa 5 nivoom obrazovanja (35.825 - 57.287). Kao što se i prethodne analize moglo videti dobar deo zaposlenih radi u zanimanjima za koja je realno potreban niži nivo obrazovanja poput portira ili operatera za proizvodnju kablovskih priključaka, pa u tom kontekstu sama razlika između broja zaposlenih sa 5 nivoom obrazovanja i zaposlenih lica na radnim mestima na kojima su poslodavci kao uslov definisali 5 nivo obrazovanja ne ide u prilog deficitarnosti zanimanja na tom nivou složenosti osim u određenim oblastima. S druge strane, lica sa nižim ili višim nivoom obrazovanja od traženog mogu da obavljaju poslove u okviru različitih zanimanja na 5 nivou složenosti prema internim standardima poslodavaca.

U proseku, u periodu 2021-2024 godina, skoro polovina zaposlenih na radnim mestima za koje je zahtevan 5 nivo obrazovanja imaju 3,4 ili 6 nivo. Najbrojniji su zaposleni sa 4 nivoom (19,6%), zatim 3 – im (17,0%) i 6-im (9,5 %).

Tabela broj 12. 30 najfrekventnijih zanimanja u kojima su zaposleni sa 3-im nivoom obrazovanja na radnim mestima za koja je tražen 5-i nivo

Šifra zanimanja	Naziv zanimanja
7222.06	Bravar

7231.01	Auto-mehaničar
5165.01	Instruktor vožnje
7222.09	Mašinbravar
7223.06	Metalostrugar
7411.02	Električar
8111.21	Rukovalac rudarskim transportnim postrojenjima
5153.01	Domar
7126.01	Vodoinstalater
8331.01	Vozač autobusa
3113.06	Elektromonterski tehničar specijalista električnih postrojenja
7212.01	Elektrozavarivač
7413.01	Elektromonter instalacija i mreža
7412.01	Auto-električar
8332.04	Vozač kamiona
7223.05	Metaloglodač
7231.01	Automehaničar
8111.14	Rukovalac bagerom cikličnog delovanja
5222.02	Poslovođa prodavnice
7223.06	Metalostrugar
5120.03	Kuvar
7224.01	Metalobrusač
4321.03	Magacioner
8342.05	Rukovalac građevinskom mehanizacijom
3122.02	Nadzornik proizvodne linije
7115.09	Tesar
8342.02	Rukovalac bagerom
7512.07	Pekar
7212.02	Zavarivač-bravar
8322.03	Vozač kola hitne medicinske pomoći

Tabela broj 13. 30 najfrekventnijih zanimanja u kojima su zaposleni sa 4-im nivoom obrazovanja na radnim mestima za koja je tražen 5-i nivo

Šifra zanimanja	Naziv zanimanja
5165,01	Instruktor vožnje
3351.04	Carinik
3221,02	Medicinska sestra
7411,02	Električar
3113,07	Elektrotehničar
5120,03	Kuvar
7222,06	Bravar
3115,01	Mašinski tehničar
3221,08	Medicinska sestra u transfuziologiji
3343,04	Poslovni sekretar
3113,06	Elektromonterski tehničar specijalista električnih postrojenja

4110,02	Administrativni službenik
2512,02	Programer
8331,01	Vozač autobusa
5131,02	Konobar
7413,01	Elektromonter instalacija i mreža
3221,06	Medicinska sestra stacionarne zdravstvene zaštite
5153,01	Domar
3322,02	Komercijalista
5222,02	Poslovođa prodavnice
3113,01	Elektroenergetičar
3122,02	Nadzornik proizvodne linije
7222,09	Mašinbravar
3122,05	Poslovođa proizvodnje
5223,04	Prodavac u maloprodaji
4321,03	Magacioner
8332,08	Vozač teških teretnih vozila
5132,02	Barmen
2359,05	Predavač/ispitivač za vozački ispit
3121.03	Rudarski nadzornik površinske eksploatacije

Tabela broj 14 . 33 najfrekventnijih zanimanja u kojima su zaposleni sa 6-im nivoom obrazovanja na radnim mestima za koja je tražen 5-i nivo

Šifra zanimanja	Naziv zanimanja
5165.01	Instruktor vožnje
4110.02	Administrativni službenik
3322.02	Komercijalista
2264.02	Fizioterapeut
2512.02	Programer
3343,04	Poslovni sekretar
2359.05	Predavač/ispitivač za vozački ispit
3351.04	Carinik
2342.01	Vaspitač predškolske dece
3313.02	Knjigovođa
3322.03	Referent prodaje
1219.06	Projekt menadžer
5223.04	Prodavac u maloprodaji
2330.38	Nastavnik verske nastave
4321.03	Magacioner
3323.03	Referent nabavke
2221.02	Viša medicinska sestra
2411.07	Računovođa
4312.06	Službenik osiguranja
3359.14	Trgovinski kontrolor
5120.03	Kuvar
2342.01	Vaspitač predškolske dece

5131.02	Konobar
1221.02	Komercijalni direktor
3343.01	Administrativni sekretar
3322.01	Agent komercijalne prodaje
4323.01	Dispečer saobraćaja
5222.02	Poslovođa prodavnice
3221.02	Medicinska sestra
2166.02	Grafički dizajner

Očigledno je da lica sa 6 –im nivoom obrazovanja u značajno većoj meri rade na poslovima koji zahtevaju složeniji ili širi profil kompetencija poput programera, računovođa i knjigovođa, fizioterapeuta, trgovinskih kontrolora ili poslovođa, što nije slučaj sa nižim nivoima obrazovanja obuhvaćenih komparativnim pregledom.

Zaposlenost prema grupama delatnosti

Struktura zaposlenih sa 5-im nivoom obrazovanja prema grupama delatnosti je kompatibilna sa distribucijom zaposlenosti prema zanimanja. U principu su najdominantnije grupe delatnosti za koje je karakteristična zastupljenost određenih zanimanja u kojima je kao što se iz prethodne analize moglo videti najzastupljeniji rad lica sa navedenim nivoom obrazovanja. Zaposleni sa 5-im nivoom obrazovanja su zaposleni u čak 444 grupe delatnosti, pri čemu je medijalna vrednost zaposlenosti u periodu 2021-2024 godina u svim delatnostima 36 a blizu 40% je zaposleno u 15 delatnosti.

Grafikon broj 19 : Delatnosti u kojima je bilo najviše zaposlenih sa 5-im nivoom obrazovanja u periodu 2021-2024 godina (prosek)

Prema dostupnim podacima o broju zaposlenih lica sa 5-im nivoom obrazovanja i lica zaposlenih u zanimanjima za koja su poslodavci u pogledu obrazovanja kao uslov definisali 5-i nivo preovlađuje veća

zastupljenost lica iz prve kategorije što znači da se zapošljavaju na poslovima za koje je najčešće kao uslov tražen niži nivo obrazovanja. Međim, kod nekih grupa delatnosti je obrnuta situacija. Ilustrativni su primeri trgovine električnom energijom i delatnosti škola za vozače.

Tabela broj 15.

Delatnost	Šifra zanimanja	Naziv zanimanja	Prosečna frekvencija
3514-Trgovina električnom energijom		<i>Prema nivou kvalifikacija lica</i>	
	7222.06	Bravar	612,5
	7411.02	Električar	290,25
	3113.01	Elektroenergetičar	289
	501813	Bravar - specijalista	186
	3115.01	Mašinski tehničar	164,5
	8332.04	Vozač kamiona	132
	3113.07	Elektrotehničar	119
	8111.12	Rudar površinske eksploatacije	110
	3113.03	Elektroenergetski tehničar eksploatacije i održavanja	80,25
	3113.06	Elektromonterski tehničar specijalista električnih postrojenja	79,5
	7222.09	Mašinbravar	71,25
	3131.13	Operater turbine za proizvodnju električne energije	69,25
	7412.03	Električar u proizvodnom pogonu	65,5
	8111.14	Rukovalac bagerom cikličnog delovanja	49
	8111.21	Rukovalac rudarskim transportnim postrojenjima	48
		<i>Prema zahtevanom nivou obrazovanja</i>	
	7222.06	Bravar	836
	7411.02	Električar	422,5
	3113.01	Elektroenergetičar	243,25
	3115.01	Mašinski tehničar	184,25
	8332.04	Vozač kamiona	142
	3113.07	Elektrotehničar	138,75
	8111.21	Rukovalac rudarskim transportnim postrojenjima	127
	7222.09	Mašinbravar	112
	8111.12	Rudar površinske eksploatacije	102,75
	7223.06	Metalostrugar	101,75

U ovoj delatnosti više lica je zaposleno na poslovima električara za koji je tražen 5-i nivo obrazovanja u odnosu na broj lica sa traženim nivoom koja rade na tim poslovima što upućuje na deficitarnost zanimanja. Nešto je slično i sa instruktorima vožnje.

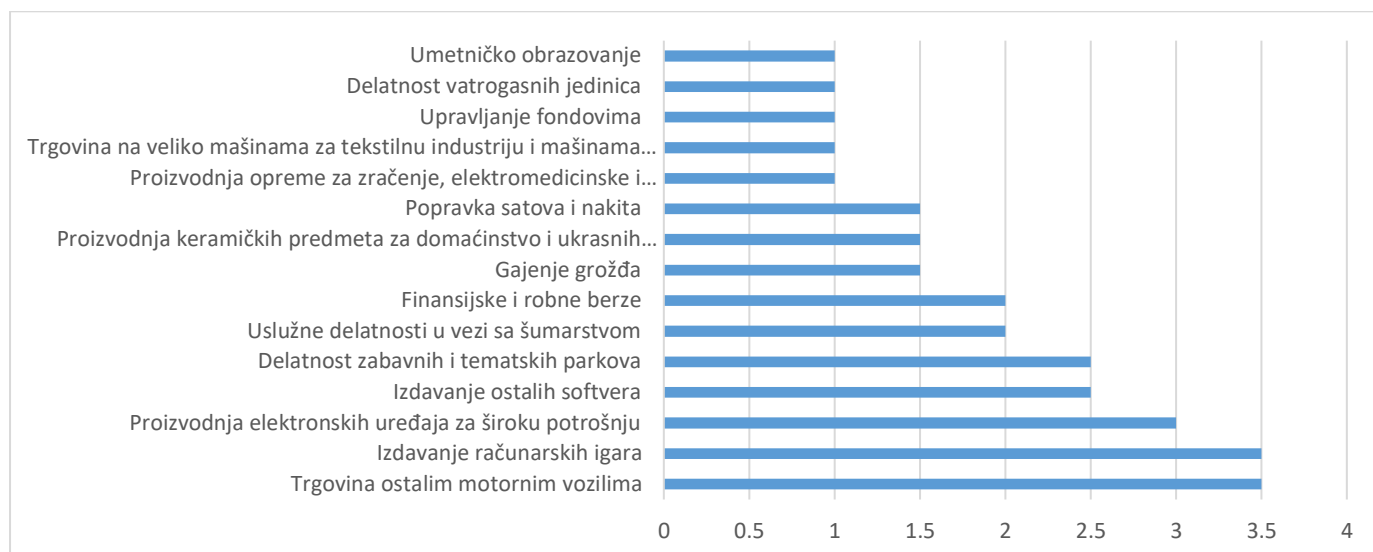
Tabela broj 16.

Delatnost	Šifra zanimanja	Naziv zanimanja	Prosečna frekvencija
8553- Delatnost škole za vozače		<i>Prema nivou kvalifikacija lica</i>	
	5165.01	Instruktor vožnje	1438
	2359.05	Predavač/ispitivač za vozački ispit	124,75
	2320.13	Nastavnik saobraćajne grupe predmeta	15,5
	1120.05	Generalni direktor u uslužnom sektoru	11,75
	4110.02	Administrativni službenik	11,75

3119.06	Tehničar drumskog saobraćaja	15
8331.01	Vozač autobusa	6,25
<i>Prema zahtevanom nivou obrazovanja</i>		
5165.01	Instruktor vožnje	2013,75
2359.05	Predavač/ispitivač za vozački ispit	174
2320.13	Nastavnik saobraćajne grupe predmeta	16
3119.06	Tehničar drumskog saobraćaja	15,75
4110.02	Administrativni službenik	5,75
8331.01	Vozač autobusa	5

Najmanja zaposlenost prema raspoloživim podacima je registrovana u sledećim grupama delatnosti :

Grafikon broj 20 : Delatnosti u kojima je bilo najmanje zaposlenih sa 5-im nivoom obrazovanja u periodu 2021-2024 godina (prosek)

U poređenju sa drugim grupama delatnosti unutar istog sektora ili oblasti poput 26 - proizvodnje računara, elektronskih i optičkih proizvoda, u grupi 2660 za proizvodnju opreme za zračenje, elektromedicinske i elektroterapeutske opreme u proseku je bilo zaposleno samo jedno lice dok je u grupi 2651 za proizvodnju mernih, istraživačkih i navigacionih instrumenata i aparata registrovano više od 80 zaposlenih što dovoljno govori o izraženosti razlika u pogledu sektorske zastupljenosti zanimanja u okviru grupa unutar iste oblasti ili sektora.

Manje od 8 zaposlenih kod grupe delatnosti 8525 popravka satova i nakita ili recimo 9523 popravka obuće i predmeta od kože upućuje s jedne strane na pad tražnje u ovim delatnostima odnosno vrstom usluga a čini se u većoj meri na slabu zainteresovanost za sticanje adekvatnih kvalifikacija za rad na poslovima obučara ili časovničara u statusu preduzetnika. S obzirom na to da sudeći prema dostupnim podacima na ovim poslovima rade lica sa nižim nivoom obrazovanja odgovarajuće struke ili čak iz dijametralno suprotnih oblasti obrazovanja u okviru porodičnog biznisa moguće je afirmisati potrebu za sticanjem odgovarajuće kvalifikacije na nivou 5 kroz validaciju radnog iskustva i prethodnog učenja, uključujući i mogućnosti za sticanje parcijalne tj. profesionalne kvalifikacije za rad.

Od 244 grupa delatnosti kod kojih je medijalna vrednost prosečnog broja zaposlenih u periodu 2021-2024 bila najmanje 36 lica kod 35 je registrovan isti nivo ili rast zaposlenosti u odnosu na 2021 godinu.

Najveći rast je registrovan u sektoru medicine, građevinarstva, rudarstva, specijalizovanih dizajnerskih usluga, saobraćaju, obrazovanju i IKT-u.

Tabela broj 17. : Delatnosti u kojima je registrovan najveći rast zaposlenosti za lica sa 5-im nivoom obrazovanja

Šifra	Naziv grupe delatnosti	Zaposlenost
		Indeks 2024/2021
8622	Specijalistička medicinska praksa	180,8
4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	171,2
0990	Uslužne delatnosti u vezi sa istraživanjem i eksploatacijom ostalih ruda	166,7
8623	Stomatološka praksa	159,1
4333	Postavljanje podnih i zidnih obloga	159,0
7410	Specijalizovane dizajnerske delatnosti	153,3
4399	Ostali nepomenuti specifični građevinski radovi	149,6
9004	Rad umetničkih ustanova	131,3
4339	Ostali završni radovi	128,7
4334	Bojenje i zastakljivanje	122,2
0161	Uslužne delatnosti u gajenju useva i zasada	120,0
4776	Trgovina na malo cvećem, sadnicama, semenjem, đubrivima, kućnim ljubimcima i hranom za kućne ljubimce u specijalizovanim prodavnicama	117,9
6209	Ostale usluge informacione tehnologije	116,2
5110	Vazdušni prevoz putnika	115,6
4312	Pripremna gradilišta	115,3
4211	Izgradnja puteva i autoputeva	112,6
8130	Usluge uređenja i održavanja okoline	112,5
4939	Ostali prevoz putnika u kopnenom saobraćaju	112,4
1414	Proizvodnja rublja	109,6
8553	Delatnost škola za vozače	104,6
4791	Trgovina na malo posredstvom pošte ili preko interneta	104,3
8559	Ostalo obrazovanje	104,3
8422	Poslovi odbrane	104,2
8020	Usluge sistema obezbeđenja	103,5
2042	Proizvodnja parfema i toaletnih preparata	102,8
8610	Delatnost bolnica	102,6
9499	Delatnost ostalih organizacija na bazi u članjenja	102,0
1089	Proizvodnja ostalih prehrambenih proizvoda	101,9
6201	Računarsko programiranje	101,8
3299	Proizvodnja ostalih predmeta	101,5
4773	Trgovina na malo farmaceutskim proizvodima u specijalizovanim prodavnicama - apotekama	101,5
6920	Računovodstveni, knjigovodstveni i revizorski poslovi; poresko savetovanje	100,6
7911	Delatnost putničkih agencija	100,0
1105	Proizvodnja piva	100,0
4643	Trgovina na veliko električnim aparatima za domaćinstvo	100,0

Kod oblasti IKT-a odnosno grupa delatnosti računarsko programiranje i usluga u oblasti informacionih tehnologija kao i u ranije navedenom primeru za trgovinu električnom energijom više je lica traženo za rad na poslovima za koje je zahtevan 5-i nivo nego što je na istim poslovima bilo zaposleno lica sa traženim nivoom.

Tabela broj 18.

Delatnost	Šifra zanimanja	Naziv zanimanja	Prosečna frekvencija
6201-Računarsko programiranje	<i>Prema nivou kvalifikacija lica</i>		
	2512.02	Programer	54,25
	2519.05	Stručnjak za testiranje softvera	10,5
	3512.03	Asistent za korisničku podršku	7,5
	3343.04	Poslovni sekretar	6,75
	2512.08	Stručnjak za razvoj softvera	6,75
	1219.06	Projekt menadžer	6
	4110.02	Administrativni službenik	5,5
	3511.04	Računarski operater	5,25
	2529.02	Informatičar	5
	2512.06	Projektant softvera	4
	2514.02	Programer aplikacija	3,75
	2519.01	Analitičar za osiguranje kvaliteta u ikt	3,75
	3512.08	Tehničar za programiranje	3,25
	<i>Prema zahtevanom nivou obrazovanja</i>		
	2512.02	Programer	114,75
	2519.05	Stručnjak za testiranje softvera	37,5
	1219.06	Projekt menadžer	26,75
	2512.06	Projektant softvera	19,5
	2421.02	Analitičar poslovnih procesa	17,5
	2511.01	Analitičar informacionog sistema	15,5
	2512.08	Stručnjak za razvoj softvera	12,75
	3512.07	Tehničar za održavanje softvera	12,25
	3512.03	Asistent za korisničku podršku	9,5
	2166.01	Veb-dizajner	8

Prema dostupnim podacima na poslovima programera najčešće rade elektroničari specijalisti za programsku opremu i elektroničari specijalisti za računarsku opremu, zatim, elektrotehničari specijalisti za telekomunikacijske uređaje i tehničari specijalisti za optimizaciju web sajtova. Iz oblasti elektrotehnike i računarstva takođe su zastupljene sledeće kvalifikacije ali u značajno manjoj meri : elektrotehničar specijalista za sisteme prenosa, elektroničar za sisteme WF veza i elektroenergetičar za električne instalacije. U drugim oblastima obrazovanja zastupljene su različite kvalifikacije poput preciznog mehaničara specijaliste, operatera na mašinama sa numeričkim upravljanjem kao i saobraćajni tehničari, turistički organizatori, poslovni sekretari i medicinski tehničari. Posmatrano prema učestalosti rada na pomenutim poslovima dominantno je učešće elektroničara za računarsku ili programsku opremu.

Kod pojedinih grupa delatnosti gde je registrovan rast zaposlenosti u najvećoj meri lica sa 5-im nivoom obrazovanja obavljaju poslove za koje je tražen niži nivo. Ilustrativan je primer usluga sistema obezbeđenja i zaposlenosti na radnom mestu radnika obezbeđenja.

Tabela broj 19.

Delatnost	Šifra zanimanja	Naziv zanimanja	Prosečna frekvencija
8020-usluge sistema obezbeđenja			
<i>Prema nivou kvalifikacija lica</i>			
	5414.02	Radnik obezbeđenja	96,25
	7413.01	Elektromonter instalacija i mreža	11,75
	9112.03	Čistač prostorija (hotela, kancelarija, toaleta)	9
	7411.03	Elektroinstalater	6,75
	5414.01	Portir	5,75
	4110.02	Administrativni službenik	5
	3113.04	Elektromonterski operater instalacije i opreme	4,5
	5153.01	Domar	4,25
	4321.03	Magacioner	3,75
	7412.20	Serviser elektroopreme	3,5
<i>Prema zahtevanom nivou obrazovanja</i>			
	5414.02	Radnik obezbeđenja	9
	7413.01	Elektromonter instalacija i mreža	4,5
	2529.06	Specijalista za sigurnosne sisteme (ikt)	4,5
	1323.06	Rukovodilac gradilišta	3,75
	5411.01	Vatrogasac	3,75
	3118.05	Tehnički crtač	3,5
	3522.09	Tehničar održavanja telekomunikacione opreme	3
	2519.04	Stručnjak za testiranje sistema (ikt)	2,5
	3123.04	Poslovođa gradilišta	2,5
	7411.03	Elektroinstalater	2,25

Na drugoj strani do najznačajnijeg pada tražnje mereno brojem zaposlenih u odnosu na 2021 godinu je došlo kod sledećih grupa delatnosti.

Tabela broj 20.

Šifra	Naziv grupe delatnosti	Zaposlenost Indeks 2024/2021
1091	Proizvodnja gotove hrane za domaće životinje	69,8
3513	Distribucija električne energije	69,7
1072	Proizvodnja dvopeka, keksa, trajnog peciva i kolača	69,5
2211	Proizvodnja guma za vozila, protektiranje guma za vozila	69,4
7830	Ostalo ustupanje ljudskih resursa	69,0
9319	Ostale sportske delatnosti	68,3
1013	Proizvodnja mesnih prerađevina	68,1
3102	Proizvodnja kuhinjskog nameštaja	67,7
9312	Delatnost sportskih klubova	67,4
5630	Usluge pripremanja i posluživanja pića	66,3
5813	Izdavanje novina	66,2
5310	Poštanske aktivnosti javnog servisa	65,9

2711	Proizvodnja elektromotora, generatora i transformatora	65,6
7120	Tehničko ispitivanje i analize	65,4
4671	Trgovina na veliko čvrstim, tečnim i gasovitim gorivima i sličnim proizvodima	65,3
1011	Prerada i konzervisanje mesa	64,8
7820	Delatnost agencija za privremeno zapošljavanje	64,5
8292	Usluge pakovanja	64,5
7311	Delatnost reklamnih agencija	64,2
1413	Proizvodnja ostale odeće	62,6
5621	Ketering	61,7
2561	Obrada i prevlačenje metala	60,3
2573	Proizvodnja alata	58,4
2790	Proizvodnja ostale električne opreme	56,9
2733	Proizvodnja opreme za povezivanje žica i kablova	56,1
9529	Popravka ostalih ličnih predmeta i predmeta za domaćinstvo	55,9
2331	Proizvodnja keramičkih pločica i ploča	55,3
2452	Livenje čelika	55,2
1520	Proizvodnja obuće	54,5
4743	Trgovina na malo audio i video opremom u specijalizovanim prodavnicama	54,5
2550	Kovanje, presovanje, štancovanje i valjanje metala; metalurgija praha	53,7
1392	Proizvodnja gotovih tekstilnih proizvoda, osim odeće	52,2
2841	Proizvodnja mašina za obradu metala	42,6
2910	Proizvodnja motornih vozila	42,1

Zaposlenost u relevantnim zanimanjima sa različitim nivoima obrazovanja i iskustvom

U cilju sveobuhvatnijeg sagledavanja učestalosti rada zaposlenih sa različitim nivoima obrazovanja na poslovima koji bi prema složenosti trebalo da u većoj meri zahtevaju 5-i nivo obrazovanja urađeno je izdvajanje preko 500 zanimanja i napravljene su liste zanimanja koja su prema Šifarniku zanimanja i stručnih sprema bila na nivou pete kategorije složenosti poslova poput montera termoenergetskih postrojenja –specijaliste ili zavarivača - specijaliste kao i zanimanja iz aktuelnog Šifarnika zanimanja koja mogu predstavljati ekvivalent ili bi po svojoj složenosti zahtevala neku vrstu specijalizacije poput šefa magacinskog poslovanja, poslovođe gradilišta, šefa kuhinje itd (prilog broj 4.).

Za ovu vrstu analize posmatrano je stanje zaposlenosti na dan 31.12.2024 godine a prema raspoloživim podacima od oko 43.000 zaposlenih sa 3; 4; 5 i 6 – im nivoom obrazovanja najbrojniji su zaposleni sa 4-im nivoom i nadpolovičnim učešćem u ukupnom broju zaposlenih od 51.9%, zatim sa 3-im i učešćem od 26,4%, VI-im (13.5%) dok je najmanje učešće registrovano upravo za 5-i nivo obrazovanja od svega 8,1% uz razlike između zanimanja.

Iako su ovi nalazi donekle paradoksalni kao argument za dominantno učešće zaposlenih sa nižim nivoom obrazovanja se može izdvojiti to što je posmatrana isključivo skupina zaposlenih sa III ili IV-im nivoom obrazovanja i sa najmanje 2 godine radnog iskustva u odgovarajućim zanimanjima. Pored navedenog kao jedna od determinanti slabije zastupljenosti zaposlenih sa 5-im nivoom jeste i relativno mali broj lica na tržištu rada. Kada je u pitanju viši nivo obrazovanja kao specifičnost se može izdvojiti to što uglavnom rade na rukovodećim pozicijama ili u kontroli kvaliteta što se može objasniti uslošnjanjem zadataka i dužnosti kod određenih zanimanja i podizanja „lestvice“ sa petog na 6 nivo obrazovanja. U svakom slučaju prezentovani nalazi ukazuju na mogućnosti za priznavanje prethodnog učenja za zaposlene sa nižim nivoom obrazovanja.

U okviru 5-og nivoa obrazovanja najveće učešće od preko 50% ukupne zaposlenosti je registrovano u oblasti zdravstva, energetike , ugostiteljstva, mašinstva i saobraćaja. U osnovi ovakva distribucija zaposlenosti je kompatibilna sa prethodnim analizama.

Tabela broj 21. Pregled zanimanja sa 10 ili više zaposlenih u kojima je zaposleno više od 50% lica sa 5-im nivoom obrazovanja (stanje na dan 31.12.2024 godine)

Naziv zanimanja	% učešća u ukupnom broju zaposlenih
Mehaničar za rudarske mašine - specijalista	100,0
Medicinska sestra - specijalista u nefrologiji	92,0
Tehničar specijalista na bageru kontinuiranog delovanja	90,9
Elektromonterski tehničar električnih mreža - specijalista	89,2
Medicinska sestra - specijalista u transfuziologiji	82,0
Elektroenergetski tehničar eksploatacije održavanja - specijalista	81,5
Mehaničar za alatne mašine - specijalista	80,0
Medicinska sestra - specijalista u oftalmologiji	78,6
Mehaničar za termoelektrična postrojenja - specijalista	75,0
Bravar - specijalista	71,7
Laboratorijski tehničar - biohemijski smer	69,6
Frizer - specijalista	66,7
Elektromonterski tehničar električnih mreža i postrojenja - specijalista	66,7
Metalostrugar - specijalista	66,3
Automehaničar za putnička vozila - specijalista	64,6
Akušerska sestra - specijalista	64,1
Vazduhoplovni mehaničar za motorne sisteme - specijalista	60,0
Stomatološka sestra - specijalista	60,0
Organizator procesa lovstva	58,3
Instalater grejanja - specijalista	58,3
Elektrozavarivač - specijalista	57,1
Kuvar - specijalista	56,9
Zavarivač gasom - specijalista	56,0
Kozmetičar - specijalista	53,8
Medicinska sestra - specijalista instrumentiranja	51,8
Medicinska sestra - specijalista u medicini rada	50,0
Tehničar drumskog saobraćaja - specijalista	50,0
Precizni mehaničar - specijalista	50,0
Instruktor vožnje	50,0

Manje od 10% ukupne zaposlenosti je registrovano u oko 100 zanimanja u kojima je bilo ukupno zaposleno 10 ili više lica, poput preciznog mehaničara, poslovođa u štampariji, carinika, barmena ili instalatera grejanja – specijaliste za gasne instalacije.

Tabela broj 22. Primeri zanimanja sa 10 ili više zaposlenih u kojima je zaposleno manje od 10% lica sa 5-im nivoom obrazovanja (stanje na dan 31.12.2024 godine)

Naziv zanimanja	% učešća u ukupnom broju zaposlenih
Precizni mehaničar	9,7
Livac sivog liva	9,1
Precizni mehaničar za industrijsku opremu	8,9
Nadzornik u kamenolomu	8,3
Sudsko-administrativni izvršitelj	8,3
Organizator procesa proizvodnje finalnih proizvoda od drveta	8,3
Poslovođa u štampariji	8,2
Carinik	7,8
Kontrolor procesa sterilizacije u hemijskoj proizvodnji	7,7
Snimatelj tona	7,7
Tehničar za ispitivanje saobraćajnih sredstava - specijalista	7,7
Rudarski nadzornik prerade mineralne sirovine	7,4
Precizni mehaničar za optičke instrumente	7,1
Precizni mehaničar za stomatološke instrumente i opremu	7,1
Trgovački putnik	7,1
Barmen	7,1
Procesni organizator niskogradnje	7,1
Hidrauličar brodske prevodnice	7,1
Instalater grejanja specijalista za gasne instalacije	6,9
Knjigovodstveni likvidator	6,9
Šef sale	6,7
Kontrolor procesa proizvodnje mineralnih voda	6,7
Somelijer	6,7
Procesni organizator nabavke, prodaje i skladištenja robe	6,5
Serviser elektromreže	6,3
Metalofarbarski kontrolor	5,7
Stolar specijalista za završnu obradu	5,6
Kontrolor procesa u proizvodnji koksa	5,6
Nadzornik instalaterskih i završnih građevinskih radova	5,3

Za nivo IV je karakteristična natpolovična zastupljenost u oblasti rudarstva i to na pozicijama nadzornika u rudniku, poslovi na održavanju i servisiranju u oblasti računarstva, elektronike i telekomunikacija kao i pozicije poslovođa u oblasti građevinarstva, trgovine, magacinskog poslovanja i grafičarstva. Pored navedenog, kao dominantna grupacija zanimanja u smislu učešća u ukupnoj zaposlenosti se izdvajaju pozicije kontrolora u trgovini, saobraćaju i transportu kao i u hemijskoj industriji. U namenskoj industriji kao specifičnoj grani je takođe registrovano natpolovično učešće zaposlenih sa IV -im nivoom obrazovanja i najmanje dvogodišnjim iskustvom na poslovima kontrolora završnih proizvoda i kontrolora operacije delova u namenskoj industriji. I u ovom slučaju čini se da postoji dobra perspektiva za priznavanje prethodnog učenja i sticanje višeg nivoa kvalifikacije po skraćenoj proceduri uz odgovarajuće radno iskustvo na tim poslovima a naročito kada su u pitanju poslovođe ili slične pozicije.

Tabela broj 23. Pregled zanimanja sa 10 ili više zaposlenih u kojima je zaposleno više od 50% lica sa 4-im nivoom obrazovanja (stanje na dan 31.12.2024 godine)

Naziv zanimanja	% učešća u ukupnom broju zaposlenih
Šef železničke stanice	85.5
Medicinska sestra - specijalista u reanimaciji i intenzivnoj nezi	84.6
Kontrolor osnovnih bankarskih poslova	83.3
Organizator mesne kancelarije	81.8
Medicinska sestra - specijalista gipsanja	77.8
Rudarski nadzornik površinske eksploatacije	76.1
Nadzornik u rudniku	75.9
Nadzornik održavanja vazduhoplova	75.6
Rudarski nadzornik podzemne eksploatacije	75.0
Kontrolor procesa proizvodnje mineralnih voda	73.3
Precizni mehaničar za stomatološke instrumente i opremu	71.4
Hidrauličar brodske prevodnice	71.4
Sudsko-administrativni izvršitelj	69.8
Serviser audio i video tehnike	69.8
Serviser računara i računarske opreme	69.8
Šef sale	69.6
Hidroizolater	69.2
Serviser mobilnih telefona	69.0
Upravnik saobraćajnog terminala	67.9
Tehničar održavanja telekomunikacione opreme - specijalista	66.7
Kontrolor hemijskih procesa	66.5
Evidentičar stvarnih prava	65.2
Serviser sigurnosnih uređaja	65.1
Kontrolor industrijskih robota	64.7
Carinik	64.2
Serviser elektronske opreme	63.6
Rudarski nadzornik prerade mineralne sirovine	63.0
Barmen	62.9
Knjigovodstveni likvidator	62.5
Nadzornik u saobraćaju	62.2
Kamerman snimatelj	62.1
Spoljnotrgovinski kalkulant	61.5
Procesni organizator za komunalne objekte	61.4
Poslovođa prodavnice	60.6
Nadzornik održavanja čistoće u hotelu	60.2
Precizni mehaničar za medicinske instrumente i aparate	60.0
Kontrolor završnih proizvoda u namenskoj industriji	59.9
Serviser gasnih peći	59.6
Kontrolor operacije delova u namenskoj industriji	58.6
Nadzornik za završnu obradu proizvoda	58.3
Trgovački putnik	58.3
Organizator procesa proizvodnje finalnih proizvoda od drveta	58.3
Biohemijsko-zdravstveni laborant - specijalista mikrobioloških analiza	58.3
Kontrolor kvaliteta neprehrambenih proizvoda	58.3

Trgovinski kontrolor	58.2
Kontrolor saobraćaja	58.2
Poslovođa u štampariji	57.8
Poslovođa gradilišta	57.5
Nadzornik održavanja čistoće u poslovnom prostoru	57.1
Operater stanice za centralnu kontrolu metalurških procesa	57.1
Precizni mehaničar za optičke instrumente	57.1
Serviser elektromreže	56.3
Službenik kontrole transporta	56.2
Kontrolor procesa polimerizacije	56.0
Kontrolor potraživanja	55.9
Poslovni sekretar	55.4
Glavni konobar	55.4
Staklar specijalista za autostakla	55.4
Nadzornik održavanja čistoće	55.3
Poslovođa servisa aparata za domaćinstvo	55.3
Šef magacinskog poslovanja	55.2
Tehnički pomoćnik majstora svetla	55.0
Pedijatrijska sestra - specijalista u reanimaciji i intenzivnoj nezi	54.5
Serviser električnih liftova i srodne opreme	54.3
Serviser elektroopreme	54.0
Kontrolor procesa sterilizacije u hemijskoj proizvodnji	53.8
Snimatelj tona	53.8
Nadzornik proizvodne linije	53.7
Procesni organizator nabavke, prodaje i skladištenja robe	53.6
Nadzornik energetskih sistema i postrojenja	53.5
Somelijer	53.3
Nadzornik u supermarketu	53.2
Vatrogasac - specijalista	52.6
Milicioner - specijalista	52.5
Pica majstor	52.3
Tehničar poštanskog saobraćaja - specijalista	52.2
Tehničar - kontrolor kvaliteta mašinskih materijala - specijalista	51.4
Šef voznog parka	51.3
Kontrolor tehničkog pregleda vozila	51.2
Poslovođa proizvodnje	50.5
Nadzornik u visokogradnji	50.0
Majstor tetovaže	50.0
Fasader specijalista za ukrasne fasade	50.0
Rudarski nadzornik podzemne eksploatacije	50.0
Procesni organizator niskogradnje	50.0
Građevinski kalkulant	50.0

Najmanje učešće zaposlenih sa navedenim nivoom obrazovanja je registrovano u sledećim zanimanjima:

Tabela broj 24 : Primeri zanimanja sa 10 ili više zaposlenih u kojima je zaposleno manje od 10% lica sa 4-im nivoom obrazovanja (stanje na dan 31.12.2024 godine)

Naziv zanimanja	% učešća u ukupnom broju zaposlenih
Livac sivog liva	9.1
Bravar - specijalista	8.3
Metaloglodač - specijalista	8.1
Mehaničar za alatne mašine - specijalista	8.0
Vozač autobusa u međunarodnom saobraćaju	7.7
Kozmetičar - specijalista	7.7
Elektrozavarivač - specijalista	7.1
Metalostrugar - specijalista	6.3
Mehaničar za termoelektrična postrojenja - specijalista	6.3
Medicinska sestra - specijalista u nefrologiji	6.0
Elektromonterski tehničar električnih mreža - specijalista	2.7
Mehaničar za rudarske mašine - specijalista	0.0
Tehničar specijalista na bageru kontinuiranog delovanja	0.0

Za treći nivo je, u skladu sa očekivanjima, zabeležen obrnut trend uz značajno manji broj zanimanja u kojima je registrovano natpolovično učešće lica sa navedenim nivoom obrazovanja. I to pre svega u oblasti zanatskih usluga poput molera-farbara ili automehaničara kod kojih se po prirodi posla kroz radno iskustvo mogu unaprediti veštine do nivoa specijaliste ili kontrolora.

Tabela broj 25. Pregled zanimanja sa 10 ili više zaposlenih u kojima je zaposleno više od 50% lica sa 3-im nivoom obrazovanja (stanje na dan 31.12.2024 godine)

Naziv zanimanja	% učešća u ukupnom broju zaposlenih
Livac sivog liva	81.8
Auto-mehaničar specijalista za privredna vozila	64.3
Podšavač mašina za obradu metala rezanjem	58.8
Precizni mehaničar	57.6
Moler-farbar - specijalista	57.1
Nadzornik u kamenolomu	54.2
Podrumar	53.3
Elektromehaničarski tehničar održavanja opreme proizvodnih mašina i pogona - specijalista	53.1
Metalobrusač - specijalista	52.6
Metalofarbarski kontrolor	51.4
Auto-mehaničar specijalista za putnička vozila	50.6
Kontrolor procesa u proizvodnji koksa	50.0
Automehaničar za privredna vozila - specijalista	50.0
Fasader specijalista za ukrasne fasade	50.0

Manje od 10% zaposlenih je registrovano kod 50 zanimanja i to najčešće onih kod kojih je podzakonskim aktima ili sistematizacijama kao uslov za rad definisano srednje četvorogodišnje obrazovanje poput poslova u zdravstvu.

Tabela broj 26 : Pregled zanimanja sa 10 ili više zaposlenih u kojima je zaposleno manje od 10% lica sa 3-im nivoom obrazovanja (stanje na dan 31.12.2024 godine)

Naziv zanimanja	% učešća u ukupnom broju zaposlenih
Nadzornik održavanja vazduhoplova	9,8
Tehničar specijalista na bageru kontinuiranog delovanja	9,1
Elektromonterski tehničar električnih mreža i postrojenja - specijalista	8,3
Organizator procesa lovstva	8,3
Instalater grejanja - specijalista	8,3
Kozmetičar - specijalista	7,7
Sudsko-administrativni izvršitelj	7,3
Poslovni sekretar	6,9
Organizator mesne kancelarije	6,1
Konobar - specijalista	5,8
Šef administrativnog osoblja	5,5
Elektromonterski tehničar električnih mreža - specijalista	5,4
Kadrovski administrator - specijalista	5,3
Carinik	5,3
Šef službenika za unos i obradu podataka	5,2
Kontrolor unosa podataka	5,1
Medicinska sestra - specijalista gipsanja	4,4
Tehničar drumskog saobraćaja - specijalista	3,8
Sportski instruktor	3,8
Knjigovođa kontista	3,1
Akušerska sestra - specijalista	3,1
Milicioner - specijalista	2,8
Knjigovodstveni likvidator	2,5
Šef recepcije	1,6
Laboratorijski tehničar - biohemijski smer	1,1
Kontrolor poštanskih usluga	0,4
Šef železničke stanice	0,0
Poreski kontrolor	0,0
Medicinska sestra - specijalista instrumentiranja	0,0
Medicinska sestra - specijalista u nefrologiji	0,0
Medicinska sestra - specijalista u transfuziologiji	0,0
Medicinska sestra - specijalista u medicini rada	0,0
Elektroenergetski tehničar eksploatacije održavanja - specijalista	0,0
Medicinska sestra - specijalista u reanimaciji i intenzivnoj nezi	0,0
Mehaničar za rudarske mašine - specijalista	0,0
Tehničar poštanskog saobraćaja - specijalista	0,0
Evidentičar stvarnih prava	0,0

Šef autobuske stanice	0,0
Medicinska sestra - specijalista u oftalmologiji	0,0
Spoljnotrgovinski kalkulant	0,0
Medicinska sestra - specijalista u kardiovaskularno-pulmološkoj dijagnostici	0,0
Kontrolor osnovnih bankarskih poslova	0,0
Biohemijsko-zdravstveni laborant - specijalista mikrobioloških analiza	0,0
Medicinska sestra - specijalista u psihijatriji	0,0
Pedijatrijska sestra - specijalista u reanimaciji i intenzivnoj nezi	0,0
Građevinski kalkulant	0,0
Knjižničar - dokumentalista	0,0
Stomatološka sestra - specijalista	0,0

Kao specifičnost za VI nivo se može izdvojiti veća zastupljenost rada kod regulisanih profesija kao i na poslovima kontrolora u oblasti finansija ili rukovođenja u oblasti poslovne administracije. S druge strane, što je bilo i očekivano, zaposlenih nije bilo u zanatskim zanimanjima.

Tabela broj 27 : Pregled zanimanja sa 10 ili više zaposlenih u kojima je zaposleno više od 30% lica sa 6-im nivoom obrazovanja (stanje na dan 31.12.2024 godine)

Naziv zanimanja	% učešća u ukupnom broju zaposlenih
Kontrolor poštanskih usluga	76,2
Poreski kontrolor	73,2
Knjižničar - dokumentalista	60,0
Šef službenika za unos i obradu podataka	56,7
Kadrovski administrator - specijalista	56,0
Šef recepcije	52,4
Šef administrativnog osoblja	49,0
Šef autobuske stanice	47,1
Kontrolor unosa podataka	42,2
Procenitelj šteta u domaćinstvu	40,0
Tehničar samozaštite - specijalista	35,7
Knjigovođa kontista	34,6
Majstor tetovaže	33,3
Modelar konfekcije	33,3
Kontrolor potraživanja	32,3
Nadzornik instalaterskih i završnih građevinskih radova	31,0
Medicinska sestra - specijalista u kardiovaskularno-pulmološkoj dijagnostici	30,8
Kozmetičar - specijalista	30,8
Tehničar montaže telekomunikacionih mreža - specijalista	30,0

Tabela broj 28 : Pregled zanimanja sa 10 ili više zaposlenih u kojima nije bilo zaposlenih lica sa 6-im nivoom obrazovanja (stanje na dan 31.12.2024 godine)

Naziv zanimanja

Precizni mehaničar za industrijsku opremu
 Frizer specijalista za negu kose
 Precizni mehaničar za medicinske instrumente i aparate
 Nadzornik u kamenolomu
 Kontrolor procesa u proizvodnji koksa
 Fasader specijalista za ukrasne fasade
 Frizer - specijalista
 Mehaničar za alatne mašine - specijalista
 Elektroenergetski tehničar eksploatacije održavanja - specijalista
 Zavarivač gasom - specijalista
 Mehaničar za rudarske mašine - specijalista
 Tehničar specijalista na bageru kontinuiranog delovanja
 Metalobrusač - specijalista
 Automehaničar za privredna vozila - specijalista
 Topioničar za lake i obojene metale - specijalista
 Podešavač mašina za obradu metala rezanjem
 Rudarski nadzornik podzemne eksploatacije
 Mehaničar za termoeenergetska postrojenja - specijalista
 Podrumar
 Moler-farbar - specijalista
 Hidrauličar brodske prevodnice
 Hidroizolater
 Organizator procesa lovstva
 Instalater grejanja - specijalista
 Biohemijsko-zdravstveni laborant - specijalista mikrobioloških analiza
 Livac sivog liva
 Autolimar - specijalista
 Vazduhoplovni mehaničar za motorne sisteme - specijalista
 Stomatološka sestra - specijalista

Zastupljenost rada u struci

Kao opšti trend kada je u pitanju zastupljenost rada u struci za analiziranu listu od oko 500 zanimanja može se, kao uostalom i u prethodnim segmentima analize, izdvojiti pre svega : zdravstvo, energetika i rudarstvo, ugostiteljstvo, mašinstvo i saobraćaj. Na osnovi agregacije podataka za 15 najfrekventnijih kvalifikacija u okviru svakog od posmatranih zanimanja može se izdvojiti 30-ak zanimanja kod kojih je registrovan najzastupljeniji rad u struci. Kod drugih zanimanja u prvih 15 kvalifikacija nije bilo

natpolovičnog učešća onih koje bi se mogle prema ishodima učenja smatrati uskom stručnošću za rad u određenom zanimanju. Kao najzastupljenije kvalifikacije na 5-om nivou obrazovanja se mogu izdvojiti pored medicinskih sestara i laboratorijskih tehničara za biohemijske analize, mehaničar za alatne mašine-specijalista, automehaničar specijalista, kuvar specijalista, vazduhoplovni mehaničar – specijalista, mehaničar za termoenergetska postrojenja-specijalista, vozač autobusa i teretnog motornog vozila, instruktor vožnje, precizni mehaničar, frizer stilista, kozmetički tehničar-estetičar.

I u ovom slučaju su dominantne kvalifikacije na nivou četvorogodišnjeg srednjeg obrazovanja dok se kvalifikacije na nivou visokog obrazovanja po pravilu javljaju kod složenijih zanimanja poput tehničara pripreme kontrole letenja-specijaliste, poslova nadzora u rudarstvu, kontrole u PTT saobraćaju ili knjigovodstvu kao i poslova rukovođenja u oblasti administracije. Na osnovu raspoloživih podataka u određenim oblastima poput poslovne administracije čini se da šire dizajnirane kvalifikacije poput ekonomskog tehničara imaju bolju perspektivu na tržištu rada u odnosu na uže profile poput finansijskog tehničara.

Pri čemu treba naglasiti, da u značajnom broju situacija dostupni podaci zbog neadekvatnog unosa nisu uzimani u obzir zbog nelogičnosti : npr: na poslovima medicinske sestre-instrumentarke u prvih 15 kvalifikacija prema zastupljenosti su se našli mlekar i prerađivači hrane i pića.

Tabela broj 29. Pregled najfrekventnijih kvalifikacija u pogledu rada u struci u izabranim zanimanjima (stanje na dan 31.12.2024 godine)

Naziv zanimanja	Broj lica	Naziv kvalifikacije
Nadzornik proizvodne linije	66	Mašinski tehničar
	35	Elektrotehničar energetike
	5	Metalostrugar
	3	Autoelektričar
	40	Elektromehaničar
	43	Inženjer rudarstva
	1	Elektromehaničar
Šef kuhinje	82	Kuvar
	25	Inženjer rudarstva
	1	Carinik
Šef železničke stanice	43	Tehničar upravljanja železničkim saobraćajem
	4	Laborant nuklearne fizike -specijalista
	1	Ekonomista
Kontrolor poštanskih usluga	25	Inženjer PTT saobraćaja
	18	Mašinski tehničar
Nadzornik u rudniku	46	Rudarski tehničar
Auto-mehaničar specijalista za putnička vozila	44	Automehaničar
	29	Mehaničar za grejnu i rashladnu tehniku
	8	Poslovni sekretar
	1	Mašinski tehničar
Serviser električnih liftova i srodne opreme	16	Elektrotehničar elektromehanike
	5	Mašinista termoenergetskih postrojenja
	5	Elektromehaničar
Serviser elektroopreme	40	Elektrotehničar elektronike
	32	Elektrotehničar energetike
	26	Elektrotehnički inženjer za energetiku
	20	Elektrotehničar računara
Serviser elektronske opreme	38	Elektrotehničar elektronike
	26	Elektrotehničar računara

	20	Mašinski tehničar
	9	Mašinista termoeenergetskih postrojenja
	34	Elektrotehničar računara
	9	Elektrotehničar telekomunikacija
	8	Automehaničar
Tehničar specijalista na bageru kontinuiranog delovanja	18	Rudar i oplemenjivač ruda - specijalista
	1	Metalostrugar
Metalostrugar - specijalista	60	Metalostrugar specijalista
	1	Maašinski tehničar
	1	Pravni tehničar
Mehaničar za alatne mašine - specijalista	33	Mehaničar za alatne mašine- specijalista
	4	Inženjer za hemijsku tehnologiju
	1	Carinik
	1	Organizator robnog prometa
Automehaničar za putnička vozila - specijalista	37	Automehaničar - specijalista
	2	Poslovođa za visokogradnju
	1	Autoelektričar
Vazduhoplovni mehaničar za motorne sisteme - specijalista	6	Vazduhoplovni mehaničar -specijalista
Mehaničar za termoeenergetska postrojenja - specijalista	10	Mehaničar za termoeenergetska postrojenja- specijalista
	1	
Mehaničar za rashladne uređaje - specijalista	3	Mehaničar za rashladne uređaje -specijalista
	1	Elektrotehničar energetike
	1	Elektrotehničar računara
Elektroenergetski tehničar eksploatacije održavanja - specijalista	20	Elektroenergetski tehničar eksploatacije održavanja-specijalista
Elektromonterski tehničar električnih mreža i postrojenja - specijalista	14	Elektroenergetičar specijalista za mreže i postrojenja
Elektromehaničarski tehničar održavanja opreme proizvodnih mašina i pogona - specijalista	4	Elektromehaničar
	2	Precizni mehaničar
	1	Serviser termičkih i rashladnih uređaja
	1	Tehničar PTT saobraćaja-specijalista
Tehničar održavanja elektronskih mernih i upravljačkih uređaja - specijalista	4	Elektrotehničar elektronike
Tehničar održavanja energetske - elektronskih uređaja - specijalista	2	Elektroenergetičar -specijalista
Tehničar montaže telekomunikacionih mreža - specijalista	2	Inženjer elektrotehnike za telekomunikacije
Geometar specijalista za premer i katastar nepokretnosti	3	Inženjer geodezije
Građevinski kalkulant	8	Inženjer građevinarstva
	3	Elektroinstalater
Vozač teretnog motornog vozila - specijalista	44	Vozač autobusa i teretnog motornog vozila
	8	Inženjer PTT saobraćaja
	5	Ekonomski tehničar
	4	Elektrotehničar računara
	3	Carinik
	3	Organizator robnog prometa
Tehničar pripreme kontrole letenja - specijalista	3	Kontrolor letenja
	1	Inženjer saobraćaja
Konobar - specijalista	20	Konobar -specijalista
	10	Prehrambeni tehničar
	2	Pravni tehničar

	2	Inženjer poljoprivrede-proizvodnja bilja
	2	Mašinski tehničar
	1	Kuvar
	1	Konobar
	1	Poslovođa za visokogradnju
	1	Bravar specijalista
Kuvar - specijalista	30	Kuvar-specijalista
	12	Mašinnbravar
	8	Elektrotehničar elektromehanike
	3	Strukovni ekonomista
	3	Građevinski tehničar
	1	Mašinski tehničar
	1	Diplomirani pravnik
	1	Elektromehaničar
Knjigovodstveni likvidator	46	Ekonomski tehničar
		Strukovni ekonomista za finansije ,
	28	računovodstvo i bankarstvo
	23	Instruktor vožnje
	10	Pravni tehničar
	8	Elektromonter -instalater
	8	Saradnik u prirodnim naukama
	5	Master komunikolog
	2	Pravni tehničar
	2	Mašinski tehničar
Instruktor vožnje	160	Instruktor vožnje
	55	Finansijski tehničar
	36	Autolimar
	22	Strukovni inženjer elektrotehnike i računarstva
	19	Elektromonter -instalater
	17	Inženjer poljoprivrednog mašinstva
	16	Tehničar PTT saobraćaja
		Strukovni inženjer tehnologije (tehnologija zaštite
	13	životne sredine)
	9	Elektromehaničar
	7	Matematičar -informatičar
	7	Inženjer elektrotehnike za energetiku
	6	Elektromehaničar
	6	Inženjer hemijske tehnologije
	5	Tehničar drumskog saobraćaja
Kozmetičar - specijalista	7	Kozmetički tehničar-estetičar
	1	Ginekološko-akušerska sestra
	1	Tehničar drumskog saobraćaja
	1	Finansijski tehničar
	1	Tehničar PTT saobraćaja-specijalista
	1	Ekonomista
	1	Pravni tehničar
	1	Instruktor vožnje
Frizer-specijalista	39	Frizer stilista-kreator frizura
	8	Tehničar za prerađu metala
	4	Mašinski tehničar
Precizni mehaničar	37	Precizni mehaničar
Šef administrativnog osoblja	188	Diplomirani ekonomista

	44	Ekonomski tehničar
Medicinska sestra-specijalista instrumentiranja	29	Medicinska sestra- tehničar specijalista za instrumentiranje
Laboratorijski tehničar - biohemijski smer	177	Laboratorijski tehničar za biohemijske analize

Kao ilustrativan primer za zapošljavanje na poslovima za koje bi prema standardu zanimanja trebao da se zahteva 5-i nivo obrazovanja a da među najučestalim kvalifikacijama nije registrovan jeste pozicija barmena, što takođe ide u prilog potrebi za daljim razvojem priznavanja prethodnog učenja za nivo 5.

Tabela broj 30.

Naziv zanimanja	Broj lica 31.12.2024	Naziv kvalifikacije
Barmen	14	Maturant gimnazije
	11	Ginekološko -akušerska sestra
	10	Fizikohemičar
	3	Elektrotehničar energetike
	2	Ekonomski tehničar
	2	Mašinski tehničar
	2	Strukovni ekonomista
	2	Građevinski tehničar
	2	Autoelektričar
	1	Diplomirani pravnik
	1	Elektromehaničar
	1	Inženjer hemijske tehnologije
	1	Carinik

Zastupljenost rada u struci na nivou svih kvalifikacija za 5-i nivo obrazovanja koje su bile predmet ove analize (217) se kreće oko 62% ukoliko kao donju granicu uzmemo da svaki treći zaposleni u periodu 2021 -2024 godine radi u zanimanjima koja odgovaraju ishodima učenja i obrazovanja.

Međutim, sa podizanjem granice na 50% što bi se moglo smatrati daleko prihvatljivijim sa stanovišta isplativosti razvoja odgovarajućih obrazovnih programa svega 25% zaposlenih je obavljalo poslove za koje su se kvalifikovali ili vrlo srodne poslove.

U optimističkom scenariju dvotrećinska zaposlenost na odgovarajućim poslovima bi predstavljala željeni nivo usklađenosti ponude i tražnje i iskorišćenosti znanja i veština. Na ovom nivo je prema dostupnim podacima registrovano 19 kvalifikacija ili oko 9% od ukupnog broja analiziranih kvalifikacija. Pri čemu uz značajne razlike u pogledu prosečnog broja zaposlenih u periodu 2021-2024 se izdvajaju medicinske sestre sa različitim specijalizacijama, vozači autobusa i teških motornih vozila, rukovaoci bagera i buldožera, armirači i monter liftova.

Nivo rada u struci u rasponu od 50-70% je registrovan kod 37 ili 17% kvalifikacija, uz takođe značajne razlike u pogledu prosečnog broja zaposlenih, a mogu se izdvojiti : građevinski gipsar-majstor, elektroenergetičar za mreže i postrojenja, kuvar specijalista, tehničar ptt saobraćaja, metaloglodač-specijalista, instruktor vožnje, elektroenergetičar za električne instalacije i elektrotehničar specijalista za automatiku. Ujedno kod ovih kvalifikacija je registrovan i najveći prosečan broj zaposlenih u periodu 2021-2024 godina. Osim elektrotehničara specijaliste za automatiku kod svih je bilo više od 100 zaposlenih.

Nivo rada u struci u rasponu od 30-50% je registrovan kod 74 ili 34% kvalifikacija, uz takođe značajne razlike u pogledu prosečnog broja zaposlenih, a mogu se izdvojiti : poslastičar specijalista,

automehaničar-specijalista, frizer stilista-kreator frizura, knjigovođa kontista, mehaničar termoeenergetskih postrojenja-specijalista, metalostrugar-specijalista, bravar – specijalista, kozmetički tehničar-estetičar, tehničar železničkog saobraćaja, vazduhoplovni mehaničar – specijalista, tehničar drumskog saobraćaja-specijalista i elektrotehničar za telekomunikacijske uređaje -specijalista.

Na osnovu navedenog može se zaključiti da zastupljenost rada u struci opše uzevši nije zastupljena za 5-i nivo NOKS-a i da je kod oko 2/3 zaposlenih nedovoljno izražen rad u struci. Drugim rečima, svaki treći zaposleni ili i manje od toga radi na poslovima za koje je stekao kvalifikaciju. Pri tome, postoje statistički značajne razlike između kvalifikacija što svakako treba imati u vidu kod razvoja programa i izrade standarda kvalifikacija. S druge strane, veoma je važno imati i aktuelne informacije o ponudi i tražnji za pojedinim kvalifikacijama direktno od poslodavca i na nivou grana delatnosti. Moguće je recimo da, iako prema dostupnim podacima proizvođača slada i piva-specijalista gotovo da i nema u registru zaposlenih, postoji potreba u pivarskoj industriji a posebno u mini pivarama. Razlog više za ovakvu vrstu provere nalazimo u činjenici da zbog slabije prisutnosti službi za upravljanje ljudskim resursima ni sam kvalitet podataka koje poslodavci unose direktno u sistem CROSO-a nije na zadovoljavajućem nivou.

Tabela broj 31 : Pregled kvalifikacija u pogledu rada u struci u periodu 2021-2024 godina

Naziv kvalifikacije	Zastupljenost rada u struci %
Rukovalac izvoznog postrojenja - specijalista	97.1
Vozač autobusa - specijalista	93.9
Medicinska sestra - specijalista u nefrologiji	89.4
Izolater majstor	87.1
Vozač autobusa i teretnog motornog vozila specijalista	85.5
Kreator scenske maske	78.9
Medicinski tehničar za rad u transfuziji krvi	77.7
Medicinska sestra - specijalista u kardiovaskularno-pulmološkoj dijagnostici	77.6
Rukovalac bagera i buldožera - specijalista	77.4
Medicinska sestra - tehničar za instrumentiranje - instrumentarka	77.4
Organizator pripreme mineralnih sirovina - specijalista	76.9
Monter liftova	76.6
Medicinska sestra-tehničar za anesteziju, reanimaciju i intenzivnu negu	75.7
Akušerska sestra - specijalista	75.7
Industrijski mehatroničar - specijalista	75.0
Medicinska sestra - specijalista u neurološkoj dijagnostici	75.0
Medicinska sestra - tehničar za rad u psihijatriji	73.1
Armirač majstor	72.5
Instruktor vožnje	70.8
Geodetski tehničar - geometar specijalista za premer i katastar nepokretnosti	69.5
Medicinska sestra - tehničar za rad u oftalmologiji	67.9
Kuvar - specijalista	67.6
Elektroenergetičar za upravljanje i zaštitu energetskih postrojenja	66.9
Majstor za građevinsku mehanizaciju	66.9

Kreator manikir - pedikir	66.8
Mašinista unutrašnje plovidbe specijalista	65.2
Građevinski gipsar majstor	64.5
Betonirac majstor	64.1
Elektroenergetičar za mreže i postrojenja	63.8
Kamenorezac majstor	63.3
Stomatološka sestra - specijalista	63.1
Stomatoprotetski laborant fiksne protetike	62.6
Frizer stilista - kreator frizure	61.3
Poslovođa za građevinska postrojenja i hidrogradnju	59.4
Medicinska sestra - tehničar za rad u otorinolaringologiji	58.5
Tesar majstor	57.5
Tehničar ptt saobraćaja - specijalista	57.2
Pedijatrijska sestra - specijalista u reanimaciji i intenzivnoj nezi	56.5
Stomatoprotetski laborant mobilne protetike	56.3
Poslovođa za visokogradnju	55.2
Organizator mesne kancelarije	54.5
Metaloglodač - specijalista	54.5
Elektrotehničar obnovljivih izvora energije — specijalista	53.6
Elektroenergetičar za električne instalacije	52.3
Elektroničar specijalista za medicinske uređaje	52.0
Sudsko-administrativni izvršitelj	51.6
Elektroenergetičar za postrojenja elektrana	51.6
Stomatološka sestra - tehničar za dentalna i intraoralna snimanja	51.5
Elektroenergetičar za rudarske i metalurške pogone	51.3
Monter staklenih elemenata majstor	51.2
Alatničar-specijalista	51.1
Konobar - specijalista	51
Šumar - specijalista	50.7
Elektrotehničar specijalista za automatiku	50.2
Miner - specijalista	50.0
Tehničar specijalista za izradu energetske kablova	50.0
Optičar-optometrista	49.3
Folklorni koreograf	49.0
Poslastičar specijalista	49.0
Klavirštimer	48.9
Medicinska sestra - tehničar za medicinu rada	48.5
Stomatološka sestra - tehničar za rad na oralnoj i maksilofacijalnoj hirurgiji	48.4
Medicinska sestra-tehničar za rad u opštoj medicini	47.9
Geodetski tehničar za primenjenu geodeziju	47.7
Medicinski tehničar za rad u radiologiji	47.0
Elektroničar specijalista za programsku opremu	46.7

Vazduhoplovni mehaničar-specijalista	46.3
Pekar-specijalista	46.1
Moler - farbar majstor	46.0
Elektromonterski tehničar električnih mreža i postrojenja - specijalista	45.8
Zidar majstor	45.8
Farmaceutski tehničar - specijalista obrade podataka o lekovima	45.6
Proizvođač furnira i ploča-specijalista	45.5
Vozač instruktor	45.1
Elektrozavarivač - specijalista	45.0
Metalobrusač - specijalista	45.0
Zavarivač-specijalista	45.0
Mehaničar šinskih vozila-specijalista	44.4
Bravar - specijalista	44.2
Estetičar specijalista za dekorativnu kozmetiku - šminker	44.1
Konditor-specijalista	44.1
Tehničar vuče - specijalista za železnički saobraćaj	44.0
Majstor za kućne vodovodne i kanalizacione instalacije	44.0
Tehničar za proizvodnju telekomunikacionih kablova - specijalista	43.6
Knjigovođa kontista	43.4
Brodomehaničar specijalista	42.9
Specijalista - modelar odeće	41.2
Grafički montažer - specijalista	41.0
Metalostrugar - specijalista	40.8
Mehaničar termoeenergetskih postrojenja-specijalista	39.7
Tehničar štampe-specijalista	39.1
Kozmetički tehničar-estetičar	39.0
Elektrotehničar specijalista za autoelektriku	38.7
Elektroničar za radio i video uređaje specijalista	37.8
Mehaničar - oružar specijalista	37.5
Prerađivač mesa-specijalista	37.1
Tehničar-specijalista za optimizaciju veb-sajtova za pretraživače	35.9
Tehničar za proizvodnju energetskih kablova - specijalista	35.7
Tehničar železničkog saobraćaja - specijalista	35.6
Mehaničar gaso i pneumoeenergetskih postrojenja-specijalista	35.1
Tekstilni radnik - specijalista	35.0
Debatni stenograf	34.9
Obradivač metala na mašinama sa numeričkim upravljanjem - specijalista	34.6
Mehaničar hidroenergetskih postrojenja-specijalista	34.6
Elektrotehničar specijalista za telekomunikacijske mreže	34.5
Specijalista u proizvodnji odeće	34.1
Metalobušač - specijalista	34.1
Precizni mehaničar-specijalista	33.7

Vazduhoplovni mehaničar - specijalista (za motorne sisteme)	33.6
Topioničar za lake i obojene metale - specijalista	33.6
Automehaničar - specijalista	33.4
Drvomodelar-specijalista	33.3
Elektroenergetičar za vučna vozila	33.3
Fotograf-specijalista	33.3
Reprofotograf - specijalista	33.3
Vatrogasac specijalista	33.3
Kadrovski administrator - specijalista	32.8
Vozač motornih vozila - instruktor	32.5
Fotoslagač - specijalista	32.0
Građevinski kalkulant	31.9
Spoljnotrgovinski kalkulant	31.6
Građevinski tehničar specijalista za arhitektonske i prostorne planove	30.9
Stolar-specijalista	30.7
Tehničar drumskog saobraćaja - specijalista	30.6
Elektrotehničar za telekomunikacijske uređaje specijalista	30.6
Elektroničar specijalista za elektronske sisteme i uređaje vazduhoplova	30.4
Građevinski tehničar za vodovod i kanalizaciju	30.0
Operater u industriji celuloze i papira	30.0
Poslovni sekretar	30.0
Instalater grejanja i klimatizacije-specijalista	29.9
Proizvođač slada i piva-specijalista	3.25 0.0

Nezaposlenost i zapošljavanje

Prema raspoloživim podacima o ponudi radne snage sa 5-im nivoom kvalifikacija može se reći da kod više od 2/3 kvalifikacija postoji visok nivo deficitarnosti ukoliko se kao osnovni i jedini kriterijum uzme prosečan broj nezaposlenih u periodu 2021-2024 godina. Od preko 200 kvalifikacija u 166 je registrovano manje od 10 nezaposlenih u proseku na godišnjem nivou (2021-2024) dok kod 20-ak kvalifikacija nije bilo nezaposlenih. Imajući u vidu činjenicu da sva nezaposlena lica nisu nisu prijavljena na evidenciju NSZ ovakav trend se može uzeti kao indikator deficitarnosti ali ne i kao apsolutno validno merilo za deficitarnost-suficitarnost na nivou 5-NOKS-a.

Tabela broj 32 : Pregled kvalifikacija na nivou 5 NOKS-a u kojima nije bilo registrovane nezaposlenosti u periodu 2021-2024 godina.

Šifra kvalifikacije	Naziv kvalifikacije
50.2.0723.0005	Specijalista - modelar obuće
50.2.0913.0005	Medicinska sestra - tehničar za rad u psihijatriji
50.2.1041.0013	Oficir palube - specijalista
50.2.1041.0018	Tehničar vuče - specijalista za železnički saobraćaj

50.2.0412.0003	Spoljnotrgovinski kalkulant
50.2.0911.0009	Stomatološka sestra - tehničar u oralnoj i maksilofacijalnoj hirurgiji
50.2.0721.0012	Uljar-specijalista
50.2.0723.0009	Specijalista kožarski i krznarski radnik
50.2.0724.0005	Organizator podzemne eksploatacije - specijalista
50.2.0732.0011	Građevinski tehničar specijalista kalkulant
50.2.0841.0001	Veterinarski tehničar-specijalista
50.2.0913.0013	Medicinska sestra-tehničar za reanimaciju i intenzivnu negu
50.2.1041.0002	Vozač autobusa - specijalista
50.2.0731.0008	Tehničar za arhitektonsko urbanističko i prostorno projektovanje
50.2.0732.0025	Poslovođa za građevinska postrojenja
50.2.0732.0030	Tehničar za prefabrikovanu gradnju
50.2.0914.0003	Laboratorijski tehničar za hematocitološke analize
50.2.1032.0003	Organizator poslova obezbeđenja
50.2.0715.0008	Livac čeličnog liva - specijalista
50.2.0831.0001	Ribar-specijalista
50.2.0913.0003	Medicinska sestra - tehničar za neurološku dijagnostiku
50.2.1041.0017	Saobraćajno-transportni tehničar - specijalista za železnički saobraćaj

Najveći prosečan broj nezaposlenih je registrovan kod ¼ kvalifikacija na nivou 5. Broj nezaposlenih u ovim kvalifikacijama je prosečno bio 10 ili više lica. Pri čemu treba naglasiti da postoje značajne razlike u pogledu brzine zapošljavanja posmatrano kroz odnos prosečnog broja nezaposlenih i prosečnog broja zaposlenih sa evidencije NSZ na godišnjem nivou. *U proseku svaki treći nezaposleni se zaposli u roku od 12 meseci ali je kod pojedinih kvalifikacija poput kuvara specijaliste, instruktora vožnje ili elektrotehničara specijaliste za automatiku taj procenat značajno veći i kreće se do 82%*

Tabela broj 33 : Pregled kvalifikacija na nivou 5 NOKS-a u kojima je registrovan najveći prosečni broj nezaposlenih u periodu 2021-2024 godina

Šifra	Naziv kvalifikacije	Nezaposleni	Zapošljavanje	Broj zaposlenih u odnosu na nezaposlene %
50.2.0715.0002	Bravar- specijalista	248	55	22
50.2.0114.0001	Instruktor vožnje	223	135	61
50.2.0715.0017	Metalostugar-specijalista	206	54	26
50.2.0411.0001	Knjigovođa kontista	155	40	26
50.2.0716.0004	Automehaničar - specijalista	135	41	30
50.2.0715.0019	Mehaničar alatnih mašina-specijalista	128	53	41
50.2.0416.0004	Trgovачki menadžer	123	53	43
50.2.0416.0002	Organizator robnog prometa	66	21	32
50.2.1013.0001	Konobar specijalista	62	22	35
50.2.0415.0002	Poslovni sekretar	58	19	33
50.2.0914.0001	Laboratorijski tehničar za biohemijske analize	58	13	22
50.2.1013.0002	Kuvar specijalista	56	46	82
50.2.0715.0016	Metaloglodač-specijalista	56	23	41
50.2.0723.0006	Specijalista - modelar odeće	46	20	43
50.2.1041.0020	Tehničar drumskog saobraćaja - specijalista	46	18	39
50.2.0713.0005	Elektroenergetičar za mašine i opremu	36	9	25
50.2.0713.0003	Elektroenergetičar za električne instalacije	35	8	23
50.2.0114.0003	Vozač motornih vozila - instruktor	30	16	53
50.2.0715.0001	Alatničar-specijalista	29	9	31
50.2.0713.0006	Elektroenergetičar za mreže i postrojenja	27	13	48

50.2.1012.0009	Frizer stilista - kreator frizure	27	12	44
50.2.0713.0013	Instalater grejanja i klimatizacije-specijalista	26	7	27
50.2.0715.0005	Zavarivač-specijalista	25	8	32
50.2.0914.0002	Laboratorijski tehničar za mikrobiološke analize	24	5	21
50.2.0715.0014	Metalobrusač - specijalista	23	10	43
50.2.0713.0008	Elektroenergetičar za postrojenja elektrana	23	6	26
50.2.0812.0001	Zaštitar bilja	23	4	17
50.2.0211.0006	Knjigovezac-specijalista	20	8	40
50.2.1032.0004	Carinik	20	2	10
50.2.0114.0002	Vozač instruktor	18	8	44
50.2.1041.0006	Vozač motornog vozila - specijalista	18	7	39
50.2.0723.0014	Specijalista pređenja	18	7	39
50.2.0713.0015	Mehaničar termoenergetskih postrojenja-specijalista	18	6	33
50.2.1012.0005	Kreator ženskih frizura	18	5	28
50.2.0716.0003	Autolimar - specijalista	17	7	41
50.2.0715.0023	Precizni mehaničar-specijalista	17	5	29
50.2.0722.0004	Operater u industriji keramike	17	4	24
50.2.0721.0005	Prerađivač voća i povrća-specijalista	17	3	18
50.2.0723.0016	Specijalista u proizvodnji odeće	16	8	50
50.2.0812.0003	Cvečar-specijalista	16	6	38
50.2.0723.0015	Specijalista tkanja	16	3	19
50.2.0811.0005	Ratar - specijalista	16	3	19
50.2.0714.0010	Elektrotehničar specijalista za automatiku	14	11	79
50.2.0722.0013	Stolar-specijalista	13	4	31
50.2.0732.0004	Građevinski keramičar majstor	13	4	31
50.2.0911.0005	Zubni tehničar za fiksnu protetiku	13	4	31
50.2.0721.0007	Prerađivač mleka-specijalista	13	3	23
50.2.1013.0004	Poslastičar specijalista	13	2	15
50.2.0715.0020	Mehaničar hidraulike i pneumatike-specijalista	13	2	15
50.2.0714.0009	Elektrotehničar za telekomunikacijske uređaje specijalista	12	0	0
50.2.0723.0018	Tekstilni radnik - specijalista	10	3	30
50.2.0415.0001	Debatni stenograf	10	2	20
50.2.0413.0001	Kadrovski operater	10	2	20
50.2.0713.0001	Elektroenergetičar za aparate u domaćinstvu	10	1	10

Kad je u pitanju nivo tražnje za licima sa 5-im nivom mogu se (kada je reč o NSZ kao kanalu za obezbeđivanje potrebne radne snage) iz korpusa zanimanja sa najvećim nivoom tražnje izdvojiti kuvari, elektroinstalateri, konobari, šivači, elektrozavarivači, bravari, automehaničari, električari, tehničari za programiranje i programeri. Dok su najmanje potrebe za zapošljavanjem registrovane u slučaju frizera, dispečera saobraćaja, tehničara ozelenjavanja naselja i uređenja predela, kuvara specijalnih jela, instalatera grejanja, izrađivača žičanih muzičkih instrumenata, izrađivača biskvita i kolača i elektromontera instalacija i mreža. Kod ovih zanimanja je u kumulativu traženo 10 ili manji broj lica uz usluge posredovanja NSZ (kumulativ 2021-2024).

Tabela broj 34 : Pregled zanimanja u kojima je registrovan najveći broj potreba za zapošljavanjem u periodu 2021-2024 godina

šifra	Naziv zanimanja	Ukupno 2021-2024	Prosek godina
5131.02	Konobar	271	67,75
5120.03	Kuvar	246	61,5
5223.04	Prodavac u maloprodaji	224	56
7533.05	Šivač	214	53,5

7212.01	Elektrozavarivač	187	46,75
8332.04	Vozač kamiona	169	42,25
8141.02	Gumarski modelar	156	39
7222.06	Bravar	150	37,5
2512.02	Programer	119	29,75
7411.02	Električar	110	27,5
5221.02	Trgovac na malo raznovrsnom robom	107	26,75
8112.03	Rukovalac mašinama za proizvodnju građevinskog materijala	100	25
8189.04	Operater proizvodnje elektronskih sklopova mašinskim lemljenjem	100	25
7212.02	Zavarivač-bravar	90	22,5
7231.01	Auto-mehaničar	84	21
5132.02	Barmen	83	20,75
3113.04	Elektromonterski operater instalacije i opreme	72	18
4110.02	Administrativni službenik	69	17,25
3512.08	Tehničar za programiranje	67	16,75
7511.05	Mesar	60	15
2521.02	Administrator podataka	58	14,5
8332.08	Vozač teških teretnih vozila	55	13,75
7115.09	Tesar	53	13,25
7411.03	Elektroinstalater	53	13,25
7112.02	Zidar	51	12,75
7114.01	Armirač	50	12,5
7536.09	Obučar	50	12,5
5120.07	Pomoćnik kuvara	49	12,25
7212.03	Zavarivač-rezač gasom	49	12,25
8331.01	Vozač autobusa	44	11
7512.07	Pekar	43	10,75
8322.02	Vozač dostavnih vozila	39	9,75
5141.02	Frizer	37	9,25
7522.15	Stolar	35	8,75
8153.05	Šivač tekstila	34	8,5
5165.01	Instruktor vožnje	32	8
5244.01	Internet prodavac	30	7,5
5153.01	Domar	29	7,25
7223.06	Metalostrugar	27	6,75
7512.10	Poslastičar	27	6,75
7222.09	Mašinbravar	25	6,25
1219.06	Projekt menadžer	24	6
3113.07	Elektrotehničar	24	6
8189.05	Operater proizvodnje elektronskih sklopova ručnim umetanjem i lemljenjem	24	6
8212.02	Monter električne opreme za automobile i kamione	24	6
7126.01	Vodoinstalater	23	5,75
8153.04	Šivač konfekcije	23	5,75
8142.02	Modelar plastike	22	5,5
3115.16	Tehničar obrade metala rezanjem	21	5,25
3116.10	Tekstilski tehničar	21	5,25
7223.07	Operater obrade metala na mašinama sa numeričkim upravljanjem	21	5,25
7115.08	Stolar specijalista za završnu obradu	20	5
7233.17	Mehaničar za rudarske mašine	20	5
3113.01	Elektroenergetičar	19	4,75
7211.01	Livac	19	4,75

7412.01	Auto-električar	19	4,75
8344.01	Viljuškarista	19	4,75
7233.03	Mehaničar za alatne mašine	18	4,5
3119.06	Tehničar drumskog saobraćaja	17	4,25
5142.01	Kozmetičar	15	3,75
8311.01	Mašinovođa	14	3,5
8332.05	Vozač kamiona sa prikolicom	14	3,5
7412.04	Elektromehaničar	13	3,25
2411.07	Računovođa	12	3
2529.02	Informatičar	12	3
3221.02	Medicinska sestra	12	3
3313.02	Knjigovođa	12	3
3343.04	Poslovni sekretar	12	3
7114.03	Betonirac	12	3
7132.08	Metalofarbar-lakirer	12	3
7531.08	Krojač	12	3
3112.05	Građevinski tehničar	11	2,75
3432.04	Scenski dekorater	11	2,75
3254.02	Optičar	10	2,5
7125.01	Staklar	10	2,5
7212.06	Univerzalni zavarivač	10	2,5
7224.01	Metalobrusač	10	2,5
7233.04	Mehaničar za građevinske mašine	10	2,5
7531.09	Krojač krzna	10	2,5
5120.06	Kuvar specijalnih jela	9	2,25
7126.02	Instalater grejanja	9	2,25
7312.03	Izrađivač žičanih muzičkih instrumenata	9	2,25
7512.03	Izrađivač biskvita/kolača	9	2,25
3322.02	Komercijalista	8	2
5132.01	Barista	8	2
7122.01	Keramičar	8	2
8160.02	Kuvar industrijskih jela	8	2
3143.02	Tehničar ozelenjavanja naselja i uređenja predela	7	1,75
7413.01	Elektromonter instalacija i mreža	7	1,75
4323.01	Dispečer saobraćaja	5	1,25
5141.03	Frizer specijalista za negu kose	5	1,25

Kod sledećih zanimanja za koja su poslodavci dostavili prijavu potrebe za zapošljavanjem kao razloge za delimičnu realizaciju potrebe se navode nedostatak lica ili znanja i veština.

Tabela broj 35.

Šifra	Naziv zanimanja
8332.04	Vozač kamiona
7212.02	Zavarivač-bravar
3512.08	Tehničar za programiranje
7222.06	Bravar
7411.02	Električar
7511.05	Mesar
7411.03	Elektroinstalater

8332.08	Vozač teških teretnih vozila
7233.17	Mehaničar za rudarske mašine
5120.03	Kuvar
3113.01	Elektroenergetičar
5132.02	Barmen
7231.01	Auto-mehaničar
5141.02	Frizer
8344.01	Viljuškarista
5131.02	Konobar
7233.04	Mehaničar za građevinske mašine
7412.01	Auto-električar
8189.05	Operater proizvodnje elektronskih sklopova ručnim umetanjem i lemljenjem
4321.03	Magacioner
8142.02	Modelar plastike
8311.01	Mašinovođa
5223.16	Prodavac u maloprodaji prehrambene robe
8331.01	Vozač autobusa
7212.03	Zavarivač-rezač gasom
7126.01	Vodoinstalater
8322.06	Vozač putničkog automobila
5245.01	Točilac goriva na benzinskoj pumpi
7115.08	Stolar specijalista za završnu obradu
7522.19	Stolar za montažu, opravke i održavanje

Dalji nivo analize prema zanimanjima je obuhvatao zanatska zanimanja sa referentne liste o kojoj je bilo reči i u prethodnom segmentu analize zaposlenosti (500 zanimanja). Prema raspoloživim podacima na evidenciji NSZ je 31.12.2024 registrovano najviše nezaposlenih lica u sledećim zanimanjima :

Tabela broj 36.

Naziv zanimanja	Broj lica na dan 31.12.2024
Poslovni sekretar	182
Kontrolor kvaliteta neprehrambenih proizvoda	160
Roštilj-majstor	112
Kontrolor tehničkog pregleda vozila	93
Pica majstor	92
Poslovođa prodavnice	75
Instruktor vožnje	63
Kontrolor završnih proizvoda u namenskoj industriji	53
Serviser elektroopreme	41
Nadzornik održavanja čistoće	39
Serviser računara i računarske opreme	37
Poslovođa proizvodnje	35
Poslovođa gradilišta	34
Carinik	34
Nadzornik održavanja čistoće u poslovnom prostoru	34
Bravar - specijalista	31

I u ovom slučaju a imajući u vidu činjenicu da značajan broj lica ima iskustva u navedenim zanimanjima ali ne i odgovarajuće kvalifikacije moguće je kroz priznavanje prethodnog učenja validirati prethodno iskustvo a nakon sticanja i odgovarajuće kvalifikacije, poput one za poslovnog sekretara, i povećati mogućnosti na tržištu rada.

Najmanje nezaposlenih je registrovano u sledećim zanimanjima:

Tabela broj 37.

Kuvar specijalnih jela	7
Auto-mehaničar specijalista za putnička vozila	7
Metaloglodač - specijalista	6
Trgovački aranžer propagandista	6
Knjigovođa kontista	6
Frizer specijalista za negu kose	6
Moler - farbar - specijalista	5
Građevinski keramičar - specijalista	5
Vozač teretnog motornog vozila - specijalista	5
Sportski instruktor	5
Precizni mehaničar	5
Serviser sigurnosnih uređaja	5
Nadzornik instalaterskih i završnih građevinskih radova	4
Nadzornik u niskogradnji	4
Livac čeličnog liva	4
Precizni mehaničar - specijalista	4
Mehaničar za termoenergetska postrojenja - specijalista	4
Frizer stilist	4
Auto-mehaničar specijalista za privredna vozila	4
Instalater grejanja - specijalista	3
Elektromehaničarski tehničar održavanja opreme proizvodnih mašina i pogona - specijalista	3
Elektromehaničarski tehničar održavanja opreme drumskih vozila i pokretnih mašina - specijalista	3
Poslastičar - specijalista	3
Šef recepcije	2
Livac sivog liva	2
Livac bakarnog liva	2
Krojač - specijalista	2
Arhivar - specijalista	2
Šef sale	2
Elektrozavarivač - specijalista	1
Zavarivač gasom - specijalista	1
Monter termoenergetskih postrojenja - specijalista	1
Vodoinstalater - specijalista	1
Instalater klimatizacije - specijalista	1
Elektroenergetski tehničar eksploatacije i održavanja - specijalista	1
Elektromonterski tehničar električnih mreža - specijalista	1
Elektromehaničarski tehničar održavanja opreme liftova i pokretnih stepenica - specijalista	1
Obučar - specijalista	1
Mašinovođa - specijalista	1
Kontrolor osnovnih bankarskih poslova	1
Medicinska sestra - specijalista u transfuziologiji	1

Ukoliko kao indikator položaja na tržištu rada uzmemo stopu nezaposlenosti kao i u slučaju stope zaposlenosti dolazimo do značajno boljeg položaja u odnosu na prosek. Prema administrativnim izvorima podataka udeo nezaposlenih sa 5-im nivoom obrazovanja u zbiru zaposlenih i nezaposlenih je u 2024 godini bio 4,7%. Nasuprot tome ukupna stopa nezaposlenosti, merena na isti način je iznosila 13.7%. Prema anketi o radnoj snazi za IV kvartal 2024 godine stopa nezaposlenosti je iznosila 8.6%.⁵

Svakako u interpretaciji treba imati u vidu i mali broj lica sa 5-im nivoom NOKS-a u kontingentu radne snage (zbir zaposlenih i nezaposlenih) ali i populaciji starijoj od 15 godina.

---

⁵ RZS, Anketa o radnoj snazi -IV kvartal 2024

Priliv iz obrazovanja

Sudeći prema broju lica koja su stekli kvalifikaciju na nivou 5 NOKS-a u periodu 2023 i 2024 godine može se zaključiti da priliv iz obrazovanja na tržište rada u velikoj meri prati tražnju pa se u tom smislu može govoriti o dosta visokom nivou usklađenosti sa potrebama tržišta rada. Ovakav trend je i očekivan jer su programi po svom karakteru u najvećoj meri namenjeni odraslima i zaposlenima. Najveći broj lica se opredeljavao za programe za instruktora vožnje, elektroenergetičare, bravare, kuvare, rukovaoce bagera i buldožera, automehaničare ili mehaničare alatnih mašina.

S druge strane kod programa za sticanje kvalifikacija poput zavarivača ili alatničara je daleko ispod tražnje i mogućnosti za zaposlenje i rad u struci.

Imajući u vidu prilično slab priliv iz obrazovanja (kod 34 kvalifikacije od 54 je za dve godine registrovano manje od 10 polaznika koji su završili) što može biti jak indikator slabijih profesionalnih interesovanja za ponuđene programe, dalja afirmacija priznavanja prethodnog učenja pre svega kod odraslih koji rade na odgovarajućim poslovima može predstavljati dobro rešenje. I to po skraćenom postupku umesto posebnih programa za obrazovanje odraslih u trajanju od 6 meseci. Svakako u zavisnosti od složenosti programa i prethodnog iskustva na odgovarajućim poslovima. Ilustrativan primer mogu biti i poslovni sekretari gde je zastupljenost rada u struci na granici od 30% a na tim poslovima pretežno rade maturanti gimnazije, ekonomski ili pravni tehničari.

Tabela broj 38.

Šifra kvalifikacije	Naziv kvalifikacije	Završili specijalizaciju		
		2022/2023	2023/2024	Ukupno
50.2.0114.0001	Instruktor vožnje	167	104	271
50.2.0713.0006	Elektroenergetičar mreža i postrojenja	27	29	56
50.2.1013.0002	Kuvar specijalista	54	0	54
50.2.0715.0002	Bravar specijalista	32	22	54
50.2.0715.0019	Mehaničar alatnih mašina	23	19	42
50.2.0716.0004	Automehaničar-specijalista	23	18	41
50.2.0913.0014	Medicinski tehničar za transfuziju krvi	30	0	30
50.2.0724.0007	Rukovalac bagera i buldozera	24	6	30
50.2.1012.0005	Kreator ženskih frizura	19	9	28
50.2.1041.0006	Vozač motornog vozila -specijalista-	8	17	25
50.2.0713.0005	Elektroenergetičar za mašine i opremu	12	10	22
50.2.1013.0001	Konobar specijalista	14	4	18
50.2.0713.0003	Elektroenergetičar za električne instalacije	9	8	17
50.2.1041.0020	Tehničar drumskog saobraćaja -specijalista-	8	8	16
50.2.0716.0001	Autoelektričar-specijalista	5	9	14
50.2.0416.0004	Trgovački menadžer	13	0	13
50.2.0114.0003	Vozač motornih vozila-instruktor	5	8	13
50.2.0713.0013	Instalater grejanja i klimatizacije-specijalista	8	4	12
50.2.0715.0016	Metaloglodlač-specijalista	8	3	11
50.2.0715.0017	Metalostrugar-specijalista	9	2	11
50.2.0714.0014	Elektrotehničar specijalista za telekomunikacione mreže	6	3	9
50.2.0713.0015	Mehaničar termoenergetskih postrojenja- specijalista	5	3	8

50.2.1013.0004	Poslastičar specijalista	6	2	8
50.2.0732.0019	Majstor za kućne instalacije vodovoda i kanalizacije	2	5	7
50.2.0714.0010	Elektrotehničar specijalista za automatiku	3	4	7
50.2.0911.0002	Zubni tehničar specijalista za digitalnu izradu fiksnih i mobilnih zubnih nadoknada-skeletirana proteza	0	6	6
50.2.0914.0008	Optičar-optometrista	6	0	6
50.2.0721.0006	Prerađivač mesa-specijalista	6	0	6
50.2.0713.0009	Elektroenergetičar za rudarske i metalurške pogone-specijalista	5	1	6
50.2.0722.0013	Stolar-specijalista	1	4	5
50.2.0911.0005	Zubni tehničar specijalista za digitalnu izradu fiksnih zubnih nadoknada	0	4	4
50.2.0715.0005	Zavarivač-specijalista	0	4	4
50.2.0732.0018	Majstor za građevinsku mehanizaciju	4	0	4
50.2.0713.0010	Elektroenergetičar za upravljanje i zaštitu energetskih postrojenja	2	2	4
50.2.0715.0018	Mehaničar oružar-specijalista	1	2	3
50.2.0715.0023	Precizni mehaničar-specijalista	1	2	3
50.2.0713.0012	Elektrotehničar - specijalista za termičke i rashladne uređaje	1	2	3
50.2.0732.0027	Poslovođa za građevinsku mehanizaciju	1	2	3
50.2.0716.0003	Autolimar-specijalista	2	1	3
50.2.0415.0002	Poslovni sekretar	2	1	3
50.2.0732.0020	Moler - farbar majstor	2	0	2
50.2.0821.0003	Specijalista za lovstvo	2	0	2
50.2.0715.0014	Metalobrusač-specijalista	1	1	2
50.2.0732.0028	Poslovođa za niskogradnju i hidrogradnju	1	1	2
50.2.1012.0006	Kreator manikir pedikir	1	1	2
50.2.1012.0007	Kreator muških frizura	1	1	2
50.2.0715.0001	Alatničar-specijalista	1	0	1
50.2.0721.0003	Pekar-specijalista	1	0	1
50.2.1015.0001	Turistički organizator	1	0	1
50.2.0722.0002	Operater neorganske hemijske tehnologije	1	0	1
50.2.0732.0014	Zidar majstor	0	1	1
50.2.0722.0005	Operater u industriji polimera	0	1	1
50.2.1041.0023	Tehničar unutrašnjeg transporta specijalista	0	1	1
50.2.1012.0008	Kreator scenske maske	0	1	1
	Ukupno	564	336	900

U odnosu na broj učenika koji su završili srednje obrazovanje u 2023/2024 godini (gimnaziju, srednje četvorogodišnje i trogodišnje škole - 57,756) broj lica koja su završila programe specijalizacije i to u dvogodišnjem periodu (2022/2023 i 2023/2024) na nivou 5 NOKS-a ne prelazi 1,6% .

Zaključna razmatranja i preporuke

Programi na poslesrednjem, netercijarnom nivou zauzimaju jedinstven položaj u obrazovnim sistemima, nalazeći se između višeg srednjeg i tercijarnog obrazovanja. Često su osmišljeni ili da obezbede dalju specijalizaciju nakon završetka višeg srednjeg obrazovanja ili da ponude alternativne puteve ka zaposlenju ili tercijarnom obrazovanju. U zemljama OECD-a, postsekundarni, netercijarni programi ostaju relativno manje uobičajeni od programa višeg srednjeg ili tercijarnog obrazovanja, a njihova organizacija, svrha i ciljna populacija značajno se razlikuju od zemlje do zemlje.

Vrednost poslesrednjeg netercijarnog obrazovanja na tržištu rada ne zavisi samo od stečenog nivoa obrazovanja, već i od ekonomskih uslova, potražnje za veštinama i strukture obrazovnih programa koji se nude. Iako relativno mali deo stanovništva starijeg od 15 godina ima 5-i nivo NOKS-a, prema opštim pokazateljima stanja i kretanja na tržištu rada za lica koja imaju 5 nivo NOKS-a vredi istaći da je njihov položaj vrlo dobar. I pored razlika u metodološkom pristupu može se napraviti i validno poređenje sa zemljama EU u pogledu visokih stopa zaposlenosti u oba slučaja. Takođe, stopa nezaposlenosti je prema administrativnim izvorima podataka značajno niža u odnosu na ukupnu stopu nezaposlenosti. Posmatrano prema visini zarada položaj zaposlenih sa 5-im nivoom NOKS-a je nešto bolji u odnosu na lica sa završenom četvorogodišnjom srednjom školom.

Stručno orijentisani programi na nivou 5 NOKS-a su kao i u drugim zemljama OECD-a i EU relativno manje uobičajeni. Svega 1% mladih uzrasta od 15-19 godina je bilo upisano u postsekundarno netercijarno obrazovanje u 2023 godini u proseku, dok 11 zemalja OECD-a i partnerskih zemalja uopšte nije nudilo ovaj nivo obrazovanja. U nacionalnim okvirima, u proseku, manje od 500 lica svih uzrasta godišnje upisuje programe specijalizacije na nivou 5 NOKS-a što je na primer manje od 1% upisanih u programe trogodišnjeg i četvorogodišnjeg srednjeg obrazovanja. U strukturi programa dominantni su stručni programi što je slučaj i sa skoro svim zemljama OECD-a. U sistemima koji nude programe na ovom nivou, stručni putevi čine veliku većinu upisanih, u proseku 92% u zemljama OECD-a, a 100% u 18 njih.

Sa 70 kvalifikacija radi preko 80% od ukupnog broja zaposlenih na nivou 5 NOKS-a a najviše zaposlenih je registrovano kod : elektroenergetičara, bravara, instruktora vožnje, automehaničara, kuvara, poslovnih sekretara, metalostrugara, modelara odeće itd.

Prema Međunarodnoj standardnoj klasifikaciji zanimanja (ISCO), pojedinci u zanimanjima klasifikovanim kao „stručnjaci“ i „tehničari i saradnici“ obavljaju zadatke i dužnosti koje zahtevaju najviši nivo veština. Pojedinci zaposleni u ovim visokokvalifikovanim zanimanjima imaju najviši nivo prenosivih veština u poređenju sa onima koji rade u drugim zanimanjima koja zahtevaju niže veštine. *Distribuciju rada prema grupama zanimanja za nivo 5 NOKS-a karakteriše nadpolovična zastupljenost rada u grupi uslužnih i trgovačkih zanimanja, tehničara i saradnika stručnjaka i zanatlija i srodnih. Ovakva distribucija se u izvesnoj meri razlikuje od prakse u većini zemalja EU kod kojih je dominantno učešće rada u grupi zanimanja tehničara i saradnika od preko 1/3 što je nešto više ali ne i značajno više u odnosu na distribuciju rada prema zahtevanom nivou obrazovanja u Srbiji.*

Razlika između zastupljenosti rada u okviru grupa zanimanja u zavisnosti od toga da li se posmatra prema nivou obrazovanja koja lica poseduju ili prema zahtevanom nivou obrazovanja od strane poslodavaca za rad na određenim poslovima je dobrim delom uzrokovana povećanjem broja poslova na domaćem tržištu rada u zanimanjima koja zahtevaju niži nivo veština poput usluga ili prodaje pa se stoga može govoriti o posledicama netehnoloških faktora kao što je rast standarda koji povećava potražnju za uslugama. Drugim rečima, tehnološke inovacije dovode do povećanja broja visokokvalifikovanih poslova, što odgovara nerutinskim kognitivnim zadacima, i do smanjenja sektora u kojima su rutinski kognitivni ili

ručni zadaci visoko zastupljeni, ali ujedno tehnologija nema uticaj ili je on mali na manuelna nerutinska zanimanja koja zahtevaju niži nivo veština.

Prema dostupnim podacima o broju zaposlenih lica sa 5-im nivoom obrazovanja i lica zaposlenih u zanimanjima za koja su poslodavci u pogledu obrazovanja kao uslov definisali 5-i nivo preovlađuje veća zastupljenost lica iz prve kategorije što znači da se zapošljavaju na poslovima za koje je najčešće kao uslov tražen niži nivo obrazovanja. Međitim, kod nekih grupa delatnosti je obrnuta situacija. Ilustrativni su primeri trgovine električnom energijom i delatnosti škola za vozače. U ovoj delatnosti više lica je zaposleno na poslovima električara za koji je tražen 5-i nivo obrazovanja u odnosu na broj lica sa 5-im nivoom NOKS-a koja rade na tim poslovima što upućuje na deficitarnost zanimanja. Nešto je slično i sa instruktorima vožnje.

S druge strane, lica sa nižim ili višim nivoom obrazovanja od traženog mogu da obavljaju poslove u okviru različitih zanimanja na 5-om nivou složenosti poslova prema internim standardima poslodavaca. U proseku, u periodu 2021-2024 godina, skoro polovina zaposlenih na radnim mestima za koje je zahtevan 5 nivo obrazovanja imaju 3,4 ili 6 nivo.

Zaposleni sa 5-im nivoom obrazovanja su zaposleni u čak 444 grupe delatnosti a najveća zastupljenost je u trgovini električnom energijom, delatnosti škola za vozače, kablovskim komunikacijama, distribuciji električnom energijom i delatnosti bolnica. Struktura zaposlenih sa 5-im nivoom obrazovanja prema grupama delatnosti je kompatibilna sa distribucijom zaposlenosti prema zanimanja gde se prema broju zaposlenih izvajaju : instruktori vožnje, bravari, elektroenergetičari, električari, tehničari održavanja telekomunikacione opreme itd.

Kod oblasti IKT-a odnosno grupa delatnosti računarsko programiranje i usluga u oblasti informacionih tehnologija više je lica traženo za rad na poslovima za koje je zahtevan 5-i nivo nego što je na istim poslovima bilo zaposleno lica sa traženim nivoom.

U optimističkom scenariju dvotrećinska zaposlenost na odgovarajućim poslovima bi predstavljala željeni nivo usklađenosti ponude i tražnje i iskorišćenosti znanja i veština. Na ovom nivo je prema dostupnim podacima registrovano oko 9% od ukupnog broja analiziranih kvalifikacija. Pri čemu se, uz značajne razlike u pogledu prosečnog broja zaposlenih u periodu 2021-2024, izdvajaju medicinske sestre sa različitim specijalizacijama, vozači autobusa i teških motornih vozila, rukovaoci bagera i buldožera, armirači i monter liftova.

Na osnovu navedenog može se zaključiti da zastupljenost rada u struci opše uzevši nije karakteristična za 5-i nivo NOKS-a i da je kod oko 2/3 zaposlenih nedovoljno izražen rad u struci. Drugim rečima, svaki treći zaposleni ili i manje od toga radi na poslovima za koje je stekao kvalifikaciju.

Pristup određenim zanimanjima je često omogućen onima sa specifičnim kvalifikacijama, na primer u dobro regulisanim profesijama poput nege i nastave. Često se kvalifikacija povezana sa programima koji vode do ovih zanimanja dodeljuje nakon uspešnog položenog procene veština i kompetencija. Ovo bi trebalo da garantuje da program ispunjava neke minimalne zahteve kvaliteta i da samo ljudi sa relevantnim veštinama ulaze u profesiju. Zbog strogih pravila za ulazak u zanimanje, potražnja poslodavaca za polaznicima programa koji pripremaju za regulisana zanimanja je manje elastična – poslodavci ne mogu zameniti radnika sa relevantnom kvalifikacijom osobom koja je nema. U tom kontekstu veća zastupljenost rada u struci nije definisana samo odnosom ponude i tražnje za određena zanimanja već u istoj ili čak u većoj meri stepenom regulisanosti profesije. Priprema za rad na poslovima u energetici, sektoru obrazovanja ili zdravstva otuda za posledicu ima veću zastupljenost rada u struci, tako da takve programe za regulisana zanimanja treba prioritarno razvijati na nivou poslesrednjeg netercijarnog obrazovanja.

Za bilo koju datu kvalifikaciju, velika disperzija u znanju i kompetencijama lica slabi pozitivnu vezu između obrazovanja i kompetentnosti za rad, a samim tim i „signalizacionu“ vrednost kvalifikacije. Prilikom

zapošljavanja, poslodavci obično imaju ograničene informacije o stvarnoj produktivnosti pojedinca. Da bi razlikovali produktivne zaposlene, koriste različite alate za skrining, kao što su obrazovne kvalifikacije. *Ako je produktivnost radnika sa određenim nivoom obrazovanja konstantna tokom vremena i među radnicima, poslodavci mogu precizno predvideti veštine radnika na osnovu njegove kvalifikacije, a „signalizaciona“ vrednost kvalifikacije je jaka. Nasuprot tome, velika disperzija u veštinama potrebnim za posao u grupi radnika sa istim nivoom obrazovanja smanjuje vrednost obrazovne kvalifikacije kao izvora pouzdanih informacija o produktivnosti radnika. U tom kontekstu, razvoj i unapređenje standarda kvaliteta bi trebalo da osiguraju da lica sa stečenim kvalifikacijama ispunjavaju minimalne zahteve postavljene u programu i time poboljšaju „signalnu“ vrednost kvalifikacija. U tom kontekstu, realna potreba za povećanjem broja polaznika programa na nivou 5 NOKS-a ne bi smela da bude postignuta ublažavanjem standarda kvaliteta što bi za posledicu imalo manju produktivnost radnika i samim tim i manju „signalizacionu“ vrednost kvalifikacije. U skladu sa tim, može se očekivati da će potražnja za visokokvalifikovanim radnicima kod loših programa ili programa veoma promenljivog kvaliteta biti niska.*

Globalizacija ne podrazumeva samo kretanje ljudi, već i sve veće prekogranično kretanje robe, usluga, tehnologije i kapitala, što je povezano sa rastućom međunarodnom konkurencijom. Za kompanije to podrazumeva intenzivniju međunarodnu konkurenciju na nacionalnim tržištima i nove mogućnosti na tržištima u drugim zemljama. Jače veze i međuzavisnost između lokalnih, nacionalnih i stranih ekonomija takođe imaju izvesnu tendenciju da „globalizuju“ veštine i kompetencije koje su potrebne firmama. *Da bi se osiguralo da su polaznici koji završavaju programe na nivou 5 NOKS-a dobro pripremljeni za sve globalizovane poslove, lokalni i međunarodni aspekti relevantni za oblast učenja moraju biti dobro integrisani u obrazovne programe. U praktičnom smislu, ovo bi moglo zahtevati od nastavnog osoblja da bude u toku sa najnovijim istraživačkim nalazima i tehnološkim inovacijama i da ažurira sadržaj programa kako bi odražavao najnovija dostignuća.*

Poslodavci su prvenstveno zainteresovani za veštine koje omogućavaju diplomcima da doprinesu produktivnim aktivnostima u njihovim kompanijama. Sa stanovišta polaznika, veštine specifične za kompaniju koje obezbeđuju gladak prelazak na zaposlenje su važne, ali nisu dovoljne. *Prenosive veštine vezane za sektor i opšte veštine koje povećavaju njihovu mobilnost između kompanija i sektora su neophodne. Međutim, ako poslodavac ima previše dominantan uticaj, programi mogu dati previše težine veštinama specifičnim za kompaniju, a premalo prenosivim veštinama koje su vitalne za mobilnost radne snage između firmi i geografskih regiona. Kao rezultat toga, institucije bi trebalo da obezbede da je lokalno definisan sadržaj uravnotežen nacionalno/regionalno dogovorenim standardima, ako su dostupni. U takvom kontekstu, polaznici programa stiču veštine koje odražavaju potrebe lokalnog tržišta rada, pored zajedničkih osnovnih kompetencija koje odgovaraju nacionalnim/regionalnim standardima. Pogotovo ako se ima u vidu da sve veći broj poslova zahteva kombinaciju veština specifičnih za sektor i opštijih kompetencija koje omogućavaju radnicima da efikasno komuniciraju sa drugima, rešavaju probleme i razvijaju nove veštine ako je potrebno.*

Za deo kvalifikacija, a pre svega onih koje osposobljavaju lica za neregulisane ili nedovoljno regulisane profesije bi trebalo razmotriti mogućnosti za pojednostavljivanje puteva učenja u smislu priznavanja prethodnog učenja i direktnog polaganja kvalifikacionog ispita u smislu kvalifikovanosti za rad u određenom zanimanju bez pohađanja nastave. Na ovaj način bi se povećao broj polaznika programa a imalo bi implikacija i na povećanje opšteg nivoa obrazovanosti stanovništva.

Na kraju ćemo se osvrnuti i na zastupljenost rada u struci, nezaposlenost i zapošljavanje sa evidencije za kvalifikacije koje imaju najveću frekvenciju u pogledu broja zaposlenih i učestvuju u ukupnoj zaposlenosti na nivou 5 NOKS-a sa oko 80%. Od 70 kvalifikacija moguće je izdvojiti 40-ak kvalifikacija kod kojih je zastupljenost rada u struci najmanje 30 % i kod kojih je registrovan pozitivan odnos između nezaposlenosti i zapošljavanja sa evidencije NSZ. Svakako treba imati u vidu da za neke kvalifikacije ne postoje podaci u registrima NSZ bilo zbog deficitarnosti (poput vozača autobusa i teretnog motornog

vozila ili rukovaoca bagera i buldožera uz izrazito visok nivo rada u struci) ili iz tehničkih razloga poput, najverovatnije kod grafičkih montažera.

U svakom slučaju na osnovu dostupnih administrativnih izvora podataka i navedenih kriterijuma moguće je definisati listu od 40-ak prioriternih kvalifikacija za nivo 5 NIKS-a. Za dublji nivo sagledavanja odnosa ponude i tražnje je o čemu je već bilo reči potrebno je uključiti relevantne saagovornike i to pre svega iz udruženja poslodavaca i sličnih tela.

Tabela broj 39.

Šifra	Naziv kvalifikacije	Prosečan broj zaposlenih (godišnji)	Učešće u zaposlenosti za nivo 5	Zastupljenost rada u struci	Prosečan broj nezaposlenih (godišnji)	Prosečan broj zaposlenih sa evidencije NSZ (godišnji)	Prosečan priliv na evidenciju nezaposlenih (godišnji)	Ratio prosečnog broja zaposlenih i zbira nezaposlenih i prijavljenih na evidenciju	Ratio prosečnog broja zaposlenih i nezaposlenih
		2021-2024	%	%	2021-2014	2021-2024	2021-2024	%	%
502400	Elektroenergetičar - specijalista	4385.8	8.7	82.2	95	39	59	25.3	41.1
50.2.0715.0002	Bravar- specijalista	3110.8	6.2	44.2	62	55	115	31.1	88.7
50.2.0114.0001	Instruktor vožnje	2771.0	5.5	70.8	55.6	135	165	61.2	242.8
506700	Ekonomski tehničar - specijalista	1899.8	3.8	28.7	5	2.3	4	25.6	46.0
50.2.0716.0004	Automehaničar - specijalista	1720.8	3.4	33.4	33.6	53	74	49.3	157.7
50.2.0415.0002	Poslovni sekretar	1570.0	3.1	30	14.5	19	31	41.8	131.0
50.2.1013.0002	Kuvar specijalista	1457.0	2.9	67,6	13.9	46	67	56.9	330.9
50.2.0914.0001	Laboratorijski tehničar za biohemijske analize	1447.8	2.9	27.3	14.6	13	24	33.7	89.0
50.2.0723.0006	Specijalista - modelar odeće	1355.0	2.7	41,2	11.4	20	34	44.1	175.4
50.2.0715.0017	Metalostrugar-specijalista	1235.5	2.5	40,8	51.6	54	92	37.6	104.7
502600	Elektroničar - specijalista	1131.8	2.3	33.9	8	3.3	6	23.6	41.3
50.2.1041.0020	Tehničar drumskog saobraćaja - specijalista	1002.8	2.0	30,6	11.5	18	6	102.9	156.5

Šifra	Naziv kvalifikacije	Prosečan broj zaposlenih (godišnji)	Učešće u zaposlenosti za nivo 5	Zastupljenost rada u struci	Prosečan broj nezaposlenih (godišnji)	Prosečan broj zaposlenih sa evidencije NSZ (godišnji)	Prosečan priliv na evidenciju nezaposlenih (godišnji)	Radio prosečnog broja zaposlenih i zbira nezaposlenih i prijavljenih na evidenciju	Radio prosečnog broja zaposlenih i nezaposlenih
		2021-2024	%	%	2021-2014	2021-2024	2021-2024	%	%
50.2.0714.0009	Elektrotehničar za telekomunikacijske uređaje specijalista	967.3	1.9	30,6	2.9		2	0.0	0.0
50.2.1012.0009	Frizer stilista - kreator frizure	965.3	1.9	61,3	6.7	12	15	55.3	179.1
50.2.0713.0006	Elektroenergetičar za mreže i postrojenja	934.8	1.9	63,8	6.7	13	29	36.4	194.0
50.2.0715.0019	Mehaničar alatnih mašina-specijalista	930.0	1.9	17,4	32	41	67	41.4	128.1
50.2.1032.0004	Carinik	920.5	1.8	11,8	4.8	6	12	35.7	125.0
50.2.1041.0003	Vozač autobusa i teretnog motornog vozila specijalista	885.8	1.8	85,5	0.9		3	0.0	0.0
502500	Elektromehaničar - specijalista	854.0	1.7	45,8	37	7	13	14.0	18.9
50.2.0732.0001	Armirač majstor	817.5	1.6	72,5	0.46	1	1	68.5	217.4
50.2.0411.0001	Knjigovoda kontista	770.8	1.5	43,4	38.8	40	61	40.1	103.1
50.2.1013.0001	Konobar specijalista	761.5	1.5	51,0	15.5	22	40	39.6	141.9
50.2.1041.0021	Tehničar ptt saobraćaja - specijalista	737.0	1.5	57,2	2.1	1	2	24.4	47.6
50.2.0416.0004	Trgovački menadžer	705.0	1.4	28,8	30.6	53	75	50.2	173.2
506400	Prodavac - specijalista	689.8	1.4	10,8	178	69	99	24.9	38.8
502100	Mašinski tehničar - tehnolog - specijalista	630.0	1.3	14,8	5	2	3	25.0	40.0
50.2.0913.0014	Medicinski tehničar za transfuziju krvi	430.0	1.0	77,7	0.9	2	3	51.3	222.2
501500	Rudar i oplemenjivač ruda - specijalista	382.3	0.8	49,4	0				
50.2.0715.0005	Zavarivač-specijalista	373.0	0.7	45	6.3	8	17	34.3	127.0
50.2.0715.0016	Metaloglodač-specijalista	368.0	0.7	54,5	13.9	23	30	52.4	165.5
50.2.1012.0004	Kozmetički tehničar-estetičar	320.8	0.6	39	1.9	5	3	102.0	263.2
50.2.0731.0009	Tehničar za pejzažnu arhitekturu - specijalista	312.8	0.6	1	0.5	1	2	40.0	200.0
50.2.0722.0002	Operater neorganske hemijske tehnologije	299.0	0.6	2,3	1.7	2	4	35.1	117.6
505200	Građevinski tehničar - specijalista	286.3	0.6	27,4	9	3	5	21.4	33.3
50.2.0715.0023	Precizni mehaničar-specijalista	258.8	0.5	33,7	4.3	5	9	37.6	116.3
50.2.0715.0001	Alatničar-specijalista	254.7	0.5	51,1	7.2	9	21	31.9	125.0
50.2.0416.0005	Trgovački putnik	248.7	0.5	15,3	1.3	1	5	15.9	76.9
50.2.0732.0019	Majstor za kućne vodovodne i kanalizacione instalacije	240.7	0.5	44	0.8	2	2	71.4	250.0
50.2.0714.0009	Elektrotehničar za telekomunikacijske uređaje specijalista	238.3	0.5	30,5	2.3		2	0.0	0.0
50.2.0713.0015	Mehaničar termoelektričnih postrojenja-specijalista	228.5	0.4	39,7	4.4	6	10	41.7	136.4
50.2.0713.0003	Elektroenergetičar za električne instalacije	215.5	0.4	52,3	35	8	15	16.0	23.0
50.2.0723.0018	Tekstilni radnik - specijalista	209.0	0.4	35	2.4	3	6	35.7	125.0
50.2.1015.0001	Turistički organizator	208.3	0.4	16,8	1.2	4	3	95.2	333.3
50.2.0713.0013	Instalater grejanja i klimatizacije-specijalista	198.8	0.4	29,9	6.5	7	6	56.0	107.7
50.2.1041.0006	Vozač motornog vozila - specijalista	192.8	0.4	74,4	4.5	7	13	40.0	155.6
50.2.0914.0006	Medicinski tehničar za rad u radiologiji	188.8	0.4	47	2.2	3	2	71.4	136.4
50.2.0414.0001	Aranžer - dekorater u trgovini	188.5	0.4	19,8	0.7	1	3	27.0	142.9
50.2.0732.0004	Građevinski keramičar majstor	186.0	0.4	12,2	3.2	4	8	35.7	125.0
50.2.0732.0003	Građevinski gipsar majstor	185.5	0.4	64,5	0.8			0.0	0.0
506500	Turistički i ugostiteljski tehničar - specijalista	183.3	0.4	17,5	7	2	3	20.0	28.6
50.2.0722.0013	Stolar-specijalista	178.3	0.4	30,7	3.3	4	5	48.2	121.2
50.2.0416.0002	Organizator robnog prometa	162.8	0.3	16,8	16.5	21	23	53.2	127.3
50.2.0913.0002	Medicinska sestra - tehničar za medicinu rada	162.0	0.3	48,5	0.3	1	1	76.9	333.3
50.2.0716.0003	Autolimar - specijalista	155.0	0.3	22,9	4.3	7	12	42.9	162.8
50.2.0716.0009	Vazduhoplovni mehaničar-specijalista	149.3	0.3	33,6	0.9		2	0.0	0.0
50.2.0913.0001	Medicinska sestra - tehničar za instrumentiranje - instrumentarka	139	0.3	77,4	0.9	2	3	51.3	222.2
50.2.0723.0003	Specijalista - modelar galanterije	135.5	0.3	20	0				
50.2.0114.0003	Vozač motornih vozila - instruktor	134.0	0.3	32,5	7.6	16	40	33.6	210.5

50.2.1013.0004	Poslastičar specijalista	132.8	0.3	49.0	3.3	2	67	2.8	60.6
50.2.0812.0001	Zaštitar bilja	130.5	0.3	19,2	5.7	4	4	41.2	70.2
50.2.0723.0005	Specijalista - modelar obuće	125.3	0.2	7,1	0.1	2		2000.0	2000.0
50.2.0732.0016	Izolater majstor	118.3	0.2	87,1	0.2			0.0	0.0
50.2.0724.0007	Rukovalac bagera i buldožera - specijalista	116.3	0.2	77,4	0.5		2	0.0	0.0
501600	Tehničar-rukovalac metalurških postrojenja - specijalista	115.3	0.2	3	2	2	1	66.7	100.0
50.2.0413.0001	Kadrovski operater	114.3	0.2	9.4	2.4	1		41.7	41.7
50.2.0732.0020	Moler - farbar majstor	114	0.2	46	2.1	4	4	65.6	190.5
50.2.0715.0014	Metalobrusač - specijalista	113.3	0.2	45	5.6	10	10	64.1	178.6
504000	Krojač i konfekcionar - specijalista	110.5	0.2	15.3	15	10	13	35.7	66.7
50.2.0114.0002	Vozač instruktor	107.0	0.2	45,1	4.4	8	17	37.4	181.8
50.2.0732.0014	Zidar majstor	98.0	0.2	45.8	0.9	2	2	69.0	222.2
50.2.0211.0002	Grafički montažer - specijalista	95.8	0.2	41,0	0.3		1	0.0	0.0

Skraćenice

- CROSO: Centralni registar obveznika socijalnog osiguranja
- ISCED-F 2013: Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja
- ISCO-08: Međunarodna standardna klasifikacija zanimanja
- JNZ: Jedinstvena nomenklatura zanimanja
- NOK: Nacionalni okvir kvalifikacija
- NSZ: Nacionalna služba za zapošljavanje
- RZS: Republički Zavod za statistiku

Prilozi

1. Kretanje zaposlenosti prema kvalifikacijama - integralna lista
2. Kretanje zaposlenosti prema zahtevanom nivou obrazovanja i zanimanjima sa prosečnom frekvencijom (2021-2024) od 1+
3. Prilog broj 3. Kretanje zaposlenosti za nivo 5 NOKS-a prema zanimanjima sa prosečnom frekvencijom (2021-2024) od 1+
4. Lista od 500 referentnih zanimanja